

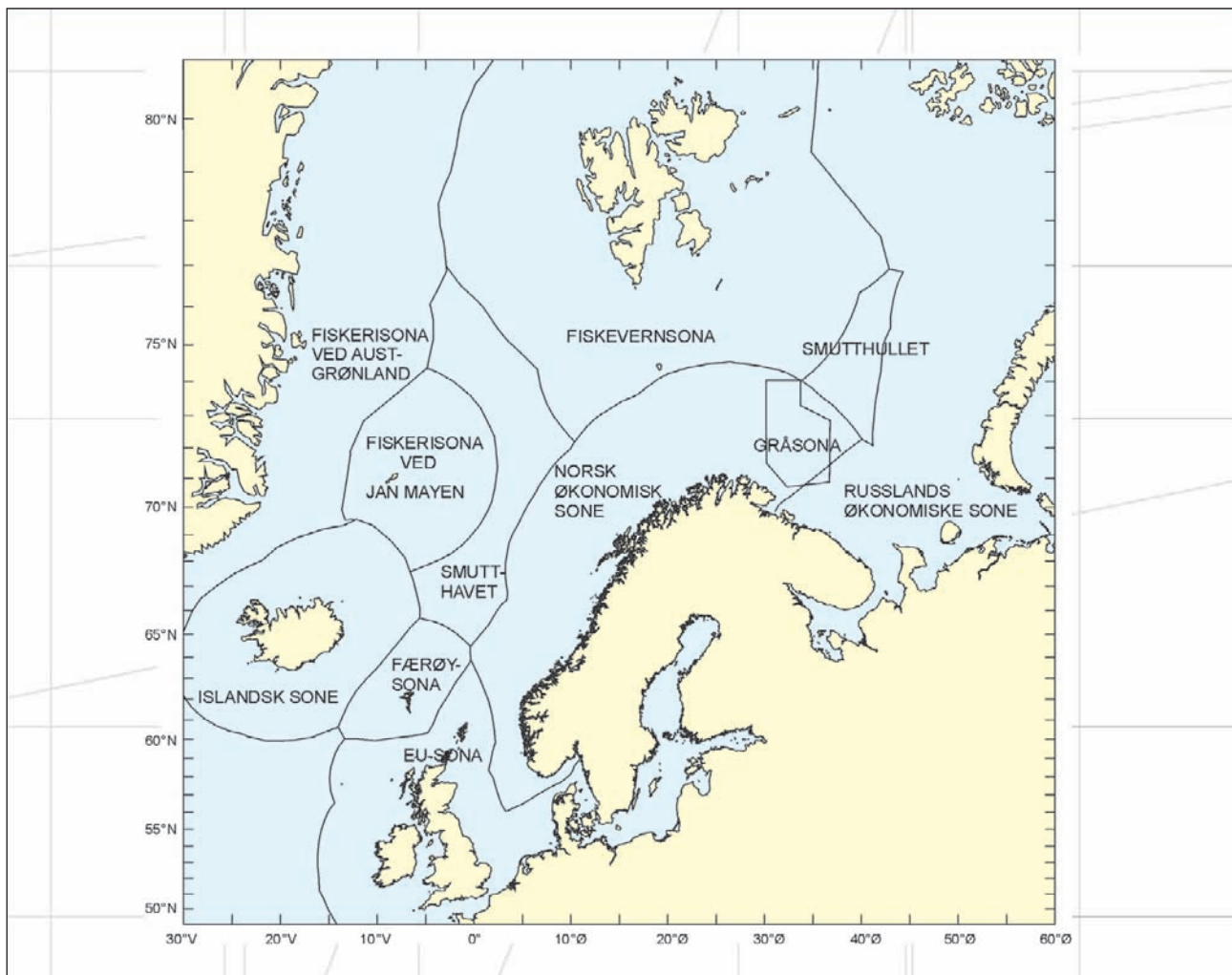

DET KONGELEGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

St.meld. nr. 34

(2007–2008)

Om dei fiskeriavtalane Noreg
har inngått med andre land for 2008
og fisket etter avtalane i 2006 og 2007

DET KONGELEGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

St.meld. nr. 34

(2007–2008)

Om dei fiskeriavtalane
Noreg har inngått med andre land for 2008
og fisket etter avtalane i 2006 og 2007

Forord

Fiskeri- og kystdepartementet legg med dette fram ei melding til Stortinget om dei fiskeriavtalane Noreg inngår med andre land. Ei slik melding skal leggjast fram årleg. Meldinga vart første gong lagt fram i 1995. Vi viser i den samanheng til St.meld. nr. 49 (1994-95) om dei årlege fiskeriavtalane Noreg inngår med andre land. I denne meldinga la Fiskeridepartementet vekt på å gi ei omtale av det rammeverket som vart inngått i tilknytning til utvidinga av den norske økonomiske sona på 1970-talet, og som ligg til grunn for dei årlege kvoteforhandlingane (rammeavtalane). Desse avtalane er ikkje særskilt omtalte i denne meldinga.

Denne meldinga omtalar kvoteavtalane for 2008, norsk deltaking i fleirsidig fiskerisamarbeid og i regionale forvaltningsorganisasjonar. Vi gjer vidare greie for bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar for dei viktigaste bestandane som Noreg deler med andre land. Meldinga omtalar også dei kontrolltiltaka som er sette i verk i Noregs økonomiske sone (NØS) for å kontrollere norsk og utanlandsk fiske på tildelte kvotar, i tillegg til kontrollsamarbeidet med andre land og tiltak mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske. Til sist gir meldinga ei oversikt over i kva grad norske og utanlandske fiskarar utnytta kvotane sine i 2006 og 2007, og kva slags fartøygrupper som fiskar på dei kvotane Noreg har i sonene til andre land.

Kvoteavtalane for 2008 finst på Fiskeri- og kystdepartementets heimesider: <http://www.fkd.dep.no/>

Innhald

1	Samandrag	7	4.2.1	Nordaust-arktisk torsk.....	37
2	Innleiing	10	4.2.2	Norsk-arktisk hyse	38
2.1	Oppretting av dei økonomiske sonene	10	4.2.3	Norsk-arktisk sei	41
2.2	Regulering av utanlandsk fiske i norske jurisdiksjonsområde	11	4.2.4	Lodde i Barentshavet	42
3	Dei ulike fiskeriatvane for 2008	13	4.2.5	Norsk vårgytande sild	44
3.1	Det førebuande arbeidet.....	13	4.2.6	Nordsjøsild	45
3.2	Kvoteavtalane for 2008.....	14	4.2.7	Makrell	47
3.2.1	Noreg – Russland	14	4.2.8	Sei i Nordsjøen og vest av Skottland ...	49
3.2.2	Noreg – EU (fisket i Nordsjøen, Barentshavet, vest av Dei britiske øyane og ved Grønland)	18	4.2.9	Torsk, hyse og kviting i Nordsjøen	50
3.2.3	Noreg – Færøyane.....	20	4.2.10	Kolmule	54
3.2.4	Noreg – Grønland.....	21	5	Kontrollordningar	56
3.2.5	Noreg – Island	22	5.1	Kontroll av fiske i norske jurisdiksjonsområde.....	56
3.2.6	Noreg – EU (fisket i Skagerrak/Kattegat)	22	5.2	Kontrollsam arbeid	57
3.2.7	Noreg – EU (Sverige)	22	5.3	Tiltak mot ulovleg, urapportert og uregulert (UUU) fiske	58
3.2.8	Regulering av norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren.....	23	6	Fisket etter avtalane i 2006 og 2007	59
3.2.9	Regulering av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen.....	23	6.1	Norsk utnytting av kvotar.....	59
3.2.10	Forhandlingar om eit forvaltningsregime for kolmule	23	6.1.1	Noreg – Russland	59
3.2.11	Regulering av makrell.....	24	6.1.2	Noreg – EU	60
3.2.12	NAFO	24	6.1.3	Noreg – Færøyane	62
3.2.13	NEAFC	26	6.1.4	Noreg – Grønland	62
3.2.14	IWC og NAMMCO.....	28	6.1.5	Noreg – Island, om fisket etter botnfisk og lodde i islandsk sone	63
3.2.15	CCAMLR	29	6.1.6	Noreg-Grønland-Island; lodde ved Jan Mayen, Grønland og Island	63
3.2.16	ICCAT	30	6.1.7	Noreg – EU (Sverige – Danmark), om fisket i Skagerrak/Kattegat.	64
3.2.17	SEAFO	31	6.1.8	Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet	64
4	Bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar	32	6.1.9	Norsk fiske i Irmingerhavet.....	64
4.1	Bestandsutrekning og rådgiving	32	6.1.10	Norsk vårgytande sild	65
4.1.1	Bestandsutrekning	32	6.2	Utanlandsk utnytting av kvotar i norske havområde i 2006 og 2007	66
4.1.2	Metodar for utrekning av bestandsstorleik.....	33	6.2.1	Russland – Noreg	66
4.1.3	Forvaltningsplanar og rådgiving	34	6.2.2	EU – Noreg	67
4.1.4	Rådgjeving frå Det internasjonale råd for havforskning (ICES)	36	6.2.3	Færøyane – Noreg	67
4.2	Tilstandsrapportar og rådgjeving for dei viktigaste fiskebestandane i norske farvatn	37	6.2.4	Grønland – Noreg	68
			6.2.5	Island – Noreg	68
			6.2.6	EU (Sverige – Danmark) – Noreg, om fisket i Skagerrak/Kattegat	68
			6.2.7	Sverige – Noreg	69
			6.2.8	Rekefisket ved Svalbard	69

DET KONGELEGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

St.meld. nr. 34

(2007–2008)

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2008 og fisket etter avtalane i 2006 og 2007

*Tilråding frå Fiskeri- og kystdepartementet av 20. juni 2008,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Stoltenberg II)*

1 Samandrag

Kvoteavtalane for 2008, deltaking i fleirsidig fiskerisamarbeid og i regionale forvaltningsorganisasjonar

I fiskeriforhandlingane med Russland om ein kvoteavtale for 2008 har partane bestemt ei totalkvote for norsk-arktisk torsk i 2008 på 430 000 tonn. Kvoten på kysttorsk er satt til 21.000 tonn. Dette betyr at totalkvoten for norsk-arktisk torsk og kysttorsk er satt til 451 000 tonn, ein auke av totalkvoten på 6.000 tonn i forhold til 2007.

Hysebestanden er i god forfatning, og totalkvoten er økt frå 150 000 tonn for 2007 til 155 000 tonn for 2008. Den norske kvoten er på 78.500 tonn etter overføring frå Russland, det vil si 2.450 tonn meir enn i 2007. Forvaltningssamarbeidet på hyse har i år blitt vesentlig styrka ved at kommisjonen har vedtatt ein forvaltningsregel på hyse, som er vurdert av det Internasjonale Havforskningsrådet (ICES) til å være i tråd med føre-var-tilnærminga.

Noreg og Russland vart under den 35. sesjonen samde om å forvalte bestanden av kongekrabbe kvar for seg frå og med 2007. Noreg informerte den russiske part om at den norske totalkvoten ikkje var fastsett på den tida forhandlingane gjekk føre seg. Kvotefastsetjinga blei utsatt til etter Stor-

tinget si handsaming av Stortingsmeldinga om kongekrabbe (sjå kap. 3.2.1). Den russiske part orienterte om at den russiske kvoten av kongekrabbe var fastsett til 3.200.000 individ for 2008.

Eit hovudfokus for samarbeidet mellom Noreg og Russland om forvaltning og kontroll i Barentshavet i 2007 har vore arbeidet for ein styrka kontroll med uttak og omlasting av fisk i Barentshavet. I samband med forhandlingane om ein kvoteavtale for 2008 vart partane einige om å halde fram arbeidet for å kome overfisket i Barentshavet og Norskehavet til livs, og vidareføre og implementere ei rekkje av dei tiltaka partane tidlegare har vore einige om.

Som for 2007, speglar også kvoteavtalen med EU for 2008 den vanskelege bestandssituasjonen for fleire av botnfiskbestandane i Nordsjøen. Kvoten på torsk blei noko auka. Dette må likevel sjåast i samanheng med at partane skal samarbeide om ytterlegare tiltak for å utvikle meir selektive fiskeri og såleis redusere det reelle uttaket av torsk. I tråd med forvaltningsplanane er totalkvoten for hyse redusert til 46.444 tonn, medan seikvoten er auka til 135.900 tonn. Kvitingkvoten på 17.850 tonn er ein nedgang frå 2007. Også kvoten for raudspette er noko redusert frå 2007 til 2008.

I 1999 vart Noreg, EU og Færøyane samde om ein trepartsavtale om forvaltning av makrell i Nordaust-Atlanteren. Med denne avtalen aksepterte Noreg og EU at Færøyane er kyststat til makrellen. Partane har inngått tilsvarende avtalar for kvart av åra 2001 til 2008.

Fordelinga av makrell mellom Noreg og EU er eit spørsmål som partane forhandlar om og følgjer opp i dei årlege tosidige forhandlingane.

Dei tre kyststatane vedtok ein såkalla «referanse-TAC», som var utgangspunkt for drøftingane i Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) om regulering av makrellfisket i internasjonalt farvatn for 2008. På årsmøtet i NEAFC vedtok partane ei regulering av makrell i internasjonalt farvatn som inneber ein kvote for dette området på 43.629 tonn. Island har sett fram for melle reservasjonar mot denne reguleringa.

Noreg har for 2008 inngått kvoteavtalar med EU om fisket i Skagerrak/Kattegat og om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen. Noreg har vidare inngått tosidige kvoteavtalar for 2008 med Færøyane og Grønland. Det er for 2007 også utveksla kvotar med Island i tråd med «Smøtholsavtalen» og den tilhøyrande tosidige avtalen, medan Noreg i 2007 vidareførte trepartsavtalen med Island og Grønland om regulering av lodde i området mellom Island, Grønland og Jan Mayen.

Det vart også i 2007 gjennomført fempartsforhandlingar om norsk vårgytande sild mellom Noreg, Island, Færøyane, EU og Russland. 12. november 2007 vart det underteikna ein kyststatsavtale for 2008.

Noreg har også vore med i forhandlingane som, etter fleire år, endeleg førte til ein avtale om eit internasjonalt forvaltningsregime for kolmule. Avtalen er vidareført mellom Noreg, Island, Færøyane og EU i 2008, og Russland har i 2008 slutta seg til partane si regulering av kolmule i NEAFC-området.

Partane i NEAFC er einige om reguleringstiltak for fiske av uer i Irmingerhavet i 2008 og fastsette ein totalkvote på 46.000 tonn. Den norske delen av kvoten i 2008 er 1.691 tonn

Delar av uerbestanden i Irmingerhavet, som NEAFC forvaltar, har dei seinaste åra vore observert og delvis utnytta i NAFO-området. Den norske uerkvoten for 2008 er, som i åra 2001 til 2007, ein totalkvote for begge områda.

Rekefisket ved «Flemish Cap» (NAFO-område) har sidan 1996 vore regulert gjennom grenser for kor mange fartøy som kan delta i fisket, og kor mange døgn dei kan fiske samla. Norske fartøy

kan samanlagt fiske 1.985 fiskedøgn i 2008, og 32 norske fartøy kan ta del i fangsten.

Noreg har også i 2007 vore representert i ulike møte i globale og regionale forvaltnings- og verneorganisasjonar som IWC, NAMMCO, CCAMLR, ICCAT og SEAFO.

Bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar

Dei årlege forhandlingane Noreg fører med andre land er baserte på rådgivinga frå Det internasjonale havforskningsrådet, ICES («International Council for the Exploration of the Sea»). Rådgivinga frå ICES vert utarbeidd av Den rådgivande komitéen for fiskeriforvaltning, ACFM («Advisory Committee on Fisheries Management»). ACFM hentar inn vitskapleg bakgrunnsmateriale frå medlemslanda og gir årlege råd om fangstmengder for dei viktigaste fiskeslaga i Nordaust-Atlanteren.

Sidan 1997 har Noreg vore med på å vedta langsiktige forvaltningsplanar for alle fellesbestandane i Barentshavet saman med Russland, dei viktigaste botnfiskbestandane og sild i Nordsjøen saman med EU, makrell i Nordaust-Atlanteren saman med EU og Færøyane, norsk vårgytande sild saman med EU, Russland, Island og Færøyane, og no også for kolmule. Slike planar er ein viktig føresetnad for å oppnå målet om ei berekraftig forvaltning av alle dei kommersielle fiskebestandane som Noreg deler med andre land.

Kontrollordningar

Noreg har i ei årrekke hatt på plass kontrollavtalar og avtalar om gjensidig satellittsporing med dei viktigaste samarbeidspartane i fiskerisektoren, mellom anna med Russland og EU-landa. Desse avtalane vert no fornya.

Frå 1. mai 2007 vart reglane om hamnestatskontroll i NEAFC sette i kraft. Desse reglane inneber at fryst fisk som skal landast i land som er omfatta av NEAFC, må stadfeste at fartøyet har kvote for den fangsten som skal landast.

Fiskeridepartementet vedtok å innføre satellittovervaking av alle norske fiske- og fangstfartøy over 24 meter frå juli 2000. Denne sporinga gjeld i område både under norsk og utanlandsk fiskerijurisdiksjon. Ved fiske i EU-sona gjeld sporingsplikt fartøy over 15 meter. Tilsvarende har EU-fartøy over 15 meter sporingsplikt i område under norsk fiskerijurisdiksjon. Vidare vert alle norske fartøy, uavhengig av storleik, spora ved fiske i internasjonalt farvatn. For utanlandske fiskefartøy gjeld

krav om satellittsporing i Noregs økonomiske sone, i fiskerisone ved Jan Mayen, i fiskevernesone ved Svalbard og i Svalbards territorialfarvatn og indre farvatn.

Norske styresmakter har dei seinare åra innført ei rekkje tiltak for å hindre ulovleg, urapportert og uregulert fiske. Eit sentralt tiltak har vore den såkalla «svartelistinga» av fartøy som har drive uønska aktivitet i område utanfor norsk jurisdiksjon. Fartøy som har delteke i ulovleg, urapportert og uregulert fiske i internasjonalt farvatn kan nektast lisens i Noregs økonomiske sone. Ein kan vidare nekte desse fartøya å føre norsk flagg og under visse vilkår også nekte dei å lande fangst.

Norsk utnytting av kvotar

Dei norske fartøya har nytta kvoten på fellesbestandane torsk og hyse nord om 62°N godt i 2006 og 2007.

I Nordsjøen vart dei norske kvotane av fellesbestandane makrell og sild oppfiska i 2006 og 2007. Seikvoten vart oppfiska i 2006, medan det sto att ein rest av kvoten i 2007.

Til saman vart det i 2006 fiska 69.000 tonn kolmule i internasjonalt område, medan det i 2007 vart fiska 58.000 tonn. Dette er ein nedgong samanlikna med tidlegare år. Endringa skuldast at Noreg har fiska kolmulekvoten i andre områder. I begge åra vart kolmulekvoten i EU-sona nytta meir eller mindre fullt ut.

Norske linefartøy utnytta omlag 72% av botnfiskkvotane av blålange, lange og brosme i EUs farvatn i 2006 og om lag 75% i 2007. I færøyske farvatn har norske fartøy fiska 69% av botnfiskkvoten i 2007, medan utnyttingsgraden var noko lågare i 2006 (45%).

Noreg har kvotar ved Grønland etter dei årlege kvoteavtalane med Grønland og EU. For norske fiskarar er kvotane på blåkveite, uer og reker av stor verdi. Desse kvotane vert stort sett godt utnytta. Dei seinare åra er også torskekvoten godt utnytta.

I sesongen 2006/2007 tok dei norske fartøya heile kvoten på 39.045 tonn lodde i Islands fiskerisone. Også i sesongen 2007/2008 var det norske

loddefisket godt med totalt fiska kvantum på 35.760 tonn det vil seie ein utnyttingsgrad på vel 91%.

Det norske fisket i Skagerrak var i hovudsak konsentrert om reker og sild i 2006 og 2007.

Rekefisket ved Flemish Cap har vore eit viktig potensielt driftsalternativ for rekeflåten, særleg for grønlandsrekeflåten. Det var eitt fartøy som deltok i rekefisket ved Flemish Cap i 2006, medan to fartøy deltok i 2007.

I tillegg til fisket innanfor kvoteavtalar med andre land, har norske fartøy sidan 1990 fiska uer i internasjonalt område i Irmingerhavet. Dette fisket nådde ein topp i 1992 og 1993 med om lag 14.600 tonn begge åra. I 2006 fiska norske fartøy om lag 5.700 tonn, og i 2007 om lag 4.300 tonn uer i Irmingerhavet.

Utanlandsk utnytting av kvotar

Når det gjeld utanlandsk utnytting av kvotar er det eit generelt trekk at kvotane av torsk, hyse og sei nord om 62°N er godt utnytta av dei landa som har kvoterettar i området.

Hovudtyngda av EU sitt fiske i Nordsjøen og i Skagerrak skjer på botnfiskartar (torsk, hyse, sei o.a.), sild, makrell og kolmule. Grunna dårleg bestandssituasjon, har kvotar og fangst av augepål vorte kraftig redusert i 2006 og 2007. I følge offisiell fangststatistikk, har EU i dei seinare åra hatt relativt god utnytting av torske- og seikvotane sine i Nordsjøen. Utnyttinga av dei fastsette kvotane i Skagerrak har også vore gjennomgåande høg for EU.

I 2006 fiska Færøyane berre 8% av seikvoten sin i NØS i Nordsjøen, medan færøyske fartøy ikkje utnytta seikvoten i det heile tatt i 2007. I høve til kvotane sine har Færøyane fiska mykje sild og makrell i NØS i Nordsjøen i 2006 og 2007.

Grønland har sidan kvoteavtalen vart inngått i 1991 vore lite aktiv i fiske på konsumartar i Nordsjøen. I 2006 var eitt og i 2007 to, grønlandske fartøy i aktivitet.

I hovudsak utnyttar Sverige godt dei bilaterale kvotane sine i norsk del av Nordsjøen. Fisket er i stor grad retta mot kvotane deira av torsk, sei, makrell, sild og reker.

2 Innleiing

Ei erklæring frå regjeringa, dagsett 26. september 1974, presenterte hovudlinene i fiskeripolitikken framover. Ved opprettinga av dei økonomiske sonene i tråd med det nye havrettsregimet, ønskte regjeringa å medverke til at nyordningane i fiskeria i verda ikkje skulle verke forstyrrande på forholdet til andre land. Den norske fiskeripolitikken skulle gjennomførast i kontakt med og ved forhandlingar med dei landa som vart påverka av dei norske utvidingstiltaka.

Regjeringa prøvde såleis å kome fram til ordningar med desse landa som bygde på byterelasjonar, nedtrapping av fiske over tid, og ordningar som tok omsyn til særlege interesser og vilkår.

Ein omfattande del av norsk fiske skjer på bestandar som vi deler med andre land. Dette var bakgrunnen for at regjeringa forhandla fram rammeavtalar som gav fiskekvotar til dei landa som utvidinga til økonomiske soner på 200 nautiske mil fekk verknad for frå 1. januar 1977, og som tok vare på tradisjonelle norske fiskeinteresser i dei økonomiske sonene til andre land.

Etter FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982 har kyststatane suverene rettar til å utnytte ressursane i havet innanfor dei økonomiske sonene. Dei kyststatane som deler ein eller fleire fiskebestandar skal samarbeide om regulering og vern av bestandane.

Utvidinga av nasjonal fiskerijurisdiksjon til 200 nautiske mil på slutten av syttitalet førte såleis til ein overgang frå fleirsidige forhandlingar innan ramma av NEAFC (North East Atlantic Fisheries Commission) til tosidige forhandlingar mellom dei kyststatane som saman har suverene rettar til fiskebestandane. Dette inneber at såkalla tredjeland som ikkje har kyststatsrettar i det aktuelle området, ikkje tek del i avgjerder om forvaltninga av bestandane slik dei gjorde tidlegare.

Kyststatane har ei plikt til å fremje ei forsvarleg ressursforvaltning som samstundes skal ta omsyn til dei økonomiske behova til kystbefolkninga. Norske styresmakter legg vekt på dette

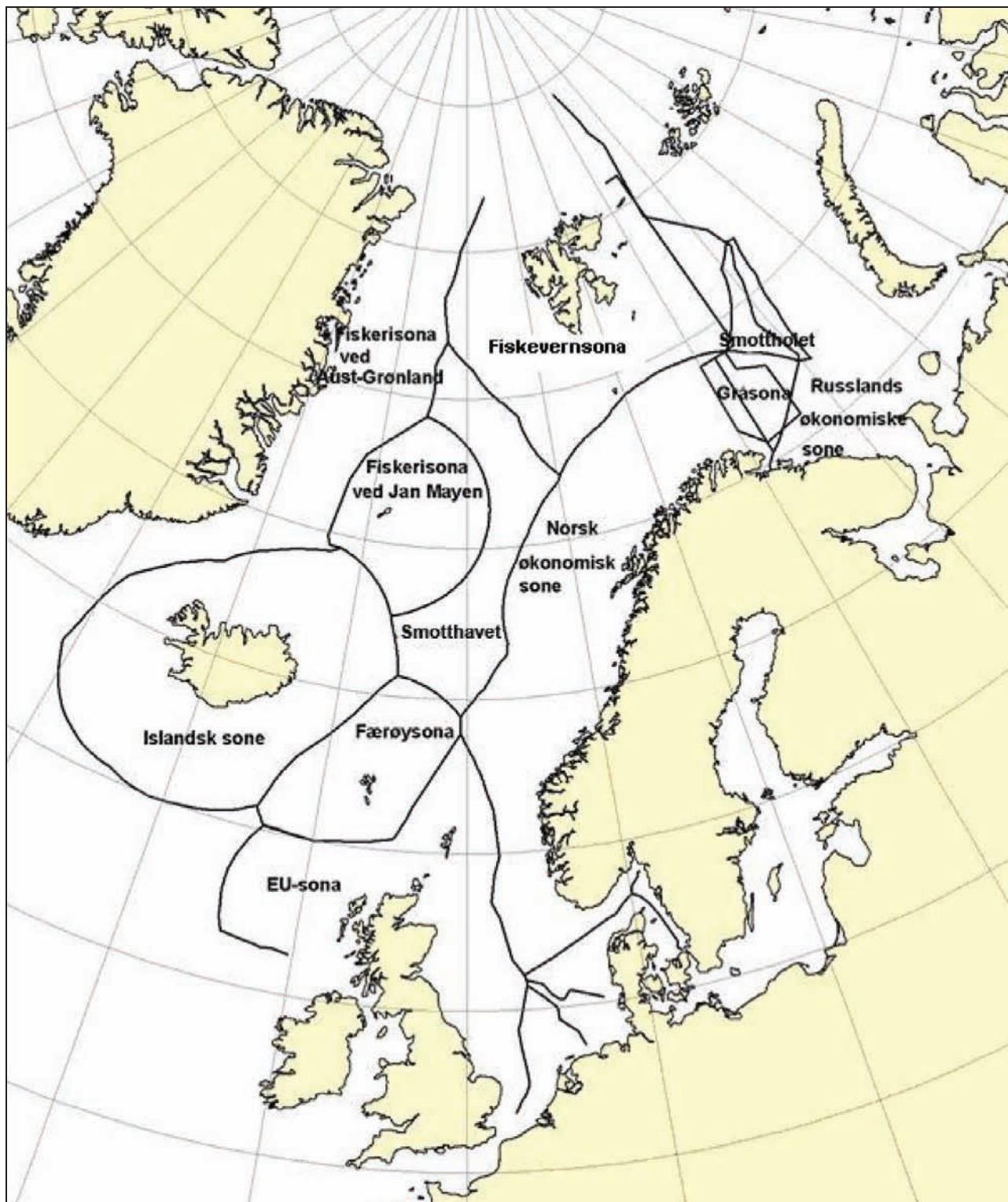
når den norske fiskeripolitikken vert utforma. I tråd med dette fører Noreg årleg to- og fleirsidige forhandlingar med ei rekkje land om forvaltning og vern av fiskebestandar, om gjensidig fangstløyve og fiskekvotar, og om einsidig løyve for fiskarar i nokre land til å fiske i dei norske 200-mils sonene. Noreg har inngått ulike typar fiskeriatvitalar som opnar for utanlandsk fiske i norske havområde. Noreg har mellom anna inngått avtalar om forvaltning av felles fiskebestandar og kvotebyte på eksklusive bestandar med Russland og EU og avtalar om gjensidige fangstrettar med Færøyane, Grønland og Island (for meir informasjon om rammeavtalane, sjå St.meld. nr. 49 (1994-95)).

Stortinget gav 11. juni 1996 samtykke til ratifikasjon av FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982 og FN-konvensjonen av 4. desember 1995 om fiske på det opne hav, som supplerer FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982. FN-avtalen om fiske på det opne hav forpliktar også til samarbeid om forsvarleg forvaltning av vandrande og langt migrerande bestandar. Noreg har derfor i aukande grad og på ulikt sett teke del i samarbeidet i ulike relevante internasjonale organisasjonar.

2.1 Oppretting av dei økonomiske sonene

Ved kgl. res. av 17. desember 1976 vart Noregs økonomiske sone på 200 nautiske mil oppretta med verknad frå 1. januar 1977. Vidare vart det ved kgl. res. av 3. juni 1977 oppretta ei fiskevernsonen på 200 nautiske mil rundt Svalbard med verknad frå 15. juni 1977. Ved kgl. res. av 23. mai 1980 vart ei fiskerisone på 200 nautiske mil rundt Jan Mayen oppretta med verknad frå 29. mai 1980.

Figur 2.1 viser dei ulike sonene under norsk jurisdiksjon og dei internasjonale havområda «Smottholet» i Barentshavet og «Smotthavet» i Norskehavet.

Figur 2.1 Soner

2.2 Regulering av utanlandsk fiske i norske jurisdiksjonsområde

Det er eit generelt forbod mot fiske i Noregs økonomiske sone og i fiskerisona rundt Jan Mayen for fiskarar som ikkje er norske statsborgarar. Re-

gjeringa kan likevel fastsetje forskrifter som opnar for eit regulert og avgrensa utanlandsk fiske i samsvar med dei fiskeriavtalane som er inngått med andre land.

I forskrift av 13. mai 1977 «om utlendingers fiske og fangst i Norges økonomiske sone» er det

fastsett detaljerte reglar for utøvinga av fisket. Det er krav om lisens for utanlandske fartøy som skal fiske i norsk sone for å sikre at fangsttinnssatsen er i samsvar med dei tildelte kvotane, og for å gjere det mogleg med ein effektiv kontroll. Utanlandske fartøy skal sende fangstrapportar til norske styresmakter i samsvar med særskild forskrift.

I forskrift av 23. desember 1980 «om utlendingers fiske og fangst i fiskerisonen ved Jan Mayen» er det fastsett detaljerte reglar for utanlandsk fiske i fiskerisona rundt Jan Mayen. Dette regelverket er i hovudsak samanfallande med reglane for utanlandsk fiske i Noregs økonomiske sone.

Forskrifter for fiskevernsona ved Svalbard er sette i verk på eit ikkje-diskriminerande grunnlag for både norske og utanlandske fartøy. Det er fastsett forskrifter for rapportering av fangstar, bruk av reiskapar, reglar om minstemål og område med forbod mot fangst for å verne om ungfisken.

Frå 1986 er det fastsett årlege kvotereguleringar i fiskevernsona for fiske etter norsk arktisk torsk. Frå og med 1995 har ein av omsyn til bestandssituasjonen fastsett forbod mot fiske etter blåkveite, sild, lodde, og frå 1997 vart det også innført eit forbod mot fiske etter uer.

I forskrifter av 19. juli 1996 vart rekefisket ved Svalbard regulert gjennom fastsetting av grenser for innsats i fisket. Etter forskriftene kan berre nasjonar som har drive eit tradisjonelt fiske etter reker ved Svalbard delta i dette fisket med eit avgrensa tal på fartøy (Canada, Færøyane, Grønland, Island, EU, Noreg, Russland). For å motverke at rekefisket ekspanderer, vart rekefisket frå 1997 for dei aktuelle landa også regulert med fiskedøgn. Av same årsak vart maksimalt tal for tilletne fiskedøgn redusert med 30 % frå 1. januar 2006.

3 Dei ulike fiskeriatvatalane for 2008

I tråd med dei etablerte rammeavtalane fører norske styresmakter kvart år forhandlingar med andre land.

Dei viktigaste tosidige forhandlingane for 2008 er førte med Russland, EU, Færøyane og Grønland. Det er også ført forhandlingar med EU på vegne av Danmark og Sverige om fiske i Skagerrak og Kattegat, og med EU på vegne av Sverige om ein avtale om svensk fiske i Noregs økonomiske sone. Som følgje av det polske EU-medlemskapet frå 1. mai 2004 har Noreg sagt opp den tosidige rammeavtalen med Polen og avtalen opphøyrd frå 1. januar 2007.

Noreg har i 2007 også samarbeidd med Island og Grønland om gjennomføring av trepartsavtalen om regulering av lodde i området mellom Island, Grønland og Jan Mayen og med Island om kvotebyte og oppfølging i tråd med Smottholsavtalen.

Det blei også i 2007 gjennomført fempartsforhandlingar om norsk vårgytande sild mellom Noreg, Island, Færøyane, EU og Russland. 12. november 2007 vart det underteikna ein kyststatsavtale for 2008.

Noreg tek vidare del i årlege trepartsforhandlingar om makrell med EU og Færøyane og i forhandlingane om internasjonale makrellreguleringar. Noreg har også vore med i forhandlingane som, etter fleire år, endeleg førte til ein avtale om eit internasjonalt forvaltningsregime for kolmule. Avtalen er vidareført mellom Noreg, Island, Færøyane og EU i 2008, og Russland har i 2008 slutta seg til partane si regulering av kolmule i NEAFC-området.

Noreg er medlem av og tek del i dei årlege møta i dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane NAFO («Northwest Atlantic Fisheries Organization») og NEAFC («North East Atlantic Fisheries Commission»). Noreg deltek i samarbeidet i IWC («International Whaling Commission») og NAMMCO («North Atlantic Marine Mammal Commission») om forvaltninga av kval. Som medlem i CCAMLR («Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources») er Noreg representert på møta til organisasjonen. Noreg tek også del i det internasjonale fiskerisamarbeidet innan organisasjonen ICCAT («Internatio-

nal Commission for the Conservation of Atlantic Tunas») og i den regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonen SEAFO («South East Atlantic Fisheries Organization»).

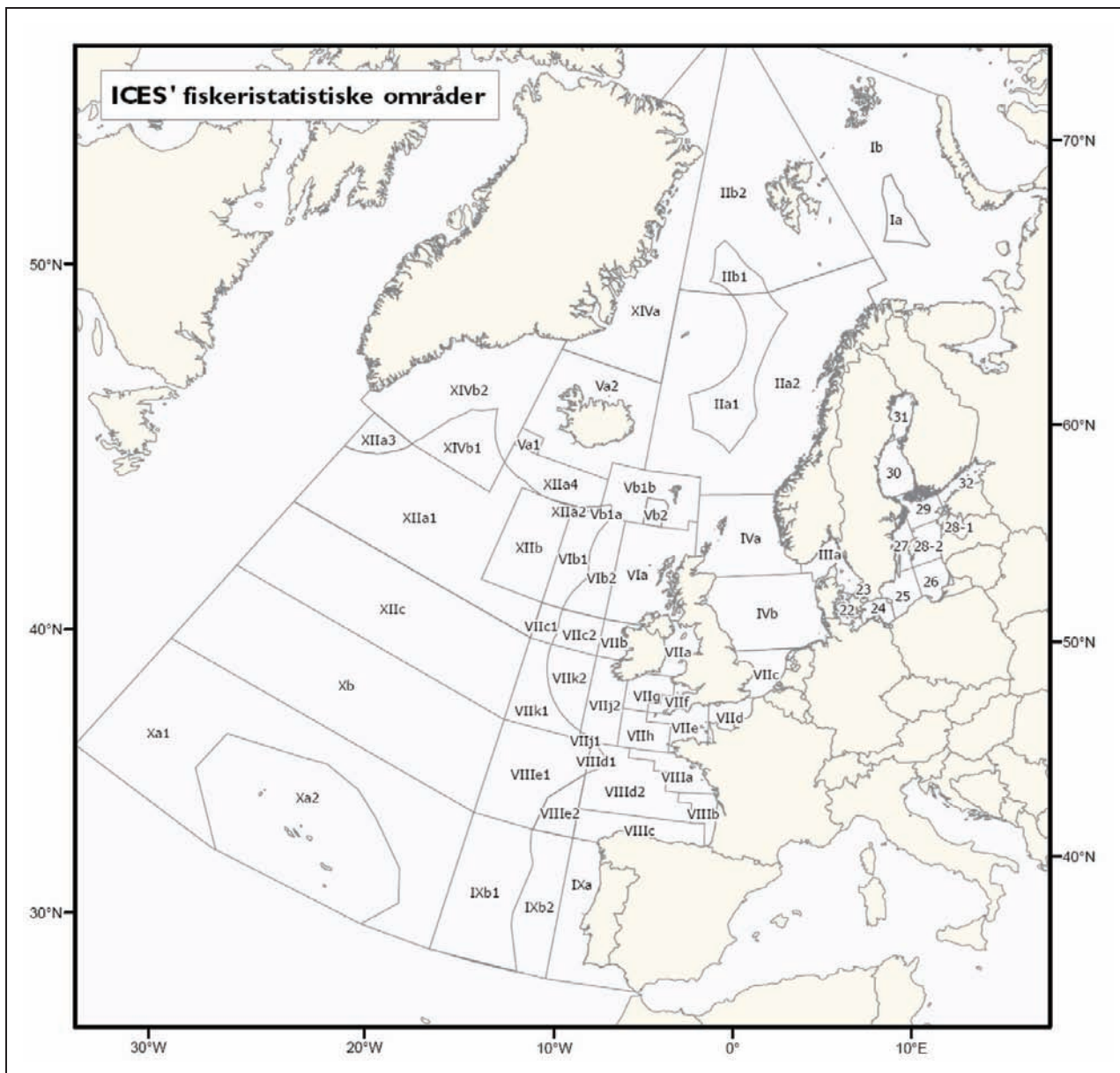
3.1 Det førebuande arbeidet

Noreg er medlem i Det internasjonale råd for havforskning, ICES («International Council for the Exploration of the Sea»). ICES er ein ubunden, vitenskapleg organisasjon som gir regionale fiskeri- og miljøorganisasjonar, EU og statane ved Nord-Atlanteren råd om forvaltninga av dei marine ressursane og det marine miljøet i området. ICES hadde ein rådgivande komité for fiskeriforvaltning, ACFM («Advisory Committee on Fisheries Management»). Dette er no endra med etableringa av ACOM (Advisory Committee). Dette er nærmare omtalt i kapittel 4.1.4. ACOM hentar inn vitenskapleg bakgrunnsmateriale frå medlemslanda og gir årlege råd om fangstmengder for dei viktigaste fiskeslaga i Nordaust-Atlanteren.

Dei årlege forhandlingane Noreg fører med andre land er baserte på rådgivinga frå ICES.

Figur 3.1 viser dei ulike statistikkområda som ICES nyttar i si rådgiving.

Det ligg ei balansert vurdering til grunn for Fiskeri- og kystdepartementets utnemning av delegasjonar til dei forskjellige fiskeriforhandlingane som Noreg deltek i. Vurderinga byggjer i hovudsak på at dei partane forhandlingane vedkjem skal vere representerte, at delegasjonen må ha ein handterleg storleik, og dessutan forhandlingstaktiske omsyn. Tradisjonelt har delegasjonane bestått av representantar frå Fiskeri- og kystdepartementet, Utanriksdepartementet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Norges Fiskarlag, Norsk Sjømannsforbund, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening og Norges Kystfiskarlag. Dei seinare åra har Kommunanes Sentralforbund og Sametinget vore medlem av delegasjonen for dei bilaterale forhandlingane med Russland. Kven forhandlingane kan seiast å vedkome vil like fullt kunne vurderast på sjølvstendig grunnlag frå år til år.

Figur 3.1 ICES – fiskeristatistiske område

Før forhandlingane med andre land om forvaltningsspørsmål startar, held Fiskeri- og kystdepartementet konsultasjonar med organisasjonane i næringa. På desse møta gjer ein greie for tilrådingane frå ICES, og opplegget for forhandlingane med dei enkelte landa vert drøfta. Her legg ein grunnlaget for kva som skal vere instruksjen til forhandlingsdelegasjonen. Den endelege klareringa av instruksjen er det fiskeri- og kystministeren som har ansvar for. Dersom særlege omsyn talar for det, rådfører fiskeri- og kystministeren seg med resten av regjeringa.

3.2 Kvoteartalane for 2008

3.2.1 Noreg – Russland

Avtalar om gjensidige fangstkvotar

Dei viktigaste fiskebestandane i Barentshavet har eit utbreiingsområde som dekkjer norsk og russisk sone og fiskevernsona rundt Svalbard. År om anna er det også mogleg å fiske torsk i internasjonalt farvatn.

I regi av Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen fører Noreg og Russland årleg kvoteforhandlingar om totalkvotar for fellesbestandane i Barentshavet. Fellesbestandane er norsk arktisk torsk, norsk arktisk hyse og lodde. Partane

vart i 2007 einige om å forvalte kongekrabbebestanden kvar for seg i sine respektive økonomiske soner frå og med 2007. Partane er også einige om at resultata frå felles forskingsinnsats som gjeld bestandsvurderingar, migrasjon, og innverknaden krabben har på økosystemet framleis skal drøftast på dei årlege sesjonane.

Partane avtalar også fordeling av kvotane mellom Noreg, Russland og tredjeland. Det er semje mellom partane om ei fast prosentvis fordeling av fellesbestandane. Etter avsetjing til tredjeland vert kvotane for norsk arktisk torsk og norsk arktisk hyse fordelte med 50 % til kvar av partane. Tredjelandskvoten av norsk arktisk torsk og hyse vert fordelt med 60 % til Noregs økonomiske sone (NØS) og 40 % til Russlands økonomiske sone (RØS). Avtalen opnar for at partane kan fiske delar av sine kvotar på desse bestandane i sona til den andre parten. Loddebestanden er fordelt med 60 % til Noreg og 40 % til Russland.

Kvoteavtalen for 2008 mellom Noreg og Russland vart underskriven i St. Petersburg 26. oktober 2007.

Partane vart samde om ein totalkvote (TAC) for norsk arktisk torsk på 430.000 tonn, medrekna 21.000 tonn murmanskorsk. Dette er i tråd med beskatningsstrategien vedteken under den 31. sesjonen i fiskerikommisjonen og vidareutvikla under den 33. sesjonen. Den positive utviklinga med redusert overfiske sidan 2005 gav grunnlag for ein beskjeden auke av kvoten for 2008.

Det er framleis grunn til å uroe seg over situasjonen for norsk kysttorsk. Kvoten for 2008 vart derfor ikkje fastsett høgare enn til 21.000 tonn, som er det same som året før.

Det er sett av ein torskekvote til tredjeland på 57.700 tonn. Av dette kan 16.320 tonn fiskast i fiskevernsona ved Svalbard. Resten av kvoten til tredjeland er fordelt med 24.070 tonn til NØS og 17.310 tonn til RØS. Med overføring av ein del av den russiske kvota til Noreg, er den samla norske kvoten av torsk nord for 62N på 202.650 tonn, medrekna norsk arktisk torsk og kysttorsk, og norsk kysttorsk til forskings- og forvaltningsformål.

Avtalen med Russland opnar for å auke kvoten til forskings- og forvaltningsformål frå 7.000 tonn til 11.000 tonn for kvar av partane. Noreg har valt å vidareføre kvantumet til forskingsformål på 7.000 tonn. 4.000 tonn av disponibelt forskingskvantum er difor gjort tilgjengeleg for norske fiskarar. Av same grunn er det gitt ekstrakvantum til 3. land med 237 tonn. Dette gir ein disponibel kvote for norske fiskarar på 195.413 tonn.

For norsk arktisk hyse har Noreg og Russland avtalt ein totalkvote på 155.000 tonn, inklusive forskningsfangst. Det er sett av ein hysekvote til tredjeland på 7.000 tonn, som er delt med 4.200 tonn til NØS og 2.800 tonn til RØS. Russland har overført 4.500 tonn norsk arktisk hyse til Noreg i 2008. Etter overføring er den norske kvoten på 78.500 tonn og den russiske på 69.500 tonn.

Noreg har tradisjonelt gitt Russland tilgang til å fiske store delar av torske- og hysekvotane sine i Noregs økonomiske sone. Av omsyn til balansen i kvoteavtalen er Noreg og Russland også for 2008 samde om like høve til å fiske torsk og hyse i sonene til kvarandre. Såleis kan Russland fiske 140.000 tonn torsk og 20.000 tonn hyse av sine kvotar i Noregs økonomiske sone, og Noreg har høve til å fiske det same kvantumet torsk og hyse i Russlands økonomiske sone.

I perioden 1993-1999 var det ikkje loddefiske i Barentshavet. I 1999 opna ein for eit eksperimentelt fiske av lodde innanfor ein kvote på 80.000 tonn, og i 2000, 2001 og 2002 vart kvoten auka til høvesvis 435.000, 630.000 og 650.000 tonn. For 2003 vart det fastsett ein kvote på 310.000 tonn lodde. Loddebestanden har store naturlege svingingar, og partane er einige om ikkje å fastsetje TAC høgare enn at det er 95% sannsynleg at 200.000 tonn får høve til å gyte. På denne bakgrunnen, og i tråd med beskatningsstrategien, har partane sidan 2004 bestemt at det ikkje skal drivast noko kommersielt loddefiske. Det same gjeld for 2008.

I det russiske fisket på eksklusive norske bestandar i 2008, er Russland heller ikkje i år tildelt kvote for eit direkte fiske på snabeluer (*Sebastes mentella*) på grunn av den vanskelege situasjonen for bestanden. Partane merkte seg likevel ei viss positiv utvikling i uer-bestanden. Russlands kvote for bifangst av vanleg uer (*Sebastes marinus*) og snabeluer er vidareført frå i fjor og utgjer 2.000 tonn. Vidare har Russland ein kvote på 15.000 tonn sei som bifangst ved fiske av torsk og hyse. Av dei 10.000 tonn norsk arktisk sei Russland kan ta i russisk økonomisk sone, så kan inntil 5.000 tonn takast i Noregs økonomiske sone i eit direkte fiske i 2008. Russland har også ein kvote på 2.000 tonn steinbit som anten kan takast i eit direkte fiske eller som bifangst.

I tillegg kan Russland fiske 21.755 tonn kolmule i eit nærare avgrensa område i Noregs økonomiske sone og i fiskerisona ved Jan Mayen utanfor 12 nautiske mil. Russland kan vidare fiske 3.000 tonn andre artar som bifangst.

I lys av bestandssituasjonen for blåkveite vil Russland føre vidare forbodet mot eit direkte fiske etter blåkveite i si eiga sone i 2008. Med unntak av eit avgrensa tradisjonelt kystfiske med konvensjonelle reiskapar, er det også i område under norsk fiskerijurisdiksjon forbod mot eit direkte fiske etter blåkveite i 2008. Russland opplyste om at dei ville gjennomføre eit avgrensa forsøksfiske på blåkveite i russisk økonomisk sone i 2008.

I det norske fisket på eksklusive russiske bestandar i 2008, har Noreg fått desse kvotane i russisk økonomisk sone: 3.000 tonn reker, 1.500 tonn steinbit, 1.000 tonn flyndre for både direkte fiske og bifangst og 500 tonn andre artar som bifangst. Den norske kvoten på grønlandssel i Austisen er sett til 10.000 vaksne dyr i 2008.

Noreg og Russland vart under den 35. sesjonen samde om å forvalte bestanden av kongekrabbe kvar for seg frå og med 2007. Noreg informerte den russiske part om at den norske totalkvoten ikkje var fastsett då forhandlingane vart førde. Den norske kvoten ville først verte fastsett etter at Stortinget har handsama stortingsmeldinga om kongekrabbe som vart overlevert Stortinget hausten 2007. Den russiske part orienterte om at den russiske kvoten av kongekrabbe var fastsett til 3.200.000 individ for 2008. Partane vart einige om at resultat frå felles forskingsinnsats på bestandsvurderingar, migrasjon, og innverknaden krabben har på økosystemet framleis skal vere eit tema under dei årlege sesjonane. Stortingsmeldinga blei handsama 3. mars 2008. Den norske kvoten for 2008 ble etter det sett til 1.925 tonn hannkrabbar, 450 tonn skada hannkrabbar og 235 tonn hokrabbar. Det er første gong kvoten er fastsett i tonn. Ein reknar med at dette tilsvarar 679.000 hannkrabbar og 110.000 hokrabbar.

Kontroll

Innanfor ramma av Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen har Noreg og Russland dei seinaste åra gradvis utvida fiskerisamarbeidet til nye område. I 1992 vart partane samde om å innleie eit utvida samarbeid om forvaltnings- og kontrollspørsmål under fiskerikommisjonen. I 1993 vart dei samde om å etablere «Det permanente utval for forvaltnings- og kontrollspørsmål på fiskerisektoren». Gjennom dette samarbeidet er ei rekkje konkrete tiltak sette i verk for å betre kontrollen med ressursane både på sjø- og landsida. Mellom anna er det etablert rutinar for eit auka samarbeid mellom kontrollstyresmaktene i dei to

landa, inkludert utveksling av informasjon om fangst- og landingsdata.

Noreg og Russland innførte gjensidig satellittsporing av fiskefartøy frå 1. september 2000. Under forhandlingane i Tromsø i november 2000 underteikna partane eit memorandum om kontrollsamarbeid mellom Fiskeridirektoratet og Kystvakta på norsk side og russiske styresmakter (Murmanrybvod) og Grensetenesta på russisk side. Dette dokumentet formaliserer i stor grad samarbeidet om utveksling av informasjon og inspektørar, og styrkjer kontrollen med fiskeria i begge land. På grunn av omstruktureringar på russisk side vart memorandumet korrigert i tråd med dette under den 34. sesjonen.

Hovudfokus for det permanente utvalet i 2005 var å utarbeide ein analyse om «avtalte tiltak for betring av regulerings- og kontrollsystema i Barentshavet og Norskehavet», der ein skulle sjå på status for regulerings- og kontrolltiltak som eksisterer på fiskeriområdet og setje kriterium for å oppnå eit optimalt regulerings- og kontrollregime. Vidare skulle ein sjå på tiltak for å oppnå eit optimalt nivå på regulering og kontroll med fisket og analysere kva som kan skape vanskar for å få til eit slikt nivå.

Dei viktigaste momenta utvalet kom fram til er: Det må kunne utførast kontrollar som er eigna til å avdekkje dei mest alvorlege brot på reguleringane og det må følgjast opp med sanksjonar. Vidare må ein ha kontrollsamarbeid med tredjeland og utveksle kontrollinformasjon. Ein må og ha data-system som kan kommunisere informasjon automatisk. Til alt dette trengst det auka ressursar.

Under den blanda fiskerikommisjonens 35. sesjon i Tromsø hausten 2006, stadfesta partane at det var gjort gode framsteg i 2006. Særleg gjeld dette utveksling av satellittspøringsdata og opplysningar om fartøya sine kvotar. Dette er tiltak som i vesentleg grad betrar oversynet over fiskeuttaket i Barentshavet, og gjer det mogleg å følgje opp mistenkjeleg fiske frå enkeltfartøy. I tillegg hadde partane oppnådd ei harmonisering av kontrollmetodikken på sjø og land. Mobile grupper med fiskeriinspektørar frå begge land hadde fleire vellukka inspeksjonar i tredjeland i 2006. Noreg og Russland har og gjennomført felles inspeksjonar i Gråsona.

Under 36.sesjon i St. Petersburg 22-26. oktober 2007, vart partane einige om følgjande for 2008:

«Partene var enige om å iverksette utveksling av full og løpende informasjon om omlasting til havs eller landing i 3. land av artar som utgjør

fellesbestander i Barentshavet og Norskehavet (ICES I og II), på fartøynivå, etter at den russiske part har foretatt nødvendige interne prosedyrer.

Partene drøftet resultatene fra pilotprosjektet med utveksling av data fra satellittsporing av fiskefartøy i Barentshavet og Norskehavet (ICES I og II) og er enige om at alle oppgaver i pilotprosjektet er fullt ut løst.

Partene konstaterte at arbeidsgruppen som ble etablert ihht beslutning fra 35. sesjon i kommisjonen (pkt 12.6) under hensyntagen til resultatene fra pilotprosjektet har foretatt revidering av «Agreed Records of Conclusions between Norway and Russia on Issues related to Satellite Based Vessel Monitoring Systems» og at relevante endringer og tillegg er foretatt i denne.

Den russiske part informerte den norske part om at interne prosedyrer for godkjenning av nevnte protokoll er avsluttet og overleverte til den norske part et eksemplar av dette dokument med de russiske endringsforslagene. Den norske part vil innen utgangen av 2007 vurdere den overleverte versjonen av «Agreed Records of Conclusions between Norway and Russia on Issues related to Satellite Based Vessel Monitoring Systems» og dersom man ikke har merknader til denne foreslå et tidspunkt for undertegning av dokumentet.

Inntil slik avtale er trådt i kraft er partene enige om å videreføre pilotprosjektet med løpende utveksling av informasjon om satellittsporing i Barentshavet og Norskehavet (ICES I og II).

Den norske part viste til den internasjonale utviklingen innen elektronisk rapportering og foreslo å nedsette en ekspertgruppe som skal se på mulig samarbeid mellom partene når det gjelder etablering av elektronisk rapportering fra fiskefartøy. Den russiske part meddelte at man på det nåværende tidspunkt ikke har lovgrunnlag for implementering av et elektronisk rapporteringssystem, og at et slikt system nå er under utarbeidelse. Den russiske part mener at gjennomføring av møte i en ekspertgruppe for anvendelse av et elektronisk rapporteringssystem som er utarbeidet i Norge, er mulig etter at relevante utviklingsarbeider er gjennomført og nødvendige lover og regler er vedtatt i Russland.

Partene var enige om å videreføre samarbeidet i NEAFC med sikte på videreutvikling av regimet for havnestatskontroll vedrørende fiskeressursene i NEAFCs konvensjonsområde.

Partene var enige om å samarbeide om gjennomføring av inspeksjoner av fiskefartøy-

er i Smutthullet og det tilstøtende området i Barentshavet under inspeksjon av fartøyer med egne staters flagg. Her skal partene etter avtale gi inspektører fra en part oppholdsrett på den andre partens fartøyer for å gjennomføre inspeksjoner av fartøyer med egen stats flagg som driver fiske i Smutthullet og det tilstøtende området i Barentshavet.

Partene er enige om å fortsette arbeidet med å etablere kontrollavtaler med relevante tredjeland for å få mer fullstendig informasjon om landinger i disse landene.

Partene understreket nødvendigheten av at det ble ført kontroll med overholdelsen av vedtatte tiltak. Regelbrudd som avdekkes ved kontroll vil medføre tilstrekkelige sanksjoner.

Partene er enige om å slå sammen analysegruppen og arbeidsgruppen for analyse av informasjon om overfiske av torske- og hysekvo- tene i Barentshavet, for å optimalisere arbeidet. Den nye gruppen skal bestå av representanter fra Fiskeridirektoratet og Kystvakten på norsk side og Den statlige fiskerikomite i Den russiske føderasjon, grenseadministrasjonen ved FSB i Murmansk fylke og Rosselkhoznadzor i Murmansk fylke på russisk side. Ekspert- ter kan engasjeres i gruppens arbeid etter behov. Den sammenslåtte arbeidsgruppen skal i 2008 ha møter minst en gang i kvartalet eller slik som formennene i kommisjonen bestemmer.

Arbeidsgruppen skal:

- Samarbeide innen sammenstilling av informasjon på fartøynivå for å avdekke mulige brudd på fiskerilovgivningen
- Utarbeide metode for analyse av satellittspøringsdata og informasjon om transport og landing av fisk i havner
- Beregne totalt uttak av torsk og hyse i de aktuelle områder, ved å anvende metoder for analyse av satellittspøringsdata og informasjon om transport og landing av fisk i havner.

Ledere av arbeidsgruppen skal oppnevnes innen utgangen av 2007. Arbeidsgruppen rapporterer direkte til formennene i kommisjonen.

Partene er enige om å gjenoppta arbeidet i underutvalget under Det permanente utvalg for utarbeidelse av tiltak for å bedre kontroll og sikre anvendelse av straffetiltak i forbindelse med brudd på fiskeribestemmelsene i Barentshavet og Norskehavet. Partene utvekslet informasjon om de to lands politi- og påtalemyndigheter. Partene er enige om at neste møte i underutvalget skal gjennomføres i løpet av første kvartal 2008. Den russiske part meddeler den

norske part før utgangen av 2007 hvem som er leder for underutvalget på russisk side.

Den russiske part vil arbeide vidare med å få representantar for de relevante myndigheter til å delta i underutvalgets møter.

Partene er enige om at for å oppnå større grad av harmonisering av kontrolltiltak er det nødvendig å gjennomføre gjensidig utveksling av inspektører som observatører i forbindelse med landingskontroll av fangster fra norske fartøy i norske havner og fra russiske fartøy i russiske havner».

Sjølvs om det bilaterale fiskerisamarbeidet med Russland framleis er krevjande og komplisert, er det grunn til å understreke at det er oppnådd reell framgang sidan 2006. Dette har og gitt konkret utslag i redusert overfiske. I følgje berekningar gjort av Fiskeridirektoratet har det russiske overfisket av torsk blitt redusert frå 101 300 tonn i 2005, til 80 000 tonn i 2006 og 40 000 tonn i 2007.

3.2.2 Noreg – EU (fisket i Nordsjøen, Barentshavet, vest av Dei britiske øyane og ved Grønland)

Strukturen i avtalane

På grunnlag av rammeavtalen med EU om fiskeri, har Noreg frå 1978 og fram til i dag inngått årlege kvoteavtar om Noreg og EU sitt fiske i Nordsjøen, Noreg sitt fiske vest av Dei britiske øyane og EU sitt fiske i Noreg si økonomiske sone i Barentshavet. Noreg vert også tildelt kvotar frå EU i grønlandske farvatn. Avtalen inneheld føresegner om forvaltning av felles fiskebestandar og gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone. Partane har såleis eit felles ansvar for å forvalte fiskeressursane i Nordsjøen, mellom anna ved årleg å fastsetje største tillatne fangstmengder (totalkvotar) for desse bestandane. Det har frå 1979 vore semje mellom Noreg og EU om delinga av totalkvotane for fellesbestandane av torsk, hyse, sei, kviting og raudspette i Nordsjøen. Partane kom i 1997 også fram til ein avtale om fast deling av totalkvotane for nordsjøsild.

Eit anna element i kvoteavtalen er byte av kvotar på dei eksklusive bestandane og på enkelte bestandar i Nordsjøen og vest av Dei britiske øyane. I denne utvekslinga av kvotar skal det vere balanse i dei gjensidige tildelingane.

Nivået og omfanget av kvotebyttet er grovt sett ei vidareføring av tidlegare fiskemønster hjå partane, men nivået avheng også av variasjonar i storleiken på dei ulike bestandane.

I samarbeidet mellom Noreg og EU er det framleis område der det trengst felles tiltak for å betre fiskeriforvaltninga.

Etablering av forvaltningsplanar og betring av beskatningsmønsteret

Innanfor ramma av det bilaterale fiskerisamarbeidet er Noreg i ein prosess med EU i spørsmålet om langsiktige tiltak i forvaltninga av viktige kommersielle fiskebestandar i Nordsjøen. Det har vore ein tidkrevjande prosess frå einsidige norske merknadar i dei årlege kvoteavtalane, til eit meir forpliktande samarbeid for å finne løysingar på problema. Noreg og EU inngjekk i 1997 ein avtale om forvaltning og deling av nordsjøsild. Avtalen vart revidert og forlenga for tre nye år i 2004. I 1999 vedtok Noreg og EU forvaltningsplanar for sei, torsk og hyse som legg fast bestandsnivå og tiltaksgrenser som grunnlag for å fastsetje kvotar. Forvaltningsplanane for sei, hyse og sild vart reviderte i avtalen for 2005, medan ein i avtalen for 2006 reviderte forvaltningsplanen for torsk. Forvaltningsplanen for hyse vart ytterlegare styrka i avtalen for 2007, ved at ein har spesifisert kva tiltak som skal setjast i verk dersom bestanden kjem under føre-var-nivå. Forvaltningsplanane for sild og sei skal reviderast i 2008.

I samarbeidet mellom Noreg og EU er det vidare ei hovudutfordring å betre beskatningsmønsteret i Nordsjøen.

I arbeidet med å betre av beskatningsmønsteret i Nordsjøen er utkast av fisk eit særleg og samansett problem. Utkast skjer ofte når ein tek opp fisk som det ikkje er att kvote på, når fisken er under gjeldande minstemål eller når fisken er teken i strid med gjeldande bifangstreglar. I tillegg vert det ofte fiska meir enn naudsynt, for å kunne velje ut den økonomisk sett mest verdfulle fisken («highgrading»). Resten vert kasta ut, og dette undergrev dei fastsette forvaltningstiltaka. Den utkasta fisken går ikkje inn som ein del av fangststatistikken, sjølv om han døyr i denne prosessen. Når fisken ikkje vert teken i land eller registrert som fangst, vert det naturleg nok eit avvik mellom registrert fiskedød og faktisk fiskedød. EU praktiserer eit utkastpåbod, medan utkast er forbode i Noreg for alle kommersielt viktige fiskeslag. Ei løysing på utkastproblemet er ei hovudutfordring for Noreg og EU. Noreg har teke dette opp med EU jamleg og EU vil no prioritere denne problemstillinga. EU-kommisjonen sendte i 2007 ut ei høyring om utkast og har signalisert at dei første reguleringane kan bli føreslegne i 2008.

I samband med den såkalla «torskekrisa» inn- gjekk Noreg og EU i 2001 egne avtalar om særskilde tiltak for å betre beskatningsmønsteret i Nordsjøen. Situasjonen for fleire av botnfiskbestandane i Nordsjøen er etter dette ytterlegare forverra, og særleg gjeld det nordsjøtorsken. Totalkvoten for torsk vart difor i 2003 redusert med 45% frå 2002. Den låge kvoten vart vidareført i åra 2004 og 2005, medan kvoten for 2006 vart ytterlegare redusert. For 2007 vart partane samde om endå ein reduksjon i kvoten. Under forhandlingane hausten 2007 vart partane samde om å halde fram med det felles arbeidet med å byggje opp att torskebestanden og forbetre beskatninga av botnfisk. Kvoten for 2008 blei noko auka, men det må sjåast i samanheng med at partane skal samarbeida om å utvikle meir selektive fiskeri i Nordsjøen.

Makrell

Fram til 1999 fastsette Noreg og EU ein «referanse-TAC» for makrell i Nordaust-Atlanteren, som i tillegg til kvotar til Noreg og EU omfatta ein kvote avsett til Færøyane. Fisket i internasjonalt farvatn, som har vore oppe i relativt store kvanta, vart for første gong regulert i 1999.

Det har vore usemje mellom Noreg og EU om forvaltningsregimet for makrell i mange år. Hovudproblemet er deling av kvoten mellom partane. Til no har Noreg og EU berre avtalt årlege ad hoc-arrangement for makrellen. På grunnlag av kjennskap til makrellen sitt utbreiingsmønster, har ein på norsk side meint at Noreg har eit rett-kome krav på ein større del av makrellen. Det norske kravet er til no avvist av EU.

Det vert i dag sett makrellkvotar for tre forvaltningsområde. Ut frå ei vurdering av utbreiinga til bestanden, tilgjenge og beskatningsmønster, har Noreg gjort framlegg overfor EU om å opprette eitt forvaltningsområde for makrell med ein TAC som skal fordelast mellom partane. Noreg har til no ikkje fått gjennomslag for dette. Eit tilleggsproblem er at EU fastset ein særskilt makrellkvote i det sørlegaste utbreiingsområdet til bestanden (Biscaya).

Kontroll

Arbeidet for skjerpa kontroll og overvaking av ressursuttaket i Nordsjøen er ei viktig oppgåve. Dette skjer til dømes gjennom utveksling av fangststatistikk og landingsdata, inklusiv fiskeaktivitet frå tredjeland, ved utveksling av observatørar som kontrollerer og overvakar og ved satellitt-

sporing av fiskefartøy. Gjensidig satellittsporing vart innført 1. januar 2000.

Frå 1. februar 2004 vart det innført like prosedyrar for landing og veking av pelagiske fangstar og eit standard vasstrekk frå slike fangstar på 2 %. Basert på erfaringane frå innføringa av desse nye vegings- og vasstrekkprosedyrane i fleire EU-land, vart Noreg, EU og Færøyane under trepartforhandlingane om forvaltninga av makrell hausten 2007, samde om ei ytterlegare skjerping av kontrollen med sjøve fisket og med landingar av makrell. Ein var også einige om å fokusere meir på kontroll på havet. På bakgrunn av det sterke fokuset på kampen mot UUU-fiske (ulovleg, urapportert og uregulert fiske) er kontroll no eit svært sentralt tema i samarbeidet mellom Noreg og EU. Under forhandlingane hausten 2007, vart partane einige om at arbeidsgruppa av kontrollektspertar som har arbeidd med kontroll av pelagiske fangstar, skal fortsetje sitt arbeid med ulovleg, urapportert og uregulert fiske. I 2007 har dei mellom anna spesielt arbeidd med å overvake implementering av vedtatte tiltak og havnestatskontrollen. Dei skal også arbeide for å betre kontrollen med landingar av kvitfisk i Nordsjøen.

2008-avtalen

Etter to forhandlingsrundar underteikna Noreg og EU, i Brussel 26. november 2007, ein kvoteavtale for 2008.

Kvoten på torsk ble noko auka. Dette må sjåast i sammenheng med at partane skal samarbeide om ytterlegare tiltak for å utvikle meir selektive fiskerier og såleis redusere det reelle uttaket av torsk. I tråd med forvaltningsplanane er totalkvotane for hyse og sei sett til 46.444 og 135.900 tonn i 2008. Kvitingkvoten på 17.850 tonn

Tabell 3.1 Følgjande kvotar er fastsett for fellesbestandane i Nordsjøen i 2008 (tonn):

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	22.152	3.766	18.386
Hyse	46.444	8.0821	38.362
Sei	135.900	70.668	65.232
Kviting	17.850	1.785	16.065
Raudspette	49.000	1.1051	47.875
Makrell	48.566	31.134	17.432
Sild	201.277	58.356	142.871

¹ Kvote til Noreg etter overføring av 2.600 tonn hyse og 2.352 tonn raudspette til EU.

Tabell 3.2 Etter avtalen kan Noreg og EU fiske følgjande kvantum fisk på andre fellesbestandar i 2008 (tonn):

Fiskeslag	Kvotar til Noreg i EU-sona	Kvotar til EU i norsk sone
Augepål	1.000	5.000
Kolmule	108.000	8.000
Tobis	20.000	20.000
Blålange	150	
Lange	5.638	850
Brosme	3.350	170
Kombinert kvote	140	
Pigghå	50	
Reker		500
Hestmakrell	1.600	
Andre artar	2.720	5.000
Tunge	90	
Breiflabb		1.610
Sjøkreps		1.250

er ein nedgang frå 2007. Også kvoten for raudspette er noko redusert frå 2007 til 2008.

Totalkvoten for makrell er i 2008 sett til 373.937 tonn mot 409.839 tonn i 2007. Av totalkvoten for 2008 kan 48.566 tonn fiskast i Nordsjøen og Skagerrak, 85.821 tonn i Noreg si økonomiske sone nord om 62°N og i internasjonalt farvatn, og 239.550 tonn kan fiskast i EU sitt jurisdiksjonsområde. Den norske makrellkvoten er etter avtalen med EU på 116.995 tonn.

Bestanden av nordsjøsild er bekymringsfull fordi det har vore sviktande rekruttering dei seks siste åra. For å sikre næringa stabilitet skal kvoten i følgje forvaltningsplanen, berre variere 15% opp eller ned frå år til år. Den sviktande rekrutteringa gjorde at partane gjekk bort frå dette prinsippet og sette kvoten til 201.277 i 2008, ein reduksjon på 41%.

Partane har høve til å fiske delar av dei enkelte kvotane i den andre parten si sone i Nordsjøen.

Tabell 3.3 EU er tildelt følgjande kvotar på eksklusive norske bestandar nord for 62°N i 2008 (tonn):

Fiskeslag	Kvote
Norsk arktisk torsk	17.057
Norsk arktisk hyse	2.500
Sei	3.832
Blåkveite (bifangst)	50
Anna (bifangst)	350

Tabell 3.4 Noreg er i 2007 tildelt desse kvotane på eksklusive EU-bestandar (inkludert bestandar i grønlandske farvatn) (tonn):

Fiskeslag	Kvote
Brisling (EU-sona)	10.063
Blåkveite (EU-sona)	350
Reker (Grønlands sone)	3.250
Blåkveite (Grønlands sone)	1.624
Uer (Grønlands sone)	3.500
Kveite (Grønlands sone)	200
Skolest og isgalt (Grønlands sone)	120

Avtalen inneheld detaljerte føresegner om kvar desse kvotane kan fiskast og føresegner om kva andre artar og mengder som kan inngå i fisket på dei enkelte kvotane.

Dei norske banklinekvotane (blålange, lange og brosme) er noko reduserte frå 2007. Kolmulekvoten til Noreg i EU-sona vart redusert frå 140.000 tonn i 2007 til 108.000 i 2008, men er framleis på eit høgt nivå. Breiflabbkvoten til EU i norsk sone er redusert frå 1.650 tonn til 1.610 tonn, og EU sin kvote på sjøkreps blei redusert frå 1.300 tonn til 1.250.

EU sin kvote på torsk nord for 62°N for 2008 er noko auka frå 2007, medan hysekvoten er redusert med 500 tonn frå i fjor. EU har tidlegare også vore tildelt ein kvote på uer gjennom kvotebyttet, men denne kvoten er teken ut av kvotebyttet. Samstundes pliktar Noreg å gje EU ein tilleggskvotet av uer på permanent basis utanom kvotebyttet i tråd med brevveksling av 2. mai 1992. Dette kvantumet er i 2008 på 1.500 tonn. Uerkvoten kan berre takast som bifangst nord om 62°N.

I grønlandske farvatn er den norske kvoten på blåkveite noko aua, kvoten på kveite betydeleg redusert medan kvotene på uer og reke er på same nivå som i fjor. Den norske kvoten på brisling i EU-sona vart redusert til 10.063 tonn. Loddekvoten ved Grønland er tatt ut av kvotebyttet for 2008 som følgje av den vanskelege bestandssituasjonen.

3.2.3 Noreg – Færøyanne

Dei årlege avtalane mellom Noreg og Færøyanne opnar for eit gjensidig fiske i sonene til partane. I forhandlingane med Færøyanne vert det lagt vekt på at det skal vere nokolunde balanse i det gjensidige fisket. Den gjensidige balansen er berre i liten grad redusert i 2008 i forhold til i 2007, sjølv

om totalkvotane på sentrale bestandar som kolmule, makrell og nordsjøsild er reduserte for 2008.

Kvotavtalen mellom Noreg og Færøyane for 2008 vart inngått i Oslo 12. desember 2007. Etter avtalen er Færøyane tildelt kvotar i Noregs økonomiske sone, i fiskerisona ved Jan Mayen og i fiskevernsona ved Svalbard.

I NØS nord om 62°N har Færøyane i 2008 høve til å fiske 1.854 tonn norsk arktisk torsk, 1.340 tonn hyse, 1.1500 tonn sei og 100 tonn andre artar (uer og blåkveite) som bifangst. Samanlikna med 2006 vart kvoten på torsk redusert, medan hysekvoten auka. Kvoten på hyse er auka med 11% og seikvoten er auka med 45%. Færøyane sin seikvote skal også dekkje bifangst i fisket etter torsk og hyse.

Færøyane har fått ein kvote på 1.134 tonn makrell nord om 62°N. Dette er ein reduksjon på 9% frå 2007. Avtalen opnar også for at makrellkvoten kan fiskast i Nordsjøen nord om 57°30"N.

Det er ingen loddekvote for 2008.

I dei årlege avtalane mellom Færøyane og Russland får Færøyane kvotar på mellom anna nokre av dei artane som er nemnt ovanfor. For å sikre ei rasjonell utnytting av kvotane har Noreg i ei rekkje år gitt Færøyane høve til å fiske delar av dei kvotane dei har fått av Russland i Noregs økonomiske sone. I 2008 kan Færøyane gjennom denne ordninga fiske 2.780 tonn norsk arktisk torsk og 200 tonn andre artar (uer, sei og blåkveite) i Noregs økonomiske sone nord om 62°N. Overføringane frå russisk til norsk sone går inn i balanserekneskapen for kvoteutvekslinga mellom partane. Overføringa av kvotar frå russisk sone til fiske i NØS skjer etter russisk aksept. Kvotane kan ikkje takast i fiskevernsona ved Svalbard.

I kvotavtalen pliktar Færøyane å avgrense sitt totale fiske i Barentshavet til dei artane og kvotane dei har fått tildelt av Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller utanfor norsk eller russisk fiskerijurisdiksjonsområde.

Av den samla kvoten av andre artar nord om 62°N på 100 tonn tildelt av Noreg og 200 tonn tildelt av Russland, kan Færøyane ikkje fiske meir enn 150 tonn uer. Uer og blåkveite kan berre takast som bifangst.

I Noregs økonomiske sone sør om 62°N er Færøyane tildelt 500 tonn brisling og 100 tonn andre artar. Kvotane omfattar også bifangst av andre artar, utanom sei, sild og augepål. Augepål kan i 2008 berre fiskast som uunngåeleg bifangst. Vidare kan færøyske fartøy fiske 487 tonn sei og 442 tonn sild. Kvotane omfattar også bifangst i andre

fiskeri. Kvoten på hestmakrell redusert frå 3.000 til 1.000 tonn. Kvotane kan også fiskast nord om 62°N. Færøyane ynskja ikkje å vidareføre kvoten på kolmule sør for 62°N og kvoten på håbrann/pigghå er teken ut av i samsvar med bestandsvurderinga.

3.2.4 Noreg – Grønland

Det har vore forhandla fram årlege fiskeriatvatar mellom Noreg og Grønland sidan 1991. For norske fiskarar er kvotane på dei kommersielt viktige artane blåkveite, uer og torsk av størst verdi. I tillegg til desse kvotane får Noreg mellom anna reker, blåkveite og uer frå EU i grønlandske farvatn.

Etter protokollen av 4. desember 2007 kan grønlandske fiskarar i 2008 ta desse kvantuma i norske jurisdiksjonsområde:

I NØS nord om 62°N: 1.625 tonn norsk arktisk torsk, 360 tonn norsk arktisk hyse, 800 tonn norsk arktisk sei og inntil 150 tonn andre artar som bifangst (uer og blåkveite). Torskekvoten kan også fiskast i fiskevernsona ved Svalbard. Dette elementet gjeld så lenge trepartsavtalen om lodde står ved lag. Kvoten på torsk auka med 5 tonn, medan kvoten på hyse auka med 60 tonn. Kvoten på sei blei redusert med 50 tonn. Som ein del av avtalen kan Grønland fiske delar av dei torske- og hysekvotane som Grønland er tildelt av Russland i Noregs økonomiske sone nord om 62°N, under føresetnad av russisk aksept av ei slik ordning. Også dette elementet gjeld så lenge trepartsavtalen om lodde står ved lag.

I avtalen forpliktar Grønland seg til å avgrense sitt totale fiske i Barentshavet til dei artane og kvotane dei har fått tildelt i avtalane med Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller utanfor Noregs og Russlands jurisdiksjonsområde.

I NØS sør om 62°N: 925 tonn sei, som er det same som i 2007. Andre botnfiskartar kan berre fiskast som bifangst, men avgrensa til 110 tonn og innanfor norske føreseigner om bifangst.

Noreg kan fiske desse kvantuma i Grønlands sone i 2008:

Ved Vest-Grønland: 650 tonn blåkveite. Denne kvoten er på same nivå som i 2007. Ved fiske etter blåkveite ved Vest-Grønland i 2008 kan trålfiske føregå sør om 64°30"N eller nord om 68°N med inntil 6 trålarar i sona samstundes. Noreg må melde frå innan utgangen av januar kor stor del av kvoten ein ønskjer å fiske nord om 68°N, maksimum er 200 tonn.

Ved Aust-Grønland: 425 tonn blåkveite, 600 tonn uer fiska med pelagisk trål, 100 tonn uer fiska med botntrål og 250 tonn kveite. Kvotane av blåkveite og uer fiska med botntrål er dei same som i 2007. Kvoten av uer fiska med pelagisk trål blei auka med 158 tonn, og kvoten av kveite vart redusert med 74 tonn.

Ved Vest- og Aust-Grønland: 750 tonn torsk. Kvoten er ein auke på 125 tonn.

I tillegg kjem 150 tonn av andre artar som bifangst.

Noreg og Grønland inngjekk ein avtale om kontrollsamarbeid 4. mars 2005.

Partane er samde om at ein i løpet av 2007 skal vurdere behovet for ein gjennomgang av gjeldande satellittsporingsavtale med tanke på ei oppdatering og evaluering.

3.2.5 Noreg – Island

Gjennom trepartsavtalen av 15. mai 1999 mellom Noreg, Island og Russland om visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet («Smøtholsavtalen»), greidde norske og russiske styresmakter å gjere slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestandar i internasjonalt område i Barentshavet («Smøtholsavtalen» er omtalt i St.meld. nr. 49 (1998 – 1999)). Den tosidige avtalen mellom Noreg og Island, også av 15. mai 1999, regulerer byttet av fisk mellom Island og Noreg.

Etter den tosidige avtalen kan Island i sesongen 2007/2008 fiske 3.792 tonn norsk arktisk torsk i NØS nord om 62°N. I tillegg kjem ein bifangstkvote av andre artar i torskefisket på 30 %. Som kompensasjon for den islandske torskekvoten har norske fiskarar ein kvote botnfisk og ein loddekvote i Islands økonomiske sone (IØS). Botnfiskkvoten ligg fast på 500 tonn pluss bifangst. Loddekvoten vert justert i takt med totalkvoten for norsk arktisk torsk. For sesongen 2007/2008 er loddekvoten 14.485 tonn.

3.2.6 Noreg – EU (fisket i Skagerrak/Kattegat)

Dei årlege avtalane om fisket i Skagerrak/Kattegat byggjer på trepartsavtalen av 1966 mellom Noreg, Danmark og Sverige. EU forhandlar på vegne av Danmark og Sverige.

Avtalen fastset totalkvotar og fordelinga av desse for bestandane torsk, hyse, kviting, raudspette, sild, brisling og reker. Fordelinga av totalkvotane er basert på det tradisjonelle fiskemønsteret i området. Fordelingsmønsteret har vore stabilt. Det norske fisket utgjer ein liten del av det

Tabell 3.5 Desse kvotane gjeld for 2008 (tonn):

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	3.165	102	3.063
Hyse	2.856	120	2.736
Kviting	1.050	19	1.031
Raudspette	9.350	187	9.163
Reker	11.620	5.415	6.205
Sild	51.673	6.892	44.781
Brisling	52.000	3.900	48.100

totale fisket, og silde- og rekefisket er av størst interesse for norske fiskarar. EU (Danmark og Sverige) har størstedelen av dei enkelte kvotane.

Noreg og EU vart 26. november 2007 samde om reguleringane for fisket i Skagerrak og Kattegat i 2008.

Totalkvotane for torsk og raudspette er noko auka, medan totalkvotane for reke og brisling er dei same som i 2007. Kvotane for hyse, kviting og sild er redusert.

Etter den tosidige fiskeriatvitalen mellom Noreg og EU kan visse norske fartøy fiske delar av den norske makrell- og seikvoten avsett for Nordsjøen også i Skagerrak. Etter den same avtalen kan svenske fiskarar ta eit kvantum på 1.865 tonn makrell i Skagerrak og i Nordsjøen i 2008.

Det skjer ei utveksling mellom sildebestandane i Nordsjøen og Skagerrak/Kattegat. Det tidlegare høge fisket etter ungsild frå nordsjøsildebestanden i ulike fiskeri med småmaska reiskapar i Skagerrak, er dei siste åra vesentleg redusert. Reguleringane av sildefisket i Skagerrak følgjer av reguleringstiltaka for sild i Nordsjøen. Det er fastsett ein bifangstkvote på totalt 11.470 tonn nordsjøild i industritrålfisket og i brislingfisket i Skagerrak/Kattegat i 2008. Norske fiskarar kan i 2008 fiske inntil 30% av den norske skagerrakkvoten på sild i norsk sone av Nordsjøen.

3.2.7 Noreg – EU (Sverige)

Strukturen i avtalen med Sverige har vore stabil, og det har såleis ikkje blitt opna opp for nye fiskeri.

Kvotavtalen om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen i 2008 vart underskriven av Noreg og EU i Brussel 26. november 2007.

Svenske fiskarar fekk desse kvotane i norske farvatn i 2008:

I NØS sør for 62°N: 382 tonn torsk, 707 tonn hyse, 880 tonn sei, 190 tonn samanlagt av lyr og kviting, 164 tonn reker, 846 tonn sild, 242 tonn makrell, 800 tonn industrifisk (av denne kvoten kan inntil 400 tonn vere hestmakrell) og andre fiske-slag på eit tradisjonelt nivå. Kvotane er ei vidareføring av nivået i 2007.

3.2.8 Regulering av norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren

Norsk vårgytande sild (NVG-sild) er den største fiskebestanden i Nordatlanteren. Frå 1996 til 2003 inngjekk Noreg, EU, Færøyane, Island og Russland årlege kyststatsavtalar om forvaltninga av silda. I desse fempartsavtalane hadde Noreg ein eigarandel på 57 %. Med basis i prinsippet om sone-tilhøyring, la Noreg fram krav om ein høgare norsk del. Partane kom ikkje fram til nokon fempartsavtale i åra 2003 -2006. Men i denne perioden inngjekk Noreg bilaterale avtalar med Russland, og for 2006 også med EU.

18. januar 2007 vart det på ny underteikna ein kyststatsavtale mellom EU, Færøyane, Island, Noreg og Russland om forvaltning av NVG-silda for 2007. Denne avtalen ga Noreg 61% av NVG-silda. Avtalen inneheldt og ein langsiktig forvaltningsstrategi.

Etter semje mellom kyststatane 25. oktober 2007 vart avtalen vidareført for 2008. Etter at avtalen var inngått korrigererte ICES rådgjevinga for 2008 på grunn av ein reknefeil i bestandsberekningane som var gjort av ACFM. Dette førte til ein auke i den tilrådde kvoten, og ein revidert femtepartsavtale vart inngått i London den 12. november 2007.

I avtalen for 2008 er partane samde om ein totalkvote på 1.518.000 tonn. Den norske kvoten er på 925.980 tonn.

Partane vart også samde om å innføre kvotefleksibilitet frå årsskiftet 2008/2009. Dette gir kvar av partane høve til å overføre 10 % av den nasjonale kvoten til påfølgjande år. Det er også høve til å forskotere 10 % av kvoten for påfølgjande år. Alt overfiske (også utover 10 %) må likevel trekjast frå kvoten for det etterfølgjande året. Det var semje om at denne avgrensinga også gjer det mogeleg å sanksjonere overfiske utover 10 %.

I tilknytning til kyststatsavtalen er det også inngått bilaterale avtalar om sonetilgang:

- a) Fartøy frå Island kan fiske 220.262 tonn sild i fiskerisone rundt Jan Mayen og i NØS nord for 62°N, men ikkje meir enn 40.986 tonn i NØS. Om Island skulle nytte mindre enn 30.360 tonn

av dei 40.986, får Island ein tilleggskvote frå Noreg på 1.518 tonn. Norske fartøy kan fiske 106.734 tonn i islandsk økonomisk sone.

- b) Fartøy frå Færøyane kan fiske 46.252 tonn sild i norske jurisdiksjonsområde nord for 62°N, men ikkje meir enn 34.392 tonn i NØS. Norske fartøy kan fiske 35.578 tonn sild i Færøyanes fiskerisone.
- c) Fartøy frå EU og fartøy frå Noreg kan fiske 88.939 tonn i kvarandre sine farvatn nord for 62°N.
- d) Fartøy frå Russland kan fiske heile sin kvote i norske farvatn nord for 62°N.

3.2.9 Regulering av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen

Ein trepartsavtale om loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen vart underskriven 12. juni 1989. Rammeavtalen om reguleringane i loddefis-ket er forhandla på nytt tre gonger: 25. juni 1992, 29. juni 1994 og 18. juni 1998. Dei mest sentrale elementa i desse avtalane omhandlar kva prosentdelar dei tre partane skal ha av totalkvoten for lodde, og i kva omfang partane kan fiske av sin kvote i sonene til dei andre partane kvar loddese-song.

Island valde 30. oktober 2002 å seie opp trepartsavtalen med Noreg om regulering av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen. Avgjerda hadde verknad frå 1. mai 2003. På denne bakgrunnen opna nye forhandlingar mellom partane i juni 2003. Forhandlingane førde fram til ein ny avtale basert på hovudelementa i den tidlegare avtalen. Den nye avtalen vart underteikna 9. juli 2003. Hovudendinga var at den gjeld for eitt år om gongen, framfor tre år i den gamle avtalen. Vidare vart artikkel 10 om satellittsporing teken ut, fordi punktet var forelda. Ingen av partane sa opp avtalen innan fristen for 2008, og avtalen gjeld dermed til og med 31. mai 2009. Neste frist for å seie opp avtalen er 30. november 2008.

3.2.10 Forhandlingar om eit forvaltningsregime for kolmule

I 1999 starta kyststatane til kolmulebestanden – Noreg, EU, Færøyane, Island og Grønland – saman med Russland som spesielt invitert part – ein forhandlingsprosess for å etablere eit forvaltningsregime for heile kolmulebestanden. Grønland vart frå 2003 ikkje inkludert i det vidare arbeidet fordi så lite av bestanden var å finne i deira sone. 16. desember 2005 vart det underteikna ein kyststatsavtale for 2006 mellom dei fire kyst-

statspartane Noreg, EU, Færøyane, og Island. Avtalen inkluderer ein langsiktig forvaltningsstrategi som inneber ein årleg reduksjon av fisket inntil forvaltningsmåla er nådde. Avtalen blei vidareført for 2007.

I rådgivinga for 2008 peika ICES på at den vedtekne forvaltningsplanen ikkje er berekraftig, og at TAC må reduserast ytterlegare. Den 23. oktober 2007 blei Noreg, Island, Færøyane og EU samde om ein avtale for 2008 som inneber ein reduksjon av den totale kvoten til kyststatane med 32,32 %. Til saman får Noreg 26,245 % av kyststatane sin totale kvote på 1.150.514 tonn for 2008. Dette gir Noreg ein kvote på 301.952 tonn kolmule som kan fiskast i tillegg til det Noreg har byta til seg gjennom bilaterale avtalar.

I NEAFC blei det vedtatt ei regulering for kolmule for 2008 som inneber reduserte kvotar også til Russland og Grønland. Det blei samtidig fastslått at den russiske og grønlandske kvoten skal utgjere desse landas relative andel av NEAFC-kolmulen. For å sikre russisk aksept for dette, blei Russland tildelt eit tilleggskvantum på 16.282 tonn kolmule for 2008. Dette tilleggskvantumet vil bli gradvis redusert og utfasa innan 2012.

I samband med den første kyststatsavtalen om kolmule, inngjekk Noreg bilaterale avtalar med EU og Færøyane om korleis fisket skal gjennomførast. Det framgår av desse bilaterale avtalane at dersom kyststats-TAC'en blir lågare enn 1.250.000 tonn, skal partane konsultere om auka sonetilgang. Det blei derfor ført slike bilaterale konsultasjonar for 2008 som ga Noreg en auka sonetilgang til EU-farvatn frå 61 % til 65 %. For 2008 utgjer dette 196.268 tonn. Dette kvantumet kan fiskast i tillegg til kolmulekvoten på 108.000 tonn som Noreg har fått i EU-farvatn under den bilaterale kvoteavtalen. Til saman gir dette norske fartøy tilgang til å fiske 304.269 tonn kolmule i EU-farvatn i 2008. I færøysk sone har Noreg tilgang til å fiske totalt 61.080 tonn kolmule.

Under forhandlingane om ein kyststatsavtale for 2008 blei partane samde om at det skal setjast ned ei vitskapsgruppe som skal utarbeide forslag til ein berekraftig forvaltningsplan. Forslaget skal leggst fram for ICES, slik at det kan vurderast i samband med utarbeidinga av rådgjevinga hausten 2008.

3.2.11 Regulering av makrell

På bakgrunn av ekspansjonen i det uregulerte makrellfisket i internasjonalt farvatn, fremja Noreg, EU og Færøyane eit felles forslag om regule-

ring av makrellfisket i internasjonalt farvatn, på det ekstraordinære årsmøtet i NEAFC 8.-9. februar 1999. Forslaget vart vedteke mot stemmene til Russland og Island.

Med det felles forslaget aksepterte Noreg og EU implisitt at Færøyane er kyststat til makrellbestanden. Dette førte til at dei tre partane kunne starte forhandlingar om etablering av eit nytt forvaltningsregime for makrell. Drøftingane vart slutførte 19. november 1999 då dei tre partane underteikna ein avtale om forvaltninga av makrell i Nordaust-Atlanteren for 2000. Partane har inngått tilsvarande avtalar for åra 2001 til 2008.

Trepartsavtalen inneheld ein sameint langtidsstrategi for forvaltninga av makrell som skal sikre at uttaket av bestanden skjer innanfor forsvarlege biologiske rammer. Dette vil gje grunnlag for eit berekraftig fiske og høgare langtidsutbytte.

Det vert forhandla bilateralt om fordelinga mellom Noreg og EU. Dette er følgt opp i den bilaterale kvoteavtalen mellom Noreg og EU for 2008 (sjå punkt 3.2.2). Færøyane har i 2008 ein kvote på 13.295 tonn makrell.

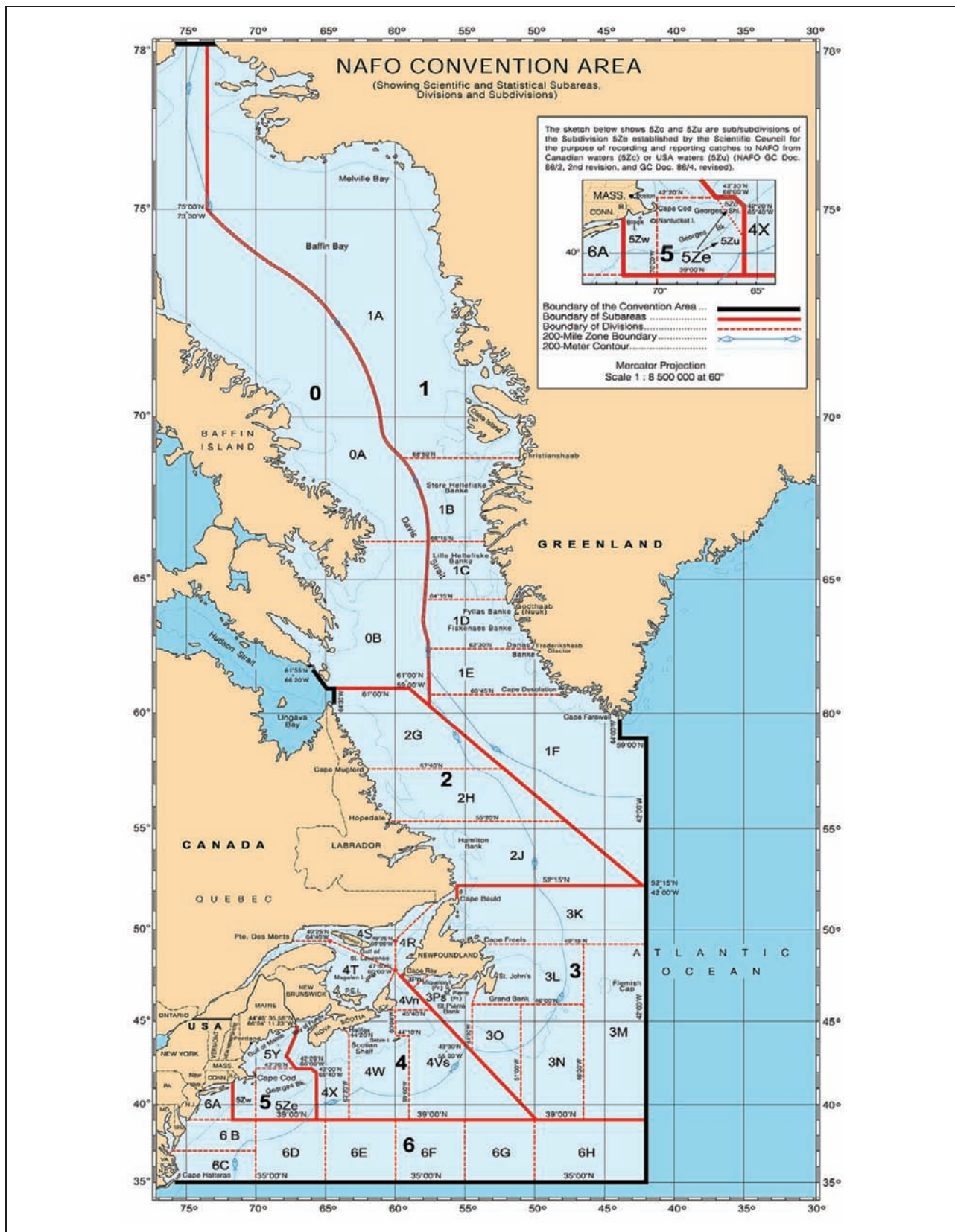
På årsmøtet i NEAFC vedtok partane ei regulering av makrell i internasjonalt farvatn som inneber ein kvote for dette området på 43.629 tonn i 2008. Det vart sett av 23.506 tonn til Russland, 18.814 tonn til kyststatane og 1.309 tonn til Island. Island har reservert seg mot NEAFC-reguleringa.

3.2.12 NAFO

Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen, NAFO, har i det siste lagt vekt på å modernisere organisasjonen, inkludert naudsynte endringar av sjølve NAFO-konvensjonen og har vedteke ein revidert konvensjonstekst. Den nye konvensjonen tek mellom anna omsyn til føre-var-prinsippet, økosystembasert forvaltning, etablering av ein mekanisme for tvisteløysing og strukturelle endringar av organisasjonen. Endringane av konvensjonen vart vedteke på årsmøtet i 2007. Noreg har kvoterettar i NAFOs reguleringsområde på 9,26 % av torskekvoten i underområde 3M, og 30 % av totalkvoten for lodde i 3NO. Grunna den dårlege bestandssituasjonen for torsk og lodde er det forbod mot eit direkte fiske av desse artane i NAFO-området. Noreg har òg sidan 1993 fiska reker på Flemish Cap.

Rekebestanden ved Flemish Cap er ikkje kvoteregulert, men vert regulert ved at ein avgrensar talet på fartøy og fiskedøgn. Spørsmålet om å innføre kvoteregulering i staden for å regulere talet

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2008 og fisket etter avtalane i 2006 og 2007

Figur 3.2 NAFO's konvensjonsområde

på deltakande fartøy og fiskedøgn har vore drøfta fleire gonger, utan at partane hittil har klart å kome fram til ei endeleg avklaring. Derfor var spørsmålet om ei kvoteregulering av reker i 3M ikkje tema i organisasjonen for fisket i 2008, men det er venta å kome opp seinare. På årsmøtet hausten 2007 vedtok partane same regulering som tidlegare år, slik at norske fartøy også i 2008 kan fiske i til saman 1.985 fiskedøgn i underområde 3M. 32 norske fartøy kan ta del i fangsten. I underområde 3L er totalkvoten 25.000 tonn, som gir ein norsk kvote på 284 tonn i 2008.

Delar av uerbestanden i Irmingerhavet, som vert forvalta av NEAFC, har dei seinaste åra vore observert og delvis utnytta i NAFO-området. NAFO-partane er samde om at NEAFC set totalkvoten, basert på rådgiving frå ICES. Det blei ikkje enighet om en kyststatsavtale under årsmøtet, samtidig som det var vilje til å fortsette forhandlingane for å komme fram til ein avtale om forvaltninga av uer i 2008. Det blei derfor vedtatt eit mellombels forbud mot fiske fra 1. januar – 1. april 2008. Partene møttes til forhandlingar våren 2008.

På årsmøtet i 2003 vart partane etter til dels lange og vanskelege forhandlingar einige om at dei over ein fireårsperiode skal trappe ned kvoten på blåkveite frå 20.000 tonn i 2004 til 16.000 tonn. Det var også semje om ein plan for å byggje oppatt blåkveitebestanden. Planen står fast og gir ein kvote på 16.000 tonn for 2008. Det er særleg Canada og EU, og til ein viss grad Russland og Japan, som desse tiltaka får størst følgjer for, i og med at det er desse statane som har dei største delane av blåkveitekvoten. Heile kvoten er no delt mellom dei som har fiska mest på blåkveite i NAFO-området dei siste åra. Noreg er ikkje blant desse landa, og kan ikkje fiske blåkveite før totalkvoten kjem opp på 30.000 tonn. Då vert ein «others»-kvote på 1.300 tonn gjeninnført. Dette kan gjere det mogleg for Noreg å fiske blåkveite, då dei fleste andre «konkurrentane» no har faste kvotar.

NAFO vedtok på årsmøtet i 2006 å stengje fire sensitive område i perioden 2007-2010 for fiske med botnreiskap.

Det er også vedteke eit system for å svarteliste fartøy som har delteke i eit UUU-fiske i NAFO-området og som tilhøyrrer statar som ikkje er medlemmer av organisasjonen. På årsmøtet i 2006 vart dei samde om at NAFO også vil svarteliste fartøy som er inkludert i NEAFC's svarteliste.

Meir informasjon finst på NAFOs heimesider: <http://www.nafo.ca>

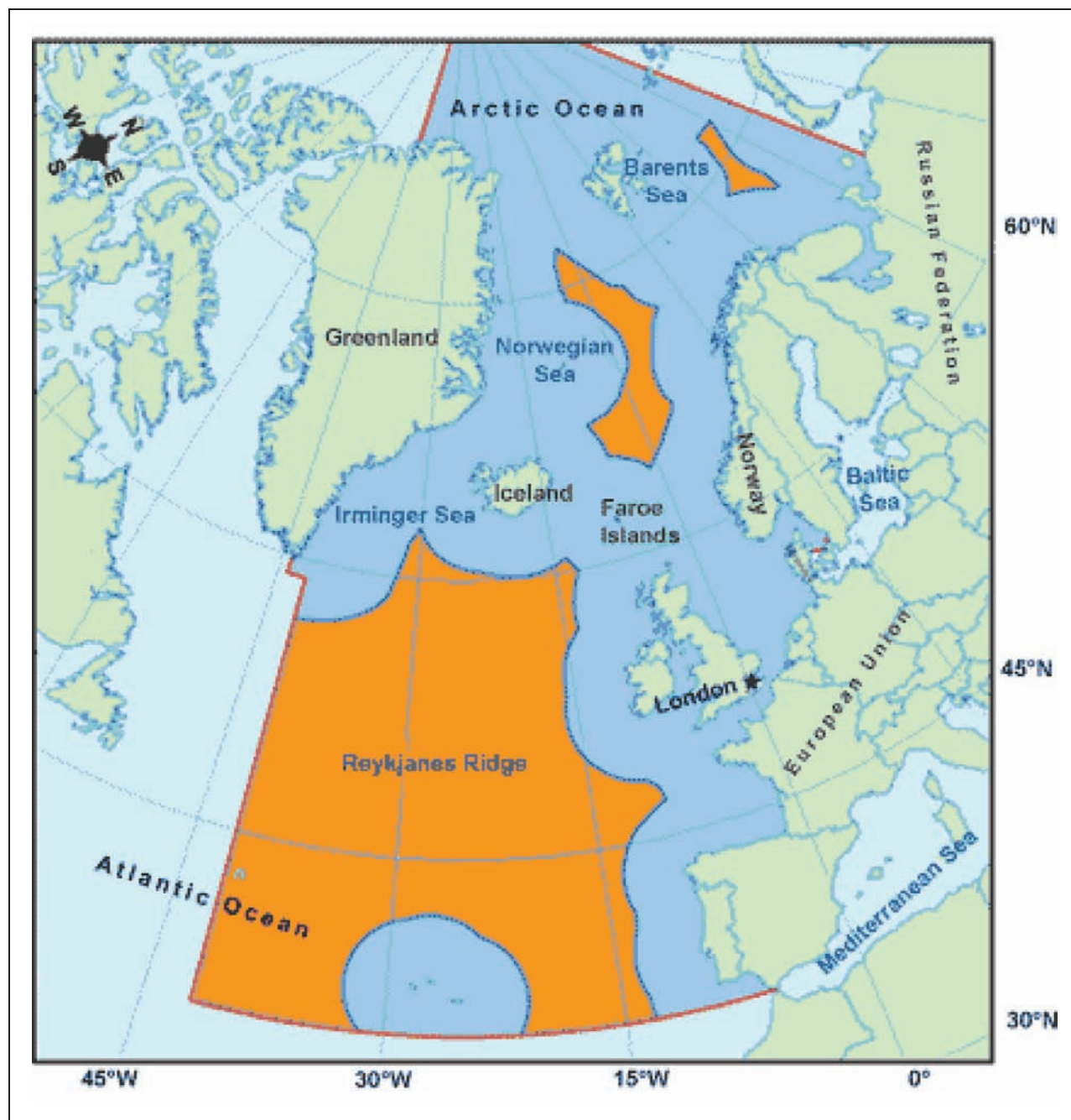
3.2.13 NEAFC

Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen NEAFCs myndigheitsområde er i utgangspunktet avgrensa til områda utanfor 200-milssonene. Når det gjeld reguleringar av fisket på bestandar som vandrar både innanfor og utanfor 200 nautiske mil, har kommisjonen i første rekkje ein samordnande funksjon. NEAFC kan likevel gjere vedtak om reguleringstiltak innanfor den økonomiske sona til ein part, dersom vedkomande part ønskjer det og støttar at eit reguleringstiltak blir sett i verk. Blant bestandane i Nordaust-Atlanteren, som har eit utbreiingsområde som også omfattar det opne hav, finst mellom anna kolmule, makrell, uer og norsk vårgytande sild.

I desember 2005 vart kyststatane for første gong samde om ei regulering av fisket etter kolmule. For 2007 har kyststatane inngått ein avtale som er ei vidareføring frå 2006. Kvoten i NEAFC sitt reguleringsområde var i 2007 268.550 tonn, der Russland var tildelt 137.000 tonn og Grønland 10.000 tonn. Resten er fordelt mellom kyststatane etter fordelinga fastsett i kyststatsavtalen (sjå punkt 3.2.10). For 2008 har kyststatane inngått ei avtale som er ei vidareføring frå 2006 og 2007, men med ein monaleg redusert TAC. Kvoten i NEAFC sitt reguleringsområde er i 2008 181.748 tonn, der Russland er tildelt 92.718 tonn og Grønland 6.768 tonn. Det ligg vidare i NEAFC reguleringa at den relative delen dei ulike partane er tildelt, skal gjelde i framtida. For Russland sin del betyr det at deira kvote for 2008 inneheld eit tillegg på 16.282 tonn, som skal fasast ut innan 2012. Alle partane i NEAFC har slutta seg til reguleringa for 2008.

NEAFC vedtok i 1996 for første gong eit avgrensa uttak på oseanisk uer i Irmingerhavet. Partane i NEAFC vart på årsmøtet i 2006 samde om reguleringstiltak for fiske av uer i Irmingerhavet i 2007 og fastsette ein totalkvote på 46.000 tonn, mot 62.416 tonn i 2006. For 2008 vart partane ikkje samde om ei regulering på årsmøtet i november 2007. Det vart difor gjennomført forhandlingar mellom kyststatane i januar og februar 2008 og det vart deretter vedteken ei NEAFC regulering på 46.000 tonn for 2008 ved ei postavstemning mellom NEAFC partane.

Delar av uerbestanden i Irmingerhavet, som vert forvalta av NEAFC, har dei seinaste åra vore observert og delvis utnytta i NAFO-området. Den norske uerkvoten for 2008 er, som i åra 2001 til 2007, ein totalkvote for begge områda.

Figur 3.3 NEAFCs konvensjonsområde

Noreg foreslo på årsmøtet i november 2006 eit forbod mot å fiske uer i Norskehavet i 2007, men med høve til å ha inntil 15% bifangst. Forslaget fekk ikkje tilslutning, men partane i NEAFC slutta seg til ei regulering som forbyr fiske av uer i ICES statistikkområde I og II i perioden 1. januar til 30. juni 2007. NEAFC behandla saka på eit ekstraordinært årsmøte i juni 2007 og vedtok ein TAC på 15.500 tonn for 2007. For Noreg var det avgjerande at det vart fastsett ei regulering for 2007 slik at ein unngjekk eit uregulert fiske, og Noreg aksepterte difor ein TAC som ikkje er i samsvar med vårt primære

ønskje om eit forbod mot fiske av uer i 2007. På årsmøtet i 2007 foreslo Noreg igjen eit forbod mot fiske av uer i 2008, basert på den best tilgjengelege vitenskaplege rådgjevinga. Igjen fekk ikkje Noreg gjennomslag for sitt syn og det vart fastsett ein kvote på 14.500 tonn for 2008. Partane vart i tillegg einige om å gjennomføre eit forskingstokt på uer i 2008 for å skaffe meir kunnskap om ueren i Norskehavet. Det er gjennomført eit første møte mellom partane om fordeling av uer våren 2008.

18. januar 2007 vart det inngått ein kyststatsavtale for norsk vårgytande sild. Noreg har på bak-

grunn av kyststatsavtalen foreslått ei NEAFC-regulering av denne bestanden. Reguleringa vart vedteke ved postavstemming i mai 2007. NEAFC vedtok på årsmøtet i 2007 ei vidareføring av denne reguleringa i 2008.

På årsmøtet i NEAFC i 2000 vedtok partane for første gong ei regulering av fisket etter makrell i internasjonalt farvatn. Kvoten for dette området er for 2007 fastsett til 47.939 tonn og for 2008 sett til 43.629 tonn. Island har reservert seg mot denne reguleringa (sjå punkt 3.2.11).

NEAFC har hatt ein prosess med sikte på å etablere eit forvaltningsregime for djuphavsressursane utanfor jurisdiksjonsområda til kyststatane. I 2004 vedtok NEAFC å redusere innsatsen i fisket etter djuphavsartar med 30%. På årsmøtet i november 2006 var det semje om ein ytterlegare reduksjon av innsatsen med 5%, til 65% for 2007. Denne vart ført vidare for 2008

På årsmøtet i 2006 tok Noreg opp spørsmål knytt til tapte og etterlatne garn i djuphavsfiske. Som følge av dette vart det vedteke eit mellombels forbod mot fiske med garn på djupare vatn enn 200 meter inntil NEAFC har utvikla eit teknisk regelverk for garnfiske, mellom anna med reglar om røktning av garn. Dette forbodet er vidareført i 2008.

Partane har slutta seg til endringar i konvensjonsteksten for å gi organisasjonen mandat til å gjennomføre ei meir heilskapleg og økosystembasert forvaltning av ressursane i konvensjonsområdet. Forslaget inneber at konvensjonsteksten vert oppdatert i høve til den utviklinga som har skjedd på dette området sidan 1982, så som havrettstraktaten, FN-avtalen om fiske på det opne hav mv. Partane har også slutta seg til ei erklæring der dei forpliktar seg til å tolke konvensjonsteksten i tråd med dei vedtekne konvensjonsendringane fram til desse trer i kraft.

NEAFC vedtok i 2004 å stengje fem område for botntråling og fastståande reiskapar, for perioden 1. januar 2005 til 31. desember 2007. Denne stenginga vart på årsmøtet i 2007 forlenga til å gjelde også i 2008. På årsmøtet i 2006 vart det vedteke å stengje ytterlegare fem område for botntråling og fastståande reiskapar for å verne korallrev, og stenginga gjeld ut 2009. Spørsmålet om stenging av område skal behandlast av eit ekstraordinært årsmøte i NEAFC i juli 2008, der partane skal leggje til rette for ei heilskapleg tilnærming til dette i reguleringsområde til NEAFC.

På årsmøtet i 2006 vedtok partane eit nytt regelverk for kontroll og handheving (Scheme of Control and Enforcement) som blant anna inne-

held reglar om hamnestatskontroll. Det nye regelverket vart sett i kraft 1. mai 2007. Reglane om hamnestatskontroll er omtala nærare i kap. 5.3.

På årsmøtet i 2005 oppretta NEAFC for første gong ei såkalla svarteliste. Det vil seie ei liste over fartøy som ikkje har rett til å fiske i NEAFC sitt reguleringsområde eller som har motteke fisk frå slike fartøy. Med det nye regelverket er grunnlaget for å svarteliste fartøy betra. Reglane gjeld for fartøy som ikkje fører flagget til eitt av medlemslanda i NEAFC. Fram til 1. mai 2007 omfatta regelverket berre aktivitet i internasjonalt farvatn, men etter regelendringa gjeld det også aktivitet i medlemslanda sine økonomiske soner. Svartelista fartøy skal ikkje få løyve til å gå i hamn eller ta i mot sørvis eller forsyningar, føreta mannskapsbyte og liknande i hamnene til medlemslanda. På årsmøtet i 2007 vedtok NEAFC at fartøy som står på svartelistene til NAFO, CCAMLR og SEAFO og som ikkje er flagga i nokre av NEAFC-landa, skal inkluderas i svartelista til NEAFC. Det vart også vedteke at NEAFC skal sirkulere si svarteliste til desse organisasjonane.

I 2006 vart organisasjonen evaluert av ei gruppe samansett av både interne og eksterne representantar (NEAFC performance review panel). Gruppaleiar var Michael Arbuckle frå FAO. Rapporten vart lagt fram like før årsmøtet i 2006 og konkluderte med at NEAFC fungerer svært bra på mange område og at konvensjonen gir eit godt grunnlag for den framtidige forvaltninga av ressursane i Nordaust-Atlanteren. Rapporten gir også NEAFC ein del utfordringar, og det vart vedteke at arbeidsgruppa for NEAFC si framtid skulle sjå på tilrådingane som evalueringsgruppa har kome med. Konklusjonane frå arbeidsgruppa vart behandla av det ekstraordinære årsmøtet i juni 2007.

Meir informasjon finst på NEAFCs heimeside: <http://www.neafc.org/>

3.2.14 IWC og NAMMCO

IWC

Noreg er medlem av Den internasjonale kvalfangstkommisjonen, IWC, som regulerer fangst av større kvalartar. IWC vart oppretta for å sikre ei berekraftig forvaltning av kvalressursane, og Noreg deltek på årsmøta og andre møte om forvaltning av kval. I 1982 vedtok IWC eit totalforbod mot all kommersiell kvalfangst. Noreg har reservert seg mot dette forbodet, og er derfor ikkje bunden av det. Frå 1994 til 2006 arbeidde IWC

utan å lukkast med å få på plass eit revidert forvaltningsregime. Det var tanken at eit revidert forvaltningsregime skulle opne for kommersiell kvalfangst.

Hovudsaka i IWC er no diskusjonen om kva som skal vere IWCs oppgåve i framtida. Det er uklart om det kan bli semje om noko som helst. Noreg kan vanskeleg gå med på kompromissar som ikkje opnar for at IWC igjen tar til med å forvalte kvalressursane.

Forskarane i IWC har etablert spesielle prosedyrar for vurdering av dei ulike kvalbestandane og uttaket av dei. Kvoteberekningsmodellen, som er svært konservativ, er utvikla slik at den kan brukast til å berekne kvotar for alle bardekvalartar. Den norske kvoten vert fastsett på bakgrunn av det arbeidet som er gjort i IWCs vitskapskomité. Også for 2008 har Noreg autonomt fastsett ein norsk kvote på 1052 dyr.

Under årsmøta i 2006 og 2007 la Noreg fram forslag til ei justering av kvoteberekningsmodellen basert på forskning som er gjennomført i Noreg. Forslaget vart godt motteke. Ein reknar med at dette arbeidet vil bli avslutta i 2008, og at det vil føre til høgare kvotar for norsk fangst i framtida.

Meir informasjon finst på IWCs heimesider: <http://www.iwcoffice.org/>

NAMMCO

Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen, NAMMCO, vart etablert i 1992. Hovudoppgåva var å arbeide for vern og forvaltning av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren basert på vitskaplege råd. Arbeidet er konsentrert om småkval, sel og kvalross, men studiane og samarbeidet omfattar òg dei store kvalartane. Noreg er saman med Færøyane, Grønland og Island medlem i kommisjonen. Danmark, Russland, Canada og Japan møter regelmessig som observatørar, og Canada og Russland tek aktivt del i arbeidet i arbeidsgrupper.

NAMMCO har lukkast godt i arbeidet med å forbetre jaktmetodar, eit arbeid som har interesse langt utover medlemslanda i NAMMCO. Representantar frå alle dei nordiske landa, Russland, Japan, Canada og USA deltek i dette arbeidet. Resultata gir grunnlag for å forbetre jaktmetodane og setje nye standardar for jakt på sjøpattedyr. Arbeidet er no særleg relevant for dei drøftingane som går føre seg i EU om mogleg innføring av handelsrestriksjonar for produkt av sel.

NAMMCOs vitskapskomité driv forskning på sjøpattedyr i Nord-Atlanteren. I år har NAMMCO koordinert telletokt for kval i heile Nord-Atlante-

ren. Det har vore samarbeid med EU-land, Canada og USA om desse teljingane.

Arbeidet med å utvikle fleirbestandsmodellar går sakte fordi ein ventar på framdrift i nasjonale forskingsprosjekt. Dette arbeidet er viktig for forvaltninga av dei marine ressursane, og Noreg går inn for at NAMMCO skal prioritere arbeidet med økosystembasert tilnærming til forvaltning av sjøpattedyra i våre havområde.

Meir informasjon finst på NAMMCOs heimesider: <http://www.nammco.no/>

3.2.15 CCAMLR

Kommisjonen for bevaring av marine levande ressursar i Antarktis, CCAMLR, vart oppretta i 1981 med Noreg som ein av grunnleggjarane. «Bevaring» er i konvensjonen definert slik at det omfattar rasjonell utnytting av ressursane. I byrjinga vart CCAMLR omtala som krill-konvensjonen. Utanom fisket etter krill føregår det eit direkte fiske etter antarktisk tannfisk, patagonisk tannfisk og makrell-isfisk i området.

CCAMLR vedtek årleg tilrådingar av totalkvotar for dei ulike artane i konvensjonsområdet, som utgjer det meste av Sørishavet. CCAMLR deler ikkje totalkvotane mellom dei enkelte medlemmane. Det er såleis ope for eit «olympisk» fiske, der alle fiskar inntil fisket vert stogga når totalkvotane er tekne. Kvotane er likevel delt på nokre underområde. Føremålet med det er å hente inn informasjon frå nærast heile området gjennom å spreie fangstane.

Noreg fastsette 13. mars 1998 ei føresegn om regulering av fiske med norske fartøy i Antarktis (CCAMLR-området). Føresegna gjeld for norske statsborgarar og personar busette i Noreg som driv fiske med norske fartøy i havområda på den sørlege halvkula, som er underlagt konvensjonen av 20. mai 1980 for bevaring av levande marine ressursar i Antarktis. Det er forbod mot å drive fiske utan at det er innhenta løyve frå norske styresmakter. I fangstsesongen 2003/04 tok for første gong eit norsk fartøy del i fiske i Antarktis, nærare bestemt i eit forsøksfiske etter patagonisk tannfisk i Rosshavet. Det same fartøyet har fiska i dette området i alle år sidan, men deltek ikkje i 2008. Alt fiske med norsk fartøy gjennomførast med vitskaplege observatørar frå andre CCAMLR-partar om bord. På dette vis hjelper fiskefartøya til med innsamling av data som kan nyttast av CCAMLR's vitskapskomité.

Det er store krillressursar i Sørishavet. I 2000 vart det gjort ei akustisk mengdemåling av førekomstane av krill i store delar av område 48. Re-

sultatet av kartlegginga var ei biomasse rekna ut til 44 millionar tonn, og ein tilrådd fangst på 4 millionar tonn, delt nokolunde likt mellom dei fire underområda av område 48. For å gjennomføre den tilrådde fangsten er det eit vilkår at det vert oppretta område for forvaltninga som har mindre geografisk utstrekning enn dei fire underområda. Arbeid med dette er ikkje ferdig. Den maksimale fangsten for heile område 48 er 620.000 tonn inntil desse mindre områdene er etablerte. Dei siste åra har totalfangsten vore mellom 100.000 og 150.000 tonn. For 2008 har Noreg meldt på fire fartøy for fiske etter krill, men det ventast at ikkje alle kjem til å fiske. Med tida kan fisket etter krill bli særskilt viktig i CCAMLR-området, og det er fleire norske og utenlandske firma som viser interesse for dette. Noreg og Storbritannia har gjort avtale om vitenskapleg observasjon av dette fisket.

Det er innført eit fangstdokumentasjonssystem for å overvake internasjonal handel og vise at patagonisk tannfisk som vert importert til eit medlem av organisasjonen, er fanga i samsvar med CCAMLRs regelverk eller teken utanfor CCAMLR-området. Det skjer ei kontinuerleg evaluering for å betre systemet og tette eventuelle smothol. Noreg sette i verk dette systemet i mars 2000. Elektronisk fangstdokumentasjon ser ut til å vere vanskelegare å forfalske enn tradisjonell dokumentasjon. Ei prøveordning med slik fangstdokumentasjon har vore i drift eit par år.

Noreg deltok på CCAMLR sitt årsmøte i 2007. Det har lenge vore fokusert på det ulovlege fisket (innanfor dei økonomiske sonene) og det uregulerte fisket (på det opne hav innanfor konvensjonsområdet) etter patagonisk tannfisk, såkalla UUU-fiske. Sjølv om estimata for UUU-fiske er usikre, er det teikn som tyder på at omfanget no er monaleg mindre enn for få år sidan. Fisket vert drive både av fartøy som fører flagget til CCAMLR-medlemmer og fartøy under fordelsflagg. CCAMLR har i løpet av dei siste åra innført ei rekkje tiltak for å motverke denne aktiviteten. Nye tiltak vedtekne i 2007 er særskilde tiltak for vern av sårbare marine økosystem. Her må det gjerast ei vitenskapleg vurdering av korleis fiske med reiskap som kjem i kontakt med botn, verkar på slike økosystem.

Meir informasjon finst på CCAMLRs heimesider: <http://www.ccamlr.org/>

3.2.16 ICCAT

Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk, ICCAT, vart etablert i 1969. Fis-

keriorganisasjonens primære funksjon er å bevare og forvalte tunfisk og tunfiskliknande artar i Middelhavet og Atlanterhavet. ICCATs kompetanseområde omfattar ca. 30 artar, og av desse er makrellstørje av særleg interesse for Noreg.

Den nordaust-atlantiske makrellstørja er ein langtmigrerande bestand som gyt i Middelhavet, og dreg på beitevandring nordover til norskekysten om sommaren og tidleg på hausten. Noreg hadde eit omfattande fiske etter makrellstørje på 1950- og 1960-talet, men fisket tok slutt i 1986. Frå slutten av 1990-talet tyda førekomstar av makrellstørje i norske farvatn på at bestanden kunne komme til å ta opp att sitt gamle beitevandringsskjema og igjen verte tilgjengelig for fiske i norske farvatn. Som følge av dette møtte Noreg som observatør i ICCAT frå 1998 til 2003.

1. mars 2004 vart Noreg medlem av ICCAT etter at Stortinget hadde ratifisert konvensjonen 17. desember 2003. ICCAT var lenge dominert av interessene til fjernfiskestatane, og opererte inntil nyleg med kriterium for tildeling av kvotar som var baserte på historisk fiske, og som ikkje tok omsyn til kyststatanes rettar (t.d. sonetilhøringsprinsippet). Årsmøtet i 2001 vedtok nye kriterium for tildeling av kvotar. Dei nye kriteria vernar no interessene til kyststatane slik Noreg har definert dei.

Noreg deltok som fullt medlem for første gong på årsmøtet i 2004. Då fekk Noreg aksept for å kunne fiske inntil 100 tonn makrellstørje årleg av samlekvoten på 1.000 tonn som var sett av til dei som ikkje var tildelt særskilt kvote for forvaltningsperioden, som gjekk fram til 2007. Det var ikkje makrellstørje som kunne fiskast i våre farvatn i 2005 eller i 2006.

Makrellstørjebestanden er i svært dårleg forfatning på grunn av høgt overfiske over lang tid og dårleg vern av ungfisken i Middelhavet. I ICCAT arbeider Noreg for ei betre forvaltning av bestanden. På årsmøtet i 2005 la Noreg fram eit forslag om betre vern av ungfisk i Middelhavet. Mange land støtta forslaget, men det vart ikkje vedteke. Betre vern av ungfisken i Middelhavet er nødvendig for at bestanden på nytt kan bli så stor at han kjem ut i Atlanteren på beitevandring i større omfang. Då kan makrellstørja beite på dei store pelagiske fiskeartane som er i god forfatning, slik at den enkelte makrellstørja kan utnytte vekstpotensialet sitt.

ICCAT vedtok på årsmøtet i 2006 ein oppbyggingsplan for makrellstørje. Noreg røysta mot forslaget fordi forvaltningstiltaka i planen etter norsk syn ikkje er tilstrekkelege for å stanse den

negative bestandsutviklinga. Dette gjeld i første rekkje nivået på TAC for kvoteperioden 2007 – 2010, som vart satt høgt over forskarane si tilråding på 15.000 tonn. Etter norsk syn gir planen for dårleg vern av gytebestanden i Middelhavet. Oppbyggjingsplanen inneber ein gradvis reduksjon av TAC frå 29.500 tonn i 2007 til 25.500 tonn i 2010.

På eit møte i januar 2007 vart det inngått ein avtale om fordeling av TAC for makrellstørje på medlemslanda i ICCAT for perioden 2007-2010. Noreg fekk for første gong ein kvotedel og vart såleis offisielt godkjent som kyststat til makrellstørjebestanden. Den norske kvoten var på 53,34 tonn i 2007. I tråd med oppbyggjingsplanen er kvoten redusert til 51,53 tonn i 2008. Noreg ønskjer likevel ikkje å fiske makrellstørje før bestandssituasjonen er betre, og har derfor satt forbod mot fiske av makrellstørje og såleis avsett kvoten til bevaring av størja.

Meir informasjon finst på ICCATs heimesider: <http://www.iccat.es/>

3.2.17 SEAFO

Den søraustatlantiske fiskeriorganisasjonen, SEAFO, vart etablert 20. april 2001 og har hovudsete sitt i Namibia.

Det overordna målet til SEAFO-konvensjonen er langsiktig bevaring og berekraftig bruk av marine ressursar i det søraustlege Atlanterhavet. Partane pliktar å innføre tiltak som skal sikre ein langsiktig berekraftig bruk av fiskeressursane i konvensjonsområdet. Konvensjonsområdet er avgrensa til det opne hav, og omfattar såleis ikkje dei økonomiske sonene til kyststatane i området.

SEAFO – konvensjonen vart undertekna av dei fire kyststatane Angola, Namibia, Storbritannia (på vegne av St. Helena) og Sør-Afrika, og dessutan EU, Island, Noreg, Sør-Korea og USA. Noreg ratifiserte konvensjonen 12. februar 2003. Konvensjonen er elles ratifisert av Angola, Namibia og EU-kommisjonen. SEAFO-konvensjonen tok til å gjelde 13. april 2003.

Dei norske kommersielle interessene i SEAFO-området er relativt små. Kartlegginga av fiske-

ripotensialet er mangelfull, og det er såleis vanskeleg å vurdere kva for interesser norske fiskarar kan få i området i framtida. Ein viktig grunn til at Noreg ratifiserte SEAFO-konvensjonen er at Noreg prinsipielt er ein sterk tilhengar av regionalt samarbeid om felles fiskeriressursar, og at Noreg også deltek aktivt i ei rekkje andre regionale fiskeriorganisasjonar. Norsk deltaking i SEAFO kan både gi innsyn i statspraksisen i området og høve til å påverke den. Vidare vil Noregs to- og fleirsidige bistandsengasjement i regionen kunne styrkast gjennom deltaking i SEAFO.

Som vi veit vert UUU-fartøy svartelista av regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar, og Noreg har no gjort opptaket til ein prosess som skaper ei global svarteliste ved at dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane godkjenner svartelistene til kvarandre. På årsmøtet i SEAFO i oktober 2007 vart det bestemt at SEAFO skal godkjenne listene frå CCAMLR, NAFO og NEAFC. For tre år sidan etablerte SEAFO ein lettversjon av eit system for hamnestatskontroll som det var semje om. På møtet i 2007 vart dette vesentleg utbygd. Det inkluderer no utpeiking av spesielle hamner, etablering av eit SEAFO-register over slike hamner, krav om notifisering før ein kjem til hamna, forbod mot mottak av UUU-fangstar, inspeksjonsprosedyrar og krav om utfylling av ein harmonisert inspeksjonsrapport.

På møtet i 2006 stengde SEAFO 10 sensitive marine område, som omfattar 15 undervassfjell («seamounts»). Møtet i år skulle ta stilling til småskala forsøksfiske i nærare bestemte delar av områda basert på innspel frå Vitskapskomiteen. Men det vart ikkje lagt fram slike tilrådingar og områda er framleis lukka. Samtidig vart det semje om at fiske ikkje kan takast opp att før sensitive område innanfor dei stengde områda er identifiserte og analyserte med omsyn til påverknad frå eit eventuelt fiske.

Meir informasjon finst på heimesidene til SEAFO: <http://www.mfmr.gov.na/seafo/seafo.htm> www.seafo.org

4 Bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar

I dette kapitlet er det først ei kort oversikt over metodar for å måle fiskebestandar i felten, utrekningssverktøy (modell), forvaltningsplanar, rådgiving og dei såkalla referansepunkta. Deretter vert det gjort greie for tilstanden til dei viktigaste fiskebestandane som Noreg deler med andre land, i tillegg til tilrådd TAC, avtalt TAC og fangstar. Til sist omtalast dei langsiktige forvaltningsplanane som Noreg har vedteke saman med andre land.

4.1 Bestandsutrekning og rådgiving

4.1.1 Bestandsutrekning

Bestandsutrekning («assessment») inneber vanlegvis å kombinere tilgjengeleg informasjon frå fangststatistikk og data frå vitskaplege tokt. Ved hjelp av ulike matematiske modellar reknar ein ut kor stor bestanden er i dag ved å sjå på kor store årsklassane var i fjor, og så trekkje frå dei individa som har døydd på grunn av fiske og naturleg død (blitt etne av andre, sjukdom, matmangel, alderdom) i løpet av året. Dei viktigaste datakjeldene i slike modellar er:

Fangststatistikk med stikkprøver av alderssamansetjing (skal fortelje kor mykje som er blitt fiska i løpet av året av dei forskjellige årsklassane) toktdata (fortel om relative endringar i talet på fisk i kvar aldersgruppe i forhold til året før)

Fangststatistikk

Det er viktig å halde oversikt over kor mange individ som vert tekne ut av ein bestand. I nokre tilfelle kan ein sjå om bestanden veks eller minkar ved å samanlikne kor stor fiskeinnsats som ligg bak kvart tonn med fanga fisk frå år til år. Fisket gir forskarane opplysningar om når, kva, kvar og kor mykje det blir fiska, viktig informasjon som vert mata inn i modellane til forskarane. Desse opplysningane må difor vere så nøyaktige som mogleg.

Toktdata

Havforskningsinstituttet brukar vanlegvis fleire ulike metodar for å måle mengda av fisk i havet:

- ekkolodd/akustikk
- trål
- måling av eggproduksjon
- merking/gjenfangst av fisk

Akustisk mengdemåling

Metoden baserer seg på at objekt i havet reflekterer lyd (ekko). Styrken og tidslengda på ekkoet frå ein fisk eller fiskestim er avhengig av art og storleik på fisken, og av kor stor og tett stimen er. Desse samanhengane er etter kvart vorte rimeleg godt fastlagde gjennom eksperimentelle og kontrollerte målingar. Ved å måle og lagre ekkostyrke og ekkotidslengd langs kurslinjene og observere kva slags artar og storleikar som medverkar til dei akustiske målingane ved å ta prøver (trålfangstar), kan ein rekne ut kva slags fisketettleik, art og storleik ekkomålingane svarar til. Dei akustiske målingane og analysane vert utførte i BEI («Bergen Echo Integrator»), eit system som er utvikla av Havforskningsinstituttet og som er i omfattande bruk rundt om i verda. Ei evaluering av dette systemet for eit par år sidan konkluderte med at BEI ikkje ville tilfredsstille framtidige økosystemrelaterte krav, og at det etterkvart også ville vere vanskeleg å vedlikehalde. Eit nytt system – «Large scale survey system (LSSS)» – er difor utvikla, og vart i løpet av 2007 teken i bruk i all akustisk mengdemåling.

Botntrål

Talet på fisk i kvar botntrålfangst vert rekna om til fisketettleik (tal per flateining) ved å dividere på det arealet botntrålen har fiska over. Ved å ta eit stort tal trålstasjonar fordelt i heile utbreiingsområdet til bestanden, får ein fram ei fordeling basert

på trålfangst per arealeining. Talet på fisk i kvar arts- og storleiksgruppe vert justert basert på kunnskap vunnen gjennom eksperiment, om kor mange fisk som vil vike unna trålen eller som vil sleppe gjennom maskene på trålen.

Måling av eggproduksjonen

Metoden her kan kortfatta skisserast slik: når ein veit kor mange egg som er gytt og kor mange egg ein hofisk gyt, kan ein finne ut kor mange hofisk som har gytt. Feltdelen, eller eggtafestinga i metodikken, er i hovudsak lik botntrålmotodikken. Med planktonhåv tek ein eit stort tal håvtrekk fordelt i heile gyteområdet. Fangstane av egg vert rekna om til eggteettleik (tal per flateining). Multiplisert med tilhøyrande areal og justert for alderen til egg, får vi så totalt tal på egg gytt per dag. Gyteområdet vert dekkja fleire gonger i løpet av gytesesongen. Når eggmengdene frå kvar dekkning vert summerte over heile gytesesongen, får vi det totale talet på gytt egg.

Talet på egg som eit individ gyt er avhengig av art og storleik. Store hoer gyt fleire (og større) egg enn små hoer. Samanhengen er fastlagt, og talet på egg per gram hofisk er talfesta. Total mengd gytt egg, dividert med talet på egg per gram hofisk, gir til slutt vekten eller biomassen til gytebestanden av hofisk. Prøvetaking syner kor mykje hannfisk og hofisk det er i gytebestanden. Vanlegvis er dette forholdet nær 1:1.

Merkeforsøk

I si aller enklaste form kan formelverket som vert nytta skisserast slik:

Talet på fisk i bestanden/talet på merkte fisk = Talet på fisk i fangst/talet på merkte fisk i fangst.

Dersom ein held greie på kor mange merke som vert sette ut, kor mange merke som vert funne att og kor mange fisk som vert fanga, kan ein ved hjelp av denne formelen rekne ut mengda av fisk i bestanden.

4.1.2 Metodar for utrekning av bestandsstorleik

Bestandsutrekning inneber som nemnt å kombinere tilgjengeleg informasjon frå fisket, data frå tokt der relative bestandsendringar vert observert, og beskatningsgraden (fiskestrykket). Utfallet er grunnlag for rådgiving om fiskekvotar, og er elles viktig for meir grunnleggjande forskning på

tilhøve som avgjer storleiken på bestanden, rekruttering osv.

For dei fleste bestandar av interesse for Noreg vert desse utrekningane gjort i samarbeid med forskarar frå fleire land i arbeidsgrupper innanfor ICES (Det internasjonale råd for havforskning). Utrekningsverktøyet er matematiske modellar. Det finst ei rekkje slike modellar, og dette er eit forskingsfelt i rask utvikling. Valet av modell vil avhenge av eigenskapane til bestanden og kva slags data som er tilgjengelege. I Noreg brukar ein hovudsakleg modellar der føresetnaden er at både fangstane og toktdata ligg føre som tal på fisk fordelt på alder. Medan talet på fisk i fangstane er eit absolutt tal, er talet på fisk målt på tokt eit relativt tal; ein indeks. Det gjer at målingane kan knytast til årsklassar, og at kvar årsklasse kan følgjast over tid.

VPA (Virtuell PopulasjonsAnalyse)

Dette er ein metode for å rekne ut kor stor ein årsklasse må ha vore bakover i tid og kor mykje fisk som har dødd som følgje av fiske (s.k. fiskedød, dvs. den delen av bestanden som er hausta i fiskeria), ved hjelp av opplysningar om fangst ved alder over ein del år. Dette er ikkje nok for ei fullstendig bestandsutrekning, men mange utrekningsverktøy tek utgangspunkt i denne metoden.

Om ein veit kor mange fisk som har vore fanga av ein årsklasse gjennom ein del år, veit ein også at det må ha vore minst så mange fisk i årsklassen frå starten av. Faktisk må det ha vore endå fleire, fordi ein også må rekne med eit fråfall av andre årsaker enn fiske (naturleg død). Når ein skal setje opp ein slik rekneskap, startar ein i praksis med den mengda fisk ein trur framleis er til stades og legg til det som vart fanga og det som gjekk tapt siste år på grunn av naturleg død. Då får ein den mengda fisk som må ha vore i årsklassen året før. Slik held ein fram bakover i tid. Den naturlege døden reknar ein som oftast som eit fast relativt (prosentvis) tap kvart år. Fiskedøden får ein ved å samanhalde fangst og bestand år for år.

VPA fortel altså ikkje kor stor bestanden er i augneblinken. Om ein derimot kan gå ut frå at det no er lite att av ein årsklasse, kan ein rekne ut ganske presist kor stor årsklassen har vore i tidlegare år. Utrekninga byggjer på fangststatistikken og vert villeiande om fangsttala ikkje er rette.

For somme artar brukar vi ikkje metodikk basert på fangststatistikk. I våre farvatn gjeld det først og fremst lodda. Her brukar ein den akustiske målinga av bestanden som eit absolutt mål for

bestandsstorleiken, og nyttar så modellar som tek omsyn til at den naturlege dødsraten mellom målinga og gytetidspunktet vil variere med kor mykje torsk og andre rovdyr som er i området, som basis for rådgivinga om kvotar.

For dei fleste artane og bestandane i våre farvatn har ein berre data og relevant informasjon frå fiskeria å støtte seg til når bestandsstorleiken skal estimerast og evaluerast. Rett kvantifisering av kor stor fiskeinnsats (inkl. endring av effektivitet) som ligg til grunn for eit rapportert fangstkantum er eit nødvendig forskingsområde framover for å kunne relatere fiskeridata til bestandsstorleik på ein påliteleg måte.

4.1.3 Forvaltningsplanar og rådgiving

Det er naturen som set grenser for kor mykje som kan haustast av ein fiskebestand. Innanfor denne avgrensinga er det like fullt mange alternative måtar å nytte ressursen på, avhengig av kva slags mål ein har. Vi snakkar her om ulike forvaltningsplanar. Desse kan vere tidsavgrensa eller permanente. Ein permanent plan kan for eksempel vere å fiske med ein gitt utnyttingsgrad. Ein tidsavgrensa plan kan for eksempel ta sikte på å byggje opp att ein bestand til eit visst nivå. I begge tilfelle bør det vere mogleg å revidere planen undervegs.

Dei forvaltningsplanane som har eksistert fram til no har som regel vore enkle og ufullstendige. Det er derfor eit langsiktig mål for norske fiskeristyresmakter at forvaltninga skal baserast på meir heilskaplege forvaltningsplanar enn dei vi har i dag, der det ikkje berre vert teke omsyn til biologiske, men også til økonomiske og andre relevante faktorar.

I ein forvaltningsplan er berekraft ei grunnleggjande norm. Optimal ressursutnytting og stabilitet er andre kriterium det er rimeleg å ta omsyn til. For å kunne vurdere utnyttingsgrad og bestand i forhold til slike kriterium, er det utvikla biologiske referansepunkt. Tradisjonelt har desse vore nytta i forvaltningsrådgiving både som grenseverdiar og målverdiar. Nedanfor er det eit oversyn over dei vanlegaste referansepunkta og kva dei tyder, men først er det nødvendig å forklare enkelte vanlege, faglege omgrep.

Død

Total dødsrate (Z) i ein fiskebestand vert delt opp i naturleg dødsrate (M) og fiskedødsrate (F). Fiskedødsraten skal omfatte den delen som skuldast fisket. I praksis vil det like fullt vere vanskeleg å få mål på utkast og død som kjem av kontakt med fiskereiskapar, slik at fiskedødsraten i bestandsutrekningar som regel berre omfattar ilandført registrert fangst. Naturleg dødsrate omfattar då all annan død. Forskarane nyttar «momentane» dødsrater. Ettersom talverdien som oftast ligg mellom 0 og 1, til dømes 0,5, vert dette lett oppfatta som prosent, slik at 0,5 skulle bety 50 % død. I praksis er tilhøvet slik at dødsraten ofte kan overstige 1 utan at dette betyr 100 % død. Dette kjem av at talet står i høve til det gjennomsnittlege talet på fisk til stades gjennom perioden ein nyttar (t.d. eit år), og ikkje til talet ved starten av perioden. Samanhengen er vist i tabell 4.1.

I forvaltningssamheng er det som regel berre fiskedødsrate som vert presentert. Naturleg død kjem i tillegg til dette. Ein fordel ved å bruke «momentan» døyingssrate, er at dette ofte er tilnærma proporsjonalt med fangstinnssatsen. Ei dobling av fangstinnssatsen tilsvarar omtrent ei dobling av fiskedødsraten.

Eit utnyttingsmønster syner korleis utnyttinga er fordelt på kvar aldersgruppe. Dette vil mellom anna vere avhengig av reiskapsseleksjon. Som regel vil utnyttinga vere lågare for ung fisk enn for eldre. Utnyttingsmønsteret er uavhengig av utnyttingsgrad (fiskedødsrate), og refererer berre til det relative tilhøvet mellom aldersgruppene. Endringar i utnyttingsmønsteret kan ha stor innverknad på langtidsutbyttet.

Referansepunkt som dannar grunnlag for rådgiving om fiskekvotar

Føre-var-regelen (eller føre-var-tilnærminga) i forvaltning av naturressursar er nedfelt i fleire internasjonale konvensjonar etter Rio-konferansen i 1992. Sidan 1998 har ICES med tida definert og talfesta føre-var-referansepunkt for dei fleste bestandane. Referansepunkta omfattar både utnyttingsgrad (fiskedødsrate) og storleik på gytebestanden.

Tabell 4.1

Døyingssrate	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,5	2,0
% av bestands-storleik ved årets begynnning	9,5	18,1	25,9	33,0	39,3	45,1	50,3	55,1	59,3	63,2	77,7	86,5

Berekraftige fiskeri er eit sentralt omgrep i dei før nemnde internasjonale konvensjonane. Ut frå det langsiktige aspektet som ligg i dette, og ut frå den historiske erfaringa med forvaltning av fiskebestandar, er fiskedødsraten rekna som eit viktig kriterium for føre-var-forvaltning. Ein vil sikre seg mot at bestanden vert utsett for ein fiskedød som på lengre sikt kan føre til samanbrot i bestanden. Ut frå historiske bestandsdata og enkle føresetnader om samanhengen mellom gytebestand og rekruttering, har ein for kvar bestand prøvd å definere ei nedre grense for gytebestanden (Blim), der det er stor risiko for dårleg rekruttering om gytebestanden kjem under denne grensa. Tilsvarende er det definert ei øvre grense for fiskedødsraten (Flim) som, dersom ho blir overskriden over lengre tid, svært sannsynleg vil føre bestanden ned på eit nivå der rekrutteringa er venta å verte dårleg.

Når ein tek omsyn til uvisse i bestandsvurderingane, krev ei føre-var-forvaltning at det vert lagt inn ein tryggleiksmargin i høve til desse «absolutte» grensene. Ei føre-var-grense for gytebestanden (Bpa)¹ må derfor vere noko høgare enn Blim, og ei føre-var-grense for fiskedødsraten (Fpa) må vere noko lågare enn Flim. Denne tryggleiksmarginen vil altså avhenge av presisjonen i bestandsutrekninga og graden av naturleg variasjon i bestanden. Fpa kan sjåast som den høgaste fiskedødsraten som vil vere i samsvar med ei føre-var-forvaltning, men er også knytt til om den er berekraftig. Bpa er først og fremst ei tiltaksgrense. Dersom gytebestanden er lågare enn Bpa, bør ein ta det som ei åtvaring og setje inn ekstra tiltak for å få bestanden opp igjen på eit trygge nivå.

ICES har definert dei «absolutte» grensene (Blim og Flim) ut frå historiske bestandsdata og teori om dynamikken i fiskebestandar. Når det gjeld føre-var-grensene (Bpa og Fpa), vil verdien på desse mellom anna avhenge av kor stor risiko forvaltninga er villig til å ta. ICES kjem derfor berre med framlegg om føre-var-grenser, og det krevst ein dialog med forvaltninga for å fastsetje føremålstenlege verdier.

Det er verdt å merke seg at ICES sin definisjon av føre-var-referansepunkta er grenseverdier som tek sikte på at det er svært sannsynleg at bestanden skal halde seg over nivået der rekrutteringa kan svikte. Grensene er altså ikkje tenkt å vere mål for forvaltninga. For dei fleste bestandar, spesielt av botnfisk, er den føreslåtte føre-var-

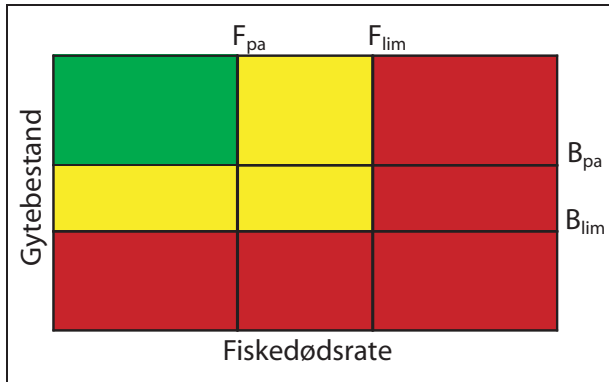
grensa for fiskedødsraten høgare enn fiskedødsraten som gir maksimalt langtidsutbytte, og forvaltninga kan fritt stile mot eit høgare langtidsutbytte ved å setje eit mål for fiskedødsraten som er lågare enn føre-var-grensa.

Bruken av føre-var-tilnærminga er komen gradvis til syne i ICES si rådgiving. Frå og med hausten 1996 vart det oftare enn før argumentert mot høge fiskedødsrater også for ein del bestandar som var godt innanfor trygge biologiske grenser. Hausten 1997 åtvara ICES om kva slags fangststoppsjonar som ikkje vart rekna for å vere føre-var for dei fleste bestandane, og frå 1998 vart føre-var-referansepunkta innførte. Ei anna omlegging hausten 1998 var at ein definerte trygge biologiske grenser ut frå både storleiken på gytebestanden og fiskedødsraten, medan dei tidlegare i hovudsak berre vart definert ut frå storleiken på gytebestanden. Denne omlegginga gjorde at mange bestandar som før vart klassifiserte innanfor trygge biologiske grenser no hamna utanfor, sjølv om det ikkje utan vidare hadde skjedd ei vesentleg endring i bestandssituasjonen. Det er sidan reist innvendingar mot ei slik inndeling, i og med at det kan verke ulogisk at ei høg utnytting er uansvarleg så lenge gytebestanden er på eit forsvarleg nivå. ICES har ei meir langsiktig grunngeving for dette: høgt uttak er ein fare for bestanden på sikt, utan omsyn til noverande storleik på bestanden. Historia stadfestar i høg grad at dette argumentet er relevant.

Frå 2004 har ICES endra omgrepa og snakkar no om å «*hauste på ein ikkje berekraftig måte*» i dei tilfella der fiskedødsraten er for høg. I dei tilfella der fiskedødsraten er over Fpa, men under Flim, seier vi no at «*det er risiko for at bestanden ikkje er hausta berekraftig*». Når fiskedødsraten er under Fpa, seier vi no at «*haustinga er berekraftig*». Vidare, når det gjeld gytebestanden, seier vi no at om bestanden er i god forfatning og over Bpa, har den «*god reproduksjonsevne*». Om bestanden er under Bpa, men over Blim, heiter det at den har «*risiko for sviktande reproduksjonsevne*», og til sist, om bestanden er i dårleg forfatning og under Blim, har den «*sviktande reproduksjonsevne*». Ei ytterlegare nyansering i høve til *reproduksjonsevna* kan illustrerast i eit diagram over fiskedødsrate og gytebestand med referansepunkta teikna inn (figur 4.1).

Graden av risiko aukar altså nedover og mot høgre i diagrammet. I det grøne feltet er begge kriteria innanfor føre-var-verdier, og det er rom for ein viss valfridom i kvotefastsetjinga. Innanfor det gule feltet vil, i dei fleste tilfelle, ein moderat re-

¹ pa = «precautionary approach» = «føre-var»

Figur 4.1 Diagram over fiskedødsrate og gytebestand med referansepunkta F_{lim} , F_{pa} , B_{lim} og B_{pa} . Dei farga felta indikerer ulike tiltakszoner. Grønt: Kan utnyttast. Gult: Tiltaksområde. Raudt: Stopp fisket eller andre drastiske tiltak.

duksjon i fisket vere tilstrekkeleg for å kome raskt tilbake til ei føre-var-forvaltning, medan det i det raude feltet krevst kraftige tiltak.

Ved Havforskningsinstituttet har det ei tid blitt diskutert eit anna referansepunkt som går på talet på fisk i bestanden over ein viss (kjønnsmoden) alder. Grunngevinga for dette er mellom anna:

- vil betre sikre at vi har tilstrekkeleg med eldre fisk i bestanden
- vil unngå uvisse knytt til vektmålingar og kjønnsmodning som er nødvendige parameter for å måle gytebestanden i biomasse (tonn)
- vil relatere bestandsstorleik til uttaksgrad (fiskedød) på ein meir direkte måte

4.1.4 Rådgeving frå Det internasjonale råd for havforskning (ICES)

Rådgevinga frå ICES vert frå og med våren 2008 utarbeidd av den nye rådgevingande komiteen, ACOM (Advisory COMittee). ACOM er sett saman av ein forskar frå kvart av dei 20 medlemslanda i ICES i tillegg til leiaren. ACOM vil heretter vere ICES sin einaste rådgevingsskomite for utarbeiding av vitenskaplege råd for kyst-/havressursar og økosystem. ACOM vil basere sitt arbeid og sine råd på ekspertgrupper som vil utføre dei vitenskaplege analysane, kvalitetsikringsgrupper («review groups») som også vil bruke uavhengige medhjelparar, samt grupper som vil lage utkast til råd. Alle desse gruppene vil få støtte og sekretærhjelp av ICES sitt sekretariat i København. Det blir også ei viss omlegging av den siste del av prosessen når sjølve rådet skal utformast. Her blir det

lagt opp til ein videokonferanse blant ACOM-medlemene, med mål om å leggje til rette for ei meir ansvarleg tilnærming av ICES og ein meir kostnadseffektiv arbeidsmåte. Dr Mike Sissenwine, tidlegare president i ICES, og nyleg pensjonert forskningssjef ved USAs NOAA National Marine Fisheries Service, vil bli den første formannen i ACOM. Formennene i dei tidlegare rådgevingsskomiteane i ICES (ACFM, ACE og ACME) vil no bli vise-formenn i ACOM og saman med formannen utgjere ACOM si styringsgruppe. Dette skal sikre ein kontinuitet i rådgevingssprosessen i omleggingsfasen.

For å sikre ein størst mogleg openheit i prosessane som fører fram til råda frå ICES er det opna for at observatørar frå einskilte interesseorganisasjonar kan ta del i møta til ACOM og i møta til gruppene som lager utkast til råd. Observatørar kan også ta del i arbeidet med kvalitetssikring av råda. Arbeidsmøta der data samanstillast er også opne for observatørane dersom dei kan bidra med data og annan kunnskap. Observatørane må godkjennast av dei einskilte nasjonale delegatane.

Det er venta at ACOM til å byrje med vil gje råd to gonger i året, i juni og oktober. Avhengig av når dei årlege bestandsutrekningane skal gjennomførast for dei ulike fiskebestandane, vert desse utrekningane kvalitetssikra og råd til forvaltninga gitt anten om våren eller hausten. Dei siste åra har derfor dei viktigaste botnfiskbestandane nord om 62° N vore handsama av ICES i møtet om våren, medan råda for botnfiskbestandane i Nordsjøen, i tillegg til lodde, makrell, sild og kolmule, har kome om hausten. Råda frå ICES inneheld ei skildring av tilstanden til bestanden, forvaltningsmål, opsjonstabell med konsekvensar av ulik utnytting, rådgeving og dessutan tabellar og figurar som illustrerer historia til bestanden. Råda er offentlege og kan lesast på internettsida til ICES www.ices.dk. Havforskningsinstituttet omset rådgevinga frå ICES til norsk, kommenterer og utdjupar der det trengst, og legg alt ut på deira internettside www.imr.no. Dette for at det ikkje skal vere tvil om kva som er ICES si vurdering og kva som er Havforskningsinstituttets offisielle vurdering av bestandssituasjonen og råd til dei forvaltande styresmakter.

Noreg haustar i alt 2-3 millionar tonn årleg frå om lag 90 ulike bestandar til ein førstehandsverdi av 12 milliardar kroner. I neste avsnitt skildrar vi dei økonomisk viktigaste bestandane.

4.2 Tilstandsrapportar og rådgjeving for dei viktigaste fiskebestandane i norske farvatn

4.2.1 Nordaust-arktisk torsk

Bestanden er utbreidd i heile Barentshavet opp til polarfronten. I første halvår er gytefisken (skrei) fordelt langs norskekysten, for det meste sør til Lofoten, men enkelte år finst skrei heilt sør til Stad.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst sidan 1946 er 660.000 tonn. I perioden 1994–1998 var samla årleg fangst over 700.000 tonn, minka så til 415.000 tonn i 2000, og auka etter det gradvis til omlag 640.000 tonn i 2005 inkludert overfiske (Figur 4.2). Frå 2005 til 2006 gjekk fangsten ned frå om lag 640.000 tonn til om lag 600.000 tonn. Her er det lagt til grunn tal for eit urapportert overfiske (sjå under), noko som er omstridt. Norsk fangst har dei siste åra vore om lag 45 % av total rapportert internasjonal fangst. Nesten alt utanlandsk fiske på nordaust-arktisk torsk skjer med botntrål, men i det norske fisket er 65-70 % av fangsten teken med andre reiskapar.

For perioden 2002-2006 har ICES lagt til grunn eit berekna årleg urapportert overfiske på høves-

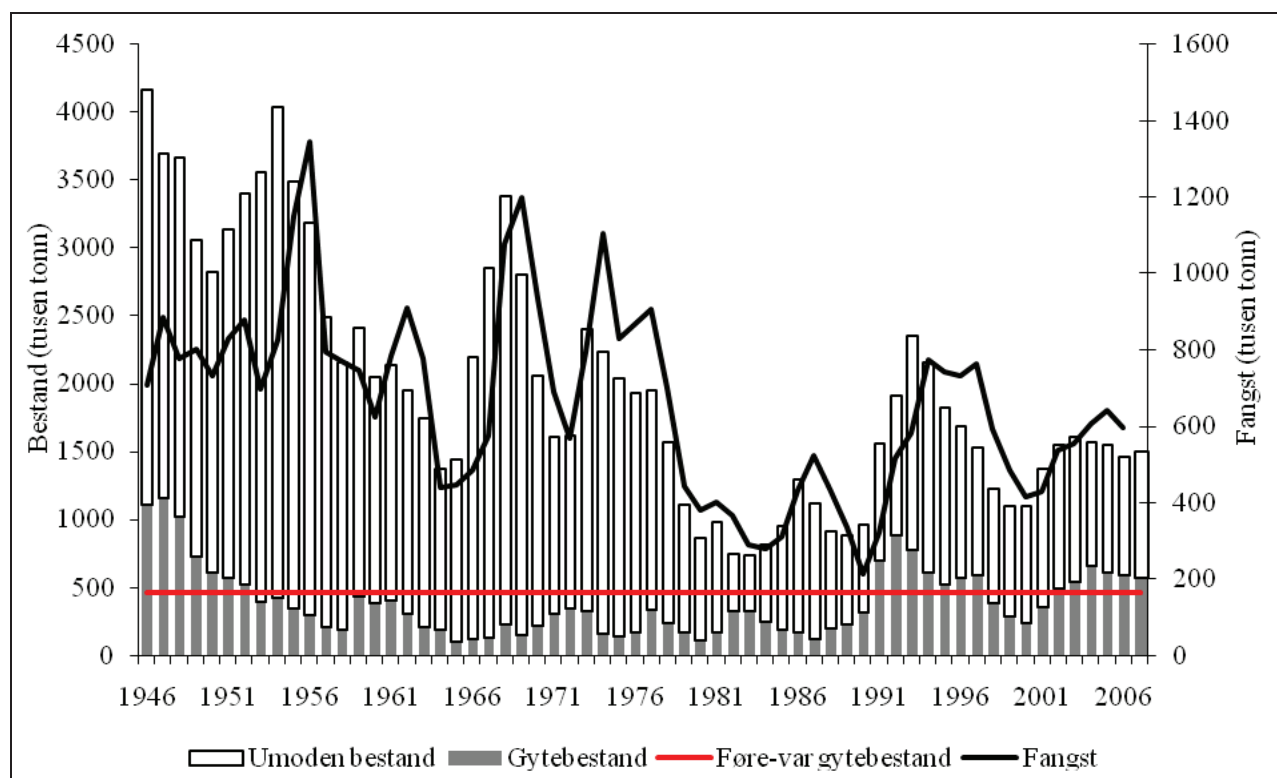
vis 90, 115, 117, 166 og 127 tusen tonn. Fiskeridirektoratet har berekna andre tal i 2005. For 2007 er Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet einige om eit tal på 40.000 tonn. Dette er ein kraftig nedgang i overfisket.

Utrekningsmetodar

Grunnlaget for utrekningane er toktresultat, årleg totalfangst (rapportert pluss berekna urapportert fangst) og prøvetaking frå fisket. Bestandsstorleik er talfesta gjennom ein «fangst ved alder analyse» styrt mot toktresultat for dei siste åra. Heile analysen er gjort med ulike modellar som i store trekk har gitt samstemte resultat. For tida er mengda urapportert fangst truleg den største kjelda til uvisse i resultata.

Bestandsgrunnlaget

Figur 4.2 syner utviklinga av totalbestanden sidan 1946. Bestanden minka frå 1993 til 1999. Den auka att fram til 2003, og har etter det vore nokså stabil. Ein viktig grunn til auken etter 1999 er truleg betre ungfiskvern gjennom stenging av område med småfisk og bruk av sorteringsrist i trålfiskeria. Gytebestanden er i dag høg samanlikna med det han var i åra 1950-1990. Tidlegare kjønnsmodning er ein viktig grunn til dette.

Figur 4.2 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-arktisk torsk.

Tabell 4.2 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av nordaust- arktisk torsk sidan 1995

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Gyte bestand
1995	Ingen gevinst ved å auke F	681	700	740	529
1996	Ingen gevinst ved å auke F	746	700	732	571
1997	Godt under Fmed	< 993	850	762	588
1998	F < Fmed	514	654	593	386
1999	Minka F til under Fpa	360	480	485	292
2000	Auka SSB til over Bpa i 2001	110	390	415	240
2001	Høgt sannsyn for SSB > Bpa i 2003	263	395	426	354
2002	Minka F til under 0.25	181	395	535	496
2003	Minka F til under Fpa	305	395	552	547
2004	Minka F til under Fpa	398	486	606	660
2005	Bruk haustingsregelen, ta omsyn til vern av kysttorsk og uer	485	485	580	614
2006	Bruk haustingsregelen, ta omsyn til vern av kysttorsk og uer	471	471	641	591
2007	Minka F til under Fpa, ta omsyn til vern av kysttorsk og uer	309	424	596	574
2008	Bruk haustingsregelen, ta omsyn til vern av kysttorsk og uer	409	430		

Tilrådde reguleringar og avtalar for 2008

I siste bestandsvurdering klassifiserte ICES bestanden til å ha god reproduksjonsevne, medan fiskepresset i 2006 er klassifisert som ikkje berekraftig.

ICES tilrådde ein kvote for 2008 (409.000 tonn, Tabell 4.2), i tråd med den sameinte haustingsregelen. Uregistrert fiske vil undergrave dei måla som ligg bak haustingsregelen. ICES påpeika og at utøvinga av torskefisket må ta omsyn til behovet for vern av kysttorsk og behovet for redusert bifangst av uer.

Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen konstaterte indikasjonar på at omfanget av overfiske vart redusert i 2007, mellom anna som følge av innføringa av NEAFC sitt hamnestatsregime frå 01.05.2007. På denne bakgrunn bad partane forskarane å rekne ut effekten på totalkvoten for torsk i 2008 ved alternative nivå for totalt uttak i 2007, inkl. overfiske.

Etter ei totalvurdering av situasjonen i 2007 kom partane fram til at totalkvoten for 2008 i tråd med forvaltningsregelen kunne fastsetjast til 430.000 tonn.

Den sameinte fangstregelen er svært viktig for å oppretthalde ei god forvaltning av denne bestan-

den. Regelen har ført til at fiskerikommisjonen har avtalt torskekvoten i samsvar med ICES sine råd for 2005 og 2006. I heile perioden 1998–2004 var kvotane høgare enn tilrådingane frå ICES, noko dei også var for 2007 og 2008. Avvika for 2007 og 2008 skuldast at kommisjonen og ICES nytta ulike tal for urapportert fiske når kvoten vart rekna ut på bakgrunn av forvaltningsregelen.

4.2.2 Norsk-arktisk hyse

Fisket

Hyse vert fiska gjennom heile året, i hovudsak som bifangst i trålfisket etter torsk, særleg når bestandsnivået er lågt. Historiske rapporterte årsfangstar har variert mellom 21.000 og 322.000 tonn sidan 1950. Gjennomsnittleg årsfangst er 124.000 tonn. Dei siste åra har Russland og Noreg stått for meir enn 90% av landingane. Dei rapporterte fangstane i 2006 var 132.000 tonn. I dei seinare åra er det kjent at fisk som omlastas i Barentshavet underrapporterast. Størrelsen på dette overfisket er usikkert på grunn av eit lite datamateriale, men har blitt berekna for åra 2002–2006 og utgjør minst 5–35% av det rapporterte uttaket avhengig metode og data som ligger til grunn.

Utrekningsmetodar

I utrekningane av kor stor hysebestanden er har ein tradisjonelt brukt same reknemodell som for norsk-arktisk torsk. Utrekningane er basert på fangststatistikken, men også tre seriar av indekstar (relative mål) frå forskingstokt inngår. Bestandsutrekningane tek også omsyn til den mengda hyse som torsken et. Dette reknar ein ut frå mageprøver av torsk.

Toktindeksane som inngår er botntrålindeks og akustisk indeks frå det norske toktet i Barentshavet i februar og botntrålindeks frå det russiske toktet i Barentshavet i november/desember. Undersøkingar har avdekkja rikelege mengder av hyse utanfor det tradisjonelle toktområdet. Fordi enkelte årsklassar har ein langt meir vestleg og sørleg (kystnær) fordeling enn andre årsklassar, vil graden av underdekking variere. For eksempel har det vore observert lite av 1996-årsklassen på tokta i forhold til dei kommersielle fangstane. Bestandsanalysane tek noko omsyn til dette. Ting tyder på at underdekkinga er størst for nokre av dei svakare og middels årsklassane. Eit anna problem har vore at området dekkja av tokt har variert mellom år, spesielt har dekkinga av russisk sone vore for dårleg i nokre år som spesielt har betydning for den yngre hysa (1-3 år) som ofte er utbreidd i rus-

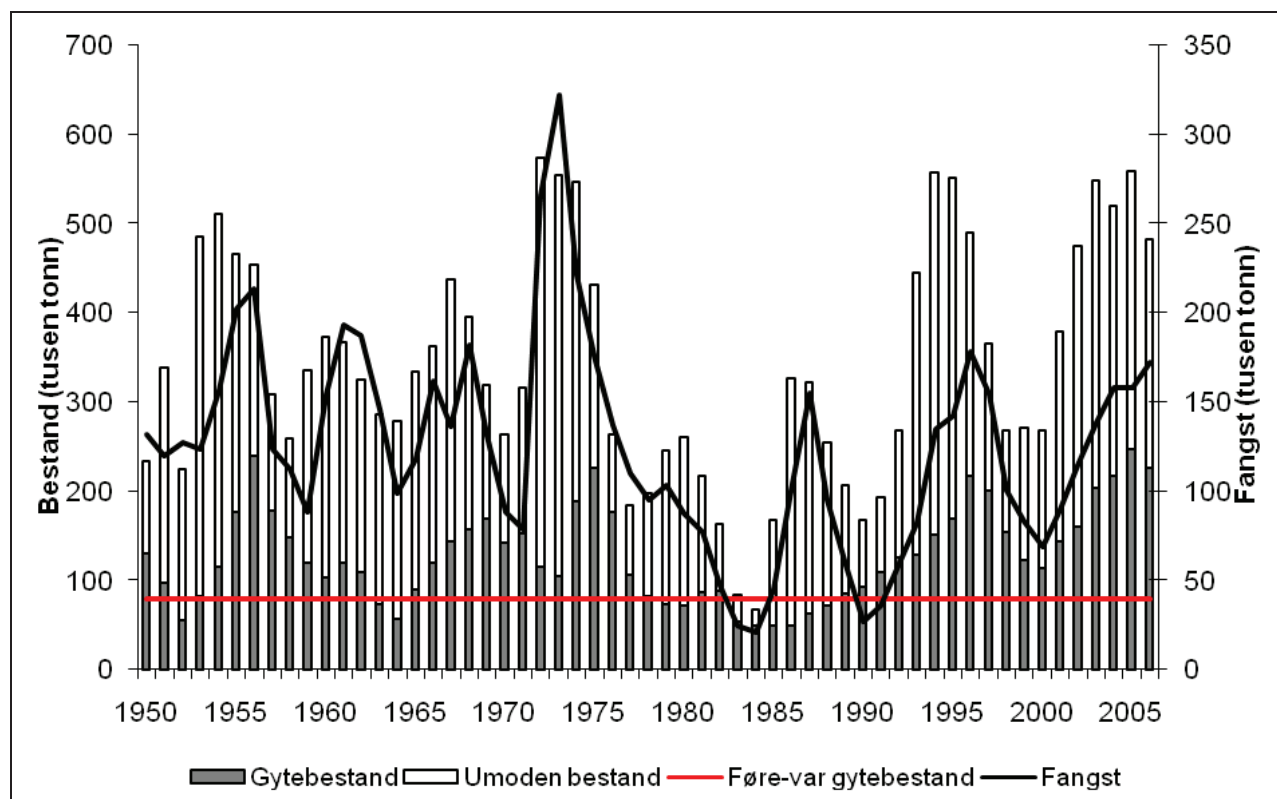
sisk sone. Likevel har vi god grunn til å anta at indeksane frå tokt fangar opp hovudtrekka i bestandssvingingane godt.

Bestandsgrunnlaget

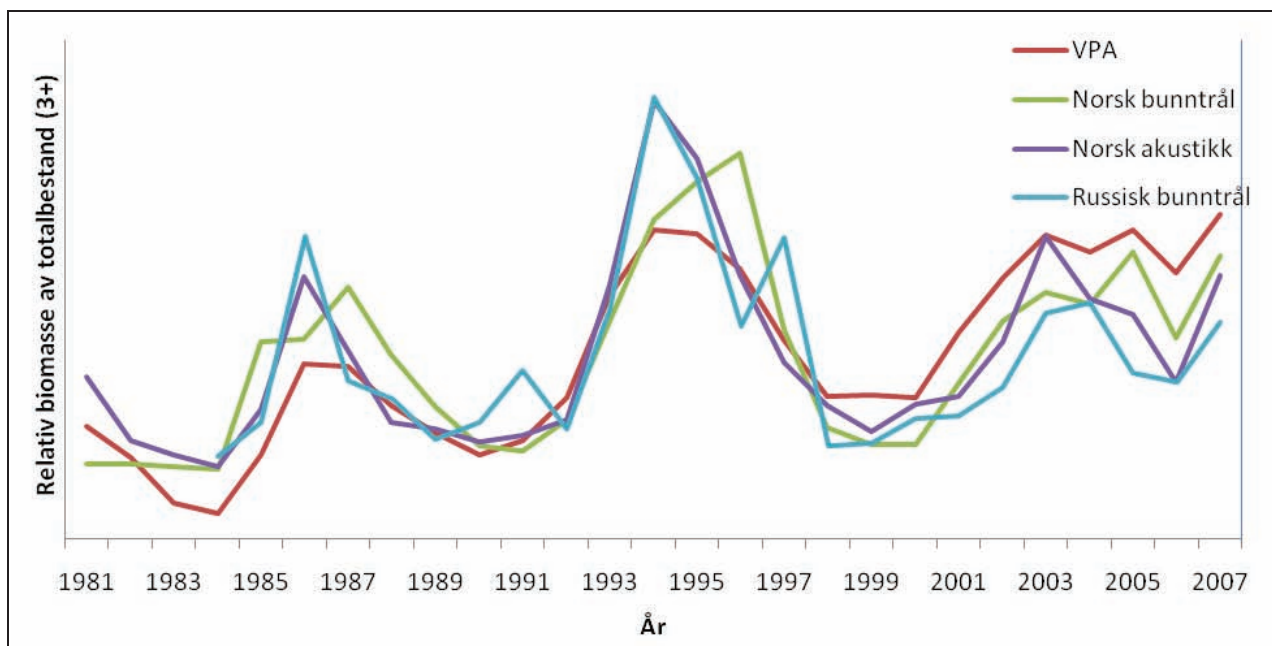
Bestanden av norsk-arktisk hyse var nede på eit svært lågt nivå i 1983-1984 (figur 4.3). Etter dette gav årsklassane 1982 og 1983 ein auke i bestanden, men dei svake årsklassane 1985-1987 førte til ein ny nedgang fram til 1990. Rekrutteringa vart seinare sterkt forbetra. Spesielt var 1990-årsklassen svært sterk, og den er, saman med 1950-, 1969- og 1983-årsklassane, ein av fire svært sterke årsklassar etter 1945. Frå 1998 ser det ut til at vi har kome i ein ny situasjon med meir stabilt god rekruttering. Alle årsklassane etter 1998 ser ut til å ha rekruttert godt til den delen av bestanden som overlever til 3-års alder, men 0-gruppe undersøkingane av 2007 årsklassen indikerer rekruttering under middels. Grunnlaget for ei svært positiv bestandsutvikling er til fortsett til stades, men toppen på utviklinga av bestanden ser ut til å vere nådd.

Tilrådde reguleringar

Dei totalkvotane som har vore avtalte mellom norske og russiske styresmakter har generelt sett

Figur 4.3 Utviklinga i bestand og fangst av norsk-arktisk hyse sidan 1950

Figur 4.4 Utviklinga i bestand av norsk-arktisk hyse sidan 1981 basert på 4 ulike mål på bestanden: utrekning basert på fangstar (VPA), og tre seriar av indeksar (relative mål) frå forskningstokt.

vore over tilrådde kvotar i heile perioden sidan 1990 (tabell 4.3). Unntaka har vore 1997 og 2003. Utrekningane for 2008 er usikre, mellom anna på grunn av store mengder ikkje-rapporterte fangstar. Meir spesifikt så kan ein sjå noko av usikkerheita ved å samanhalde indeksar frå tokt saman med utrekningane basert på fangstdata som viser ulik utvikling av bestanden over tid: mens utrekningane basert på fangstdata viser ein bestand som i dag er større eller på høgd med bestanden på 90-talet, så viser alle tokta ein bestand som er lågare enn på 90 talet (figur 4.4), sjølv om

alle viser same svingingane over tidsperioden. Følgjeleg vart det ikkje gitt prognosar for 2008. Tilrådinga for 2008 vart difor utarbeid ved å sjå på historiske fangstar og observerte trendar i bestanden og avgrensar totalfangsten av hyse til mindre enn 130.000 tonn. Den avtalte kvoten for 2008 på 155.000 tonn blei vedteken på bakgrunn av arbeidet i Arctic Fisheries Working Group (AFWG) og den fastsette forvaltningsstrategien, og gytebestanden reknast for å vere over føre-var-nivået på 80.000 tonn. I 2006 og 2007 vart det lagt fram dokumentasjon på ikkje-rapportert fiska

Tabell 4.3 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av norsk-arktisk hyse sidan 1995

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Gytebestand
1995	Ingen langtidsgevinst for $F > F_{med}$	122	130	142	169
1996	Ingen langtidsgevinst for $F > F_{med}$	169	170	178	222
1997	Hald F godt under F_{med}	<242	210	154	205
1998	Hald F under F_{med}	<120	130	101	161
1999	Minka F til under F_{pa}	<74	78	83	130
2000	Minka F til under F_{pa}	<37	62	69	123
2001	Minka F til under F_{pa}	<66	85	90	158
2002	Minka F til under F_{pa}	<64	85	117	186
2003	Minka F til under F_{pa}	<101	101	135	230
2004	Minka F til under F_{pa}	<120	130	155	254
2005	Minka F til under F_{pa}	<106	117	154	277
2006	Minka F til under F_{pa}	<112	120		250
2007	Avgrens total fangst	<130	150		
2008	Avgrens total fangst	<130	155		

hyse for åra 2002-2006, rekna til å ugjere minst mellom 9-35% av rapportert fiska hyse.

4.2.3 Norsk-arktisk sei

Fisket

Utbyttet av seifisket nord for 62°N var på 162.000 tonn i 2004, 176.000 tonn i 2005 og 212.000 tonn i 2006 (figur 4.5), medan gjennomsnittsutbyttet for 1960-2005 var på 161.000 tonn. Kvoten for 2007 vart fastsett til 222.525 tonn, men utbyttet vart om lag 20.000 tonn lågare enn dette. Noreg dominerer fisket (ca. 95 %), og det gjennomsnittlege norske utbyttet i perioden 1960–2006 var på 135.000 tonn. Dei ti siste åra har trålfisket stått for 40 % av dei norske landingane, not 25 %, garn 20 % og line, snurrevad og juksa 15 %.

Utrekningsmetodar

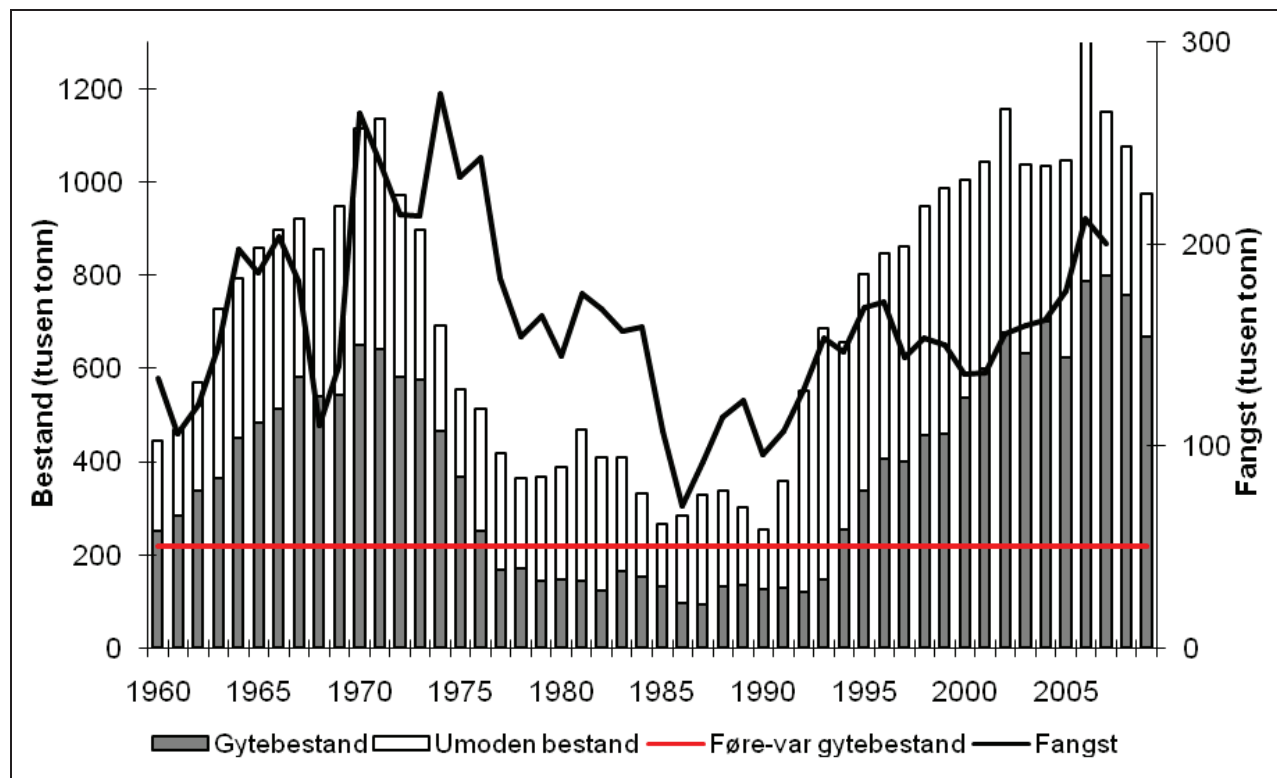
For sei nord for 62°N brukar ein metoden XSA (eXtended Survivors Analysis) til å rekne ut bestandsnivået. I utrekningane inngår fangststatistikken (tal landa fisk fordelt på aldersgrupper), ein tidsserie med data for fangst per eining inn-sats frå trålfisket og indeksar for ulike aldersgrupper frå eit akustisk tokt.

Bestandsgrunnlaget

I april 2007 gjennomførte ICES nye bestandsutrekningar (figur 4.5). Seibestanden nord for 62°N er i god forfatning. Låg utnyttingsgrad dei siste ti åra har hatt ein positiv effekt på rekruttering og utvikling i bestanden. Gytebestanden auka frå eit botnnivå i 1987 til dei høgaste nivåa i tidsserien i 2001-2006. Analysane viste at fiske-dødsraten i 2006 var godt under føre-var-nivået, og at den fastsatte kvoten for 2007 også ville gi ein dødsrate under dette nivået.

Tilrådde reguleringar

ICES klassifiserte bestanden til å ha god reproduksjonskapasitet og til å vera hausta berekraftig. Fiskedødsraten er stabil og har sidan 1995 vore under føre-var-nivået ($F=0.35$), og gytebestanden har sidan 1994 vore godt over føre-var-nivå (220.000 tonn). ICES evaluerte i 2007 den føreslegne haustingsstrategien (HCR) til å vera i tråd med føre-var tilnærminga. For 2008 tilrådde ICES at utnyttingsgraden vart sett i høve til denne haustingsregelen eller lågare, noko som tilsvarer ein kvote for 2008 på 247 000 tonn eller lågare.

Figur 4.5 Utviklinga i bestand og fangst av sei nord for 62°N. Tala for 2008 og 2009 er prognosar

Tabell 4.4 Tilrådd TAC, fastsatt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av norsk-arktisk sei sidan 1995

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Fastsatt TAC	Fangstar	Gytebestand
1995	Ingen auke i F	221	165	168	338
1996	Ingen auke i F	158	163	171	405
1997	Minka F til Fmed eller lågare	107	125	144	399
1998	Minka F til Fmed eller lågare	117	145 ¹	153	457
1999	Minka F under Fpa	87	144 ²	150	461
2000	Minka F under Fpa	<89	125 ³	136	536
2001	Minka F under Fpa	<115	135	136	598
2002	Minka F under Fpa	<152	162 ⁴	155	677
2003	Halde F under Fpa	< 168 ⁴	164	160	632
2004	Halde F under Fpa	< 186	169	162	701
2005	Halde F under Fpa	< 215	215	177	622
2006	Halde F under Fpa	<202	193.5	212	788
2007	Halde F under Fpa	<249	222.525	200 ⁵	799
2008	TAC i.h.t. HCR eller lågare	<247	247		

¹ TAC først sett til 125.000 tonn, auka i mai 1998 etter ekstraordinære bestandsanalysar.

² TAC sett etter ekstraordinære bestandsanalysar i desember 1998.

³ TAC sett etter ekstraordinære bestandsanalysar i desember 1999.

⁴ TAC først sett til 152.000 tonn, auka til 162.000 tonn etter bestandsanalysane i april 2002, opphavleg råd frå ICES for 2003 på 168.000 tonn følgjeleg redusert til 164.000 tonn.

⁵ Førebels tal

Havforsking sin instituttet støtta tilrådinga frå ICES og tilrådde at utnyttingsgraden i haustingsregelen vert sett tilsvarende utnyttingsgraden for maksimalt langtidsutbytte ($F=0.32$). Dette ville gje ein kvote for 2008 på 235 000 tonn.

Norske styresmakter har ved fastsetjinga av kvoten for 2008 på 247 000 tonn (tabell 4.4) lagt til grunn den nye haustingsstrategien med ei utnyttingsgrad på føre-var-nivå ($F=0.35$). Kvoten er 11 % høgare enn kvoten for 2007 og om lag 50 % over gjennomsnittsutbyttet for 1960 – 2006. Gytebestanden er venta å verta ein del redusert i 2008–2009 ved eit uttak på føre-var-nivå.

4.2.4 Lodde i Barentshavet

Utrekningsmetodar

Totalbestanden av lodde vert målt akustisk kvar haust. Toktet er eit samarbeid mellom Noreg og Russland. Desse undersøkingane gir eit overslag over mengda av lodde som er eitt år og eldre. Eit loddelarvetokt i juni (ikkje utført i 2006 og 2007) og undersøkingar av 0-gruppe under eit økosystemtokt i august–september gir tillegg sin informasjon om rekruttering.

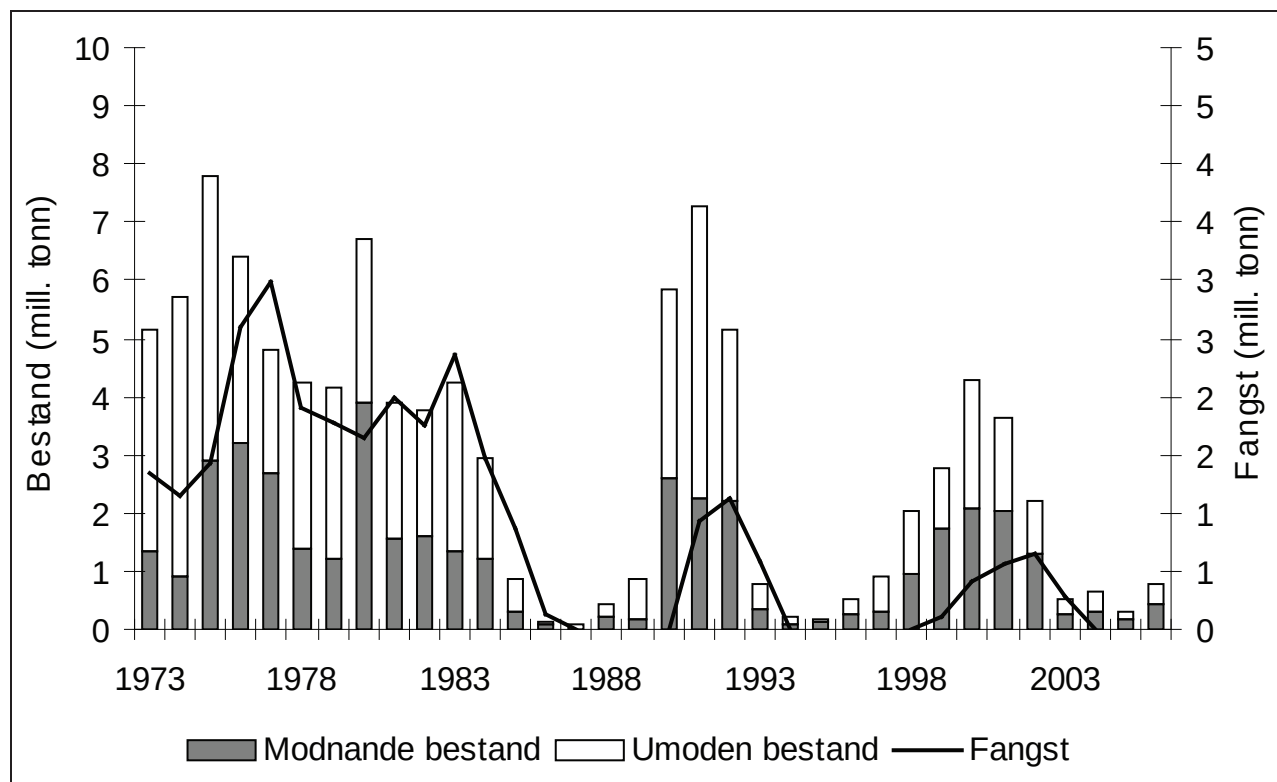
Frå og med 2005 vert bestandsutrekningane for lodda i Barentshavet utarbeidde av ei undergruppe av «Arctic Fisheries Working Group» i ICES. Gruppa møtest etter økosystemtoktet i au-

gust–september, og estimerer storleiken på loddebestanden. Bestandsestimatet frå dette toktet vert brukt direkte som mål for bestandsstorleiken, og prognosar og kvotetilrådingar vert rekna ut i spesielle modellar der også modning, vekst og naturleg dødsrate inngår. Estimata for naturleg død tek omsyn til mellom anna mengda og storleiks-samansetjinga av torsk i Barentshavet, og kor mykje av loddebestanden ein meiner at denne torsken kjem til å ete. I det reknestykket inngår også temperaturen i dei områda torsken beitlar på lodda, då dette påverkar kor fort torsken fordøyer lodda, og difor også kor mykje han kan ete. I prognosane tek ein omsyn til uvisse i dei ulike målingane og i føresetnadane som inngår.

Bestandsgrunnlaget

Figur 4.6 viser utviklinga i bestand og fangst frå 1973 til 2006. Biomassen til loddebestanden vart mykje redusert frå 2002 til 2003, og situasjonen må kallast eit bestandssamanbrot. I 2004 og 2005 held han seg på eit lågt nivå, men har sidan auka ein del. Rekrutteringa har svinga dei siste åra, men teke seg noko opp etter 2004.

Samanbrotet i bestanden skuldast først og fremst to faktorar: svake rekrutterande årsklassar (trass i stor larveproduksjon kvart år), og auka naturleg død. Samanbrotet skuldast ikkje fisket.

Figur 4.6 Utviklinga i bestand og fangst av lodde

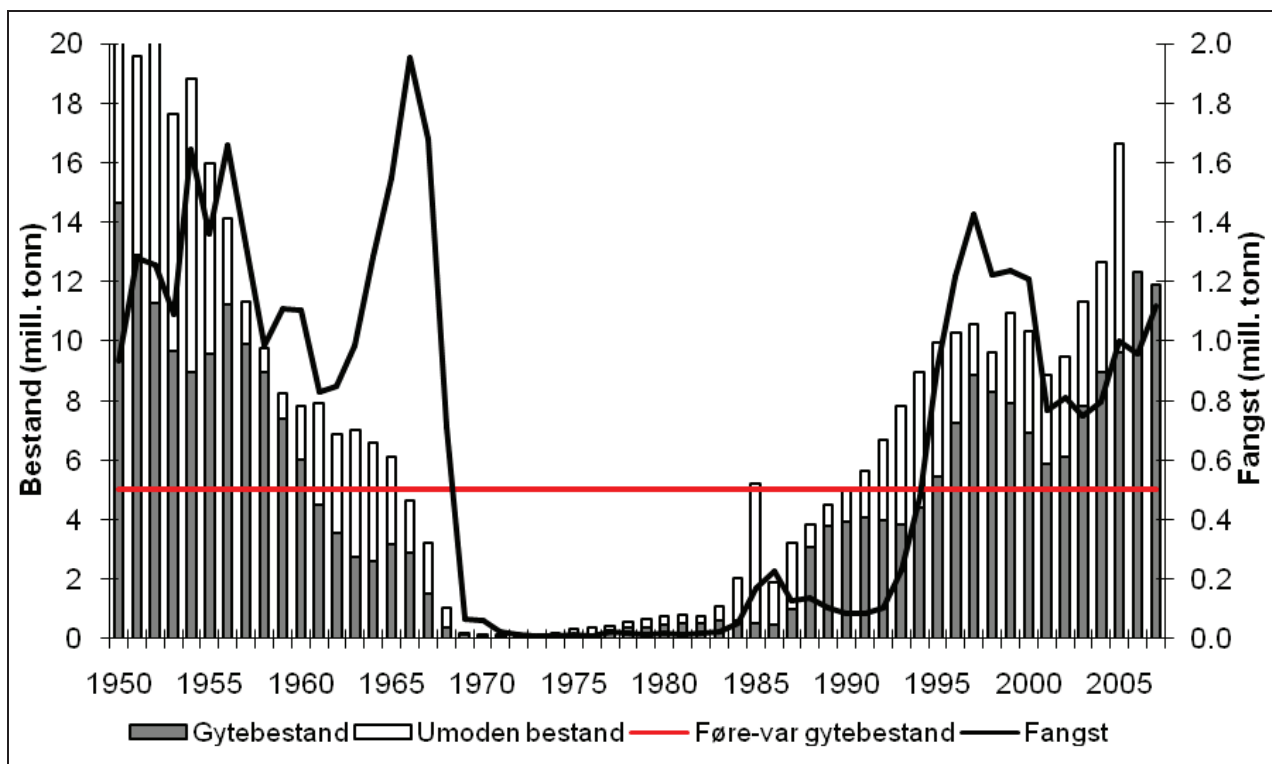
Dei siste åra har det vorte målt store sildemengder (hovudsakleg 2002-årsklassen, men no også 2004-årsklassen) i det sørlege og austlege Barentshavet. Det er derfor grunn til å tru at den dårlege overlevinga av loddeelarvar i denne perioden kan henge saman med dette. Auka naturleg dødsrate for eldre lodde kan, i alle fall langt på veg, skuldast at ein veksande torskebestand beita på ein sterkt minkande loddebestand.

Den vidare utviklinga i bestanden er i stor grad avhengig av rekrutteringa frå 2007-årsklassen. Denne årsklassen var talrik på larve- og 0-gruppestadiet, og dersom overlevinga til eittårsstadiet har vore som normalt, vil denne årsklassen få bestanden til å vekse dei to-tre neste åra. Det meste av den sterke 2002-årsklassen av sild har no forlate Barentshavet, men det kan synast som om også 2004-årsklassen av sild kan vere stor, og de-

Tabell 4.5 Tiltrådd TAC, avtalt TAC, fangst og modnande bestand hausten før (1000 tonn) av lodde i Barentshavet sidan 1998

År	Råd frå ICES SSB=gytebestand	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Modnande bestand
1998	Ikkje fiske	0	0	1	932
1999	SSB> 500.000 t	<79	80	105	1718
2000	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<435	435	410	2097
2001	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<630	630	575	2019
2002	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<650	650	659	1291
2003	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<310	310	282	279
2004	Ikkje fiske	0	0	0	294
2005	Ikkje fiske	0	2 ¹	1	174
2006	Ikkje fiske	0	0	0	437
2007	Ikkje fiske	0	4 ¹	4	844
2008	Ikkje fiske	0	10 ¹	10	

¹ forskingskvote

Figur 4.7 Utviklinga av bestand og fangst av NVG-sild. Førebels fangst for 2007

ler av denne kan vere i Barentshavet også i 2008. I så fall kan dette påvirke rekrutteringstilhøva for lodde negativt.

Reguleringar

Utan loddefiske vinteren 2008 er sannsynet for at gytebestanden vert mindre enn 200.000 tonn, som ACFM har valt å nytte som Blim, på 15%, og ACFM tilrådte hausten 2007 at det ikkje burde opnast for eit loddefiske i Barentshavet vinteren 2008. Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen vedtok på sitt møte i november 2007 å forby fiske på barentshavslodde vinteren 2008, med unntak for ein forskingskvote på 5.000 tonn kvar til Noreg og til Russland.

4.2.5 Norsk vårgytande sild

Den vaksne bestanden av norsk vårgytande (NVG) sild er på årlege vandringer som dekkjer store deler av det nordlege Atlanterhavet. Gytinga i februar går føre seg på Norskekysten frå Stad til Vesterålen, beitevandringa frå mai til august er i havområda mellom Noreg, Færøyane, Island, Jan Mayen og Svalbard, medan overvintringa frå september til januar har skjedd i Vestfjorden, Ofotfjorden og Tysfjord frå tidleg på 1990-talet til 2001.

Fra vinteren 2001/02 til vinteren 2006/07 har det dette endret seg og bestanden har i økende grad overvintra i havet nord og nordvest for Vesterålen. Denne endringen er nå fullført ved at heile bestanden overvintra i havet vinteren 2007/08. Bestanden har dermed endra vandringsmønsteret sitt og vil truleg halde fram med å overvintra i havet. Det er Noreg, Island, Færøyane, EU og Russland som fiskar på denne sildebstanden. Silda oppheld seg for det meste i norske farvatn, og Noreg er også største fiskerinasjonen.

Etter det totale bestandssamanbrotet på slutten av 1960-talet vart bestanden bygd opp att til det som kan kallast historiske nivå (figur 4.7). Oppbygginga gjekk sakte, og først rundt 1997 var fangsten tilbake på eit nivå som likna situasjonen før samanbrotet. I 2007 er gytebestanden rekna å vere om lag 11,9 millionar tonn og er venta å halde seg på dette nivået i 2008.

Dei norske fangstane (tabell 4.6) vert tekne i overvintringsområda og på gytefeltet med varierende fordeling mellom dei to områda frå år til år. Russland fiskar det meste av sin kvote i norske farvatn: på gytefeltet i februar og i havet mellom Svalbardsona og Troms i august–oktober. Island fiskar i mai og juni i internasjonalt farvatn i Norskehavet. EU og Færøyane har fiska på gytefeltet og i Norskehavet. I 2005 fiska Island og Færøyane

Tabell 4.6 Fangst (tusen tonn) av norsk vårgytande sild 1996–2007

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ¹
Færøyane	52,8	60,0	68,1	55,5	68,6	34,1	32,3	27,9	42,8	65,1	63,1	48,1
Island	165,0	220,2	197,8	203,4	186,0	77,7	127,2	117,9	102,8	156,5	159,3	130,8
Noreg	699,2	861,0	743,9	740,6	713,5	495,0	487,2	477,6	477,1	580,8	567,8	779,5
Russland	119,3	168,9	124,0	157,3	163,3	109,0	113,8	122,8	115,9	132,1	120,8	123,2
EU	180,4	116,4	89,2	78,5	76,0	60,0	47,2	43,2	55,6	68,8	59,5	39,1
Total	1216,7	1426,5	1223,0	1235,3	1207,4	775,8	807,7	789,4	794,2	1003,3	970,5	1120,7
Fastsett kvote	²	1500	1300	1300	1250	850	850	711 ²	825 ²	1000 ²	967 ²	1280

¹ Førebelse tal (for EU og Island pr. 30.09.07, for Russland pr. 01.10.07, for Færøyane pr.19.10.07 og for Norge pr. 1.12.2007)

² Ikkje internasjonal semje om totalkvote

øg mindre kvanta i eige område i mai-juni. I år der det har vore sildeavtale har Island, Færøyane og EU også fiska i Jan Mayen- og Svalbardsona. Sjå også kap. 6.1.10.

Situasjonen våren 2008

ICES har tilrådd eit fiske på 1.518.000 tonn for 2008. Bakgrunn for kvotetilrådinga er ein utnyttingsgrad som kyststatane (EU, Færøyane, Island, Noreg og Russland) vart einige om i 1999 (F = 0.125). Det vart semje mellom kyststatane om ein totalkvote på 1.518.000 tonn for 2008 og ei fordeling av den totale årlege fangsten. Dei vart også

samde om å føre vidare utnyttingsgraden frå tidlegare i 2008.

4.2.6 Nordsjøsild

Fiskeri

Noreg og EU forvaltar nordsjøsilda i fellesskap. Det finst nordsjøsild i Nordsjøen og Skagerrak-Kattegat (ungfisk). Fisket går føre seg i eit direkte fiske med ringnotfartøy og trålarar og som bifangst i industritrålfisket. Utviklinga i det internasjonale fisket frå 1960 er vist i figur 4.8. Fangsttala er henta frå sildearbeidsgruppa til ICES i 2008, og er ikkje heilt i samsvar med offisielle tal. Etter eit

Tabell 4.7 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og storleiken på gytebestanden (1000 tonn) av norsk vårgytande sild sidan 1995

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Ingen auke i F	513	Ikkje avtalt	906	4873
1996	Hald SSB over 2,5 millionar tonn	¹	Ikkje avtalt	1217	6522
1997	Hald SSB over 2,5 millionar tonn	¹	1500	1420	7778
1998	Ikkje gå over haustingsregelen	²	1300	1223	7038
1999	Ikkje gå over haustingsregelen	1263	1300	1235	6583
2000	Ikkje gå over haustingsregelen	1500	1250	1207	5293
2001	Ikkje gå over haustingsregelen	753	850	776	4577
2002	Ikkje gå over haustingsregelen	853	850	808	4594
2003	Ikkje gå over haustingsregelen	710	Ikkje avtalt	789	5299
2004	Ikkje gå over haustingsregelen	825	Ikkje avtalt	794	6692
2005	Ikkje gå over haustingsregelen	890	Ikkje avtalt	1003	6043
2006	Ikkje gå over haustingsregelen	732	Ikkje avtalt	970	10200
2007	Ikkje gå over Haustingsregelen	1280	1280	1120,7 ³	11900
2008	Ikkje gå over Haustingsregelen	1518	1518		11900 ⁴

¹ Gytebestanden må haldast større enn 2,5 millionar tonn

² Må haustast innafor haustingsregelen

³ Førebels

⁴ Framskriving

samanbrot i bestanden og stopp i fisket på midten av 1970-tallet, auka fangstane jamt utover 1980-tallet og nådde ein topp på ca. 890.000 tonn i 1988. Tidleg på 1990-talet var årleg oppfiska kvantum på 600.000-700.000 tonn. Dette førte til ei negativ utvikling i bestanden, og det vart tilrådd å avgrense fisket. Kvoten vart difor redusert og halde på et lavt nivå i 1996-1997. Etter dette har fangstane auka, til 640.000 tonn i 2005. Deretter gjekk fangsten ned til om lag 360.000 tonn i 2007.

Noreg og EU har ein avtale om forvaltning av nordsjøsilda i 1998. Denne vart revidert i 2004. Den reviderte avtalen seier at fiskedødsraten for ungsild ikkje skal overskride 0,12, og ikkje over 0,25 for vaksen sild når gytebiomassen er over 1,3 mill tonn. Det er også avtalt ein reduksjon av fiskedødsraten når gytebiomassen er under 1,3 millonar tonn. Noverande avtale har fastsett årlege endringar av TAC på +/- 15%, men kan tillate ein sterkare reduksjon om det trengst. Den oppdaterte planen gir ingen kriterium for når, og kor mykje, TAC kan reduserast utover 15%. Seks år med dårleg rekruttering etter kvarandre, er ein situasjon som ikkje er vurdert i den oppdaterte avtalen, men det gjev stor grunn til bekymring. ICES har i dei siste åra åtvara mot ei negativ utvikling i bestanden. I følgje avtalen har Noreg 29 % av totalkvoten for direkte fiske av sild. Eventuelle bifangstar i det norske industritrålfisket vert trekte frå denne kvoten. EU innførte i 1997 ein eigen bi-

fangstkvote for industrifisket. Denne bifangstknoten har ikkje blitt oppfiska i åra etter 1997.

Den avtalte kvoten for vaksen sild til konsum i Nordsjøen (tabell 4.8) har lenge vore lågare enn kvantumet som vert fiska. Dette kjem hovudsakleg av utstrekt feilrapportering. Det vil seie at det vert fiska nordsjøsild som vert rapportert som fangstar tekne i andre område. Bifangstane av småsild var tidlegare på eit svært høgt nivå (100-200.000 tonn). Dette fisket var i prinsippet uregulert. Etter innføringa av den nye ordninga vart bifangstane av småsild i reduserte til under 20.000 tonn årleg. Estimert feilrapportering auka frå 19.000 tonn i 2006 til 26.000 tonn i 2007, medan ut-slepp vart estimerte til å vera låge. Vi er med andre ord framleis usikre på fangststatistikken, noko som også gjer bestandsvurderinga usikker.

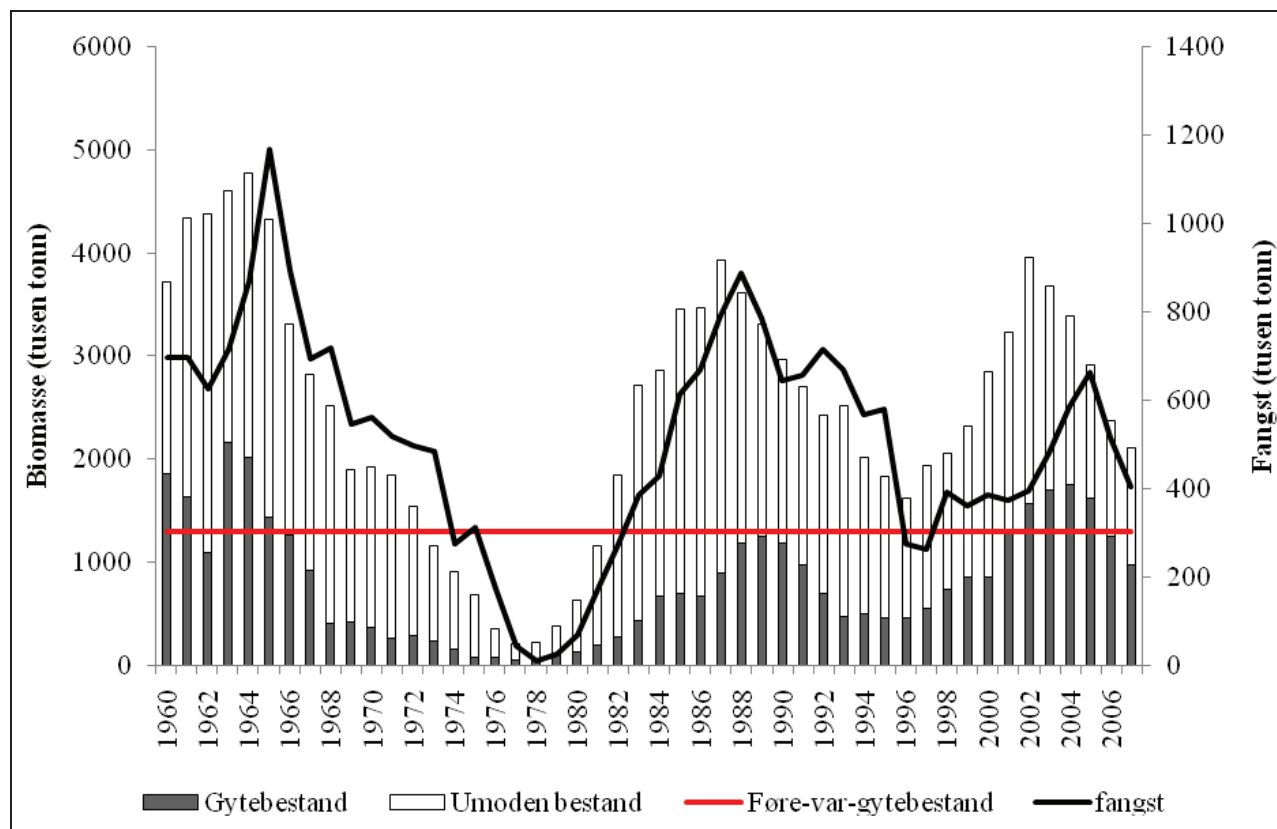
Bestandsgrunnlag

Hardt fiskepress gjennom fleire år førte til at gytebestanden av nordsjøsild vart kraftig redusert i perioden 1989-1993: frå ca. 1,2 million tonn til ca. 470.000 tonn (figur 4.8). Fiskepresset på den vaksne delen av bestanden auka kraftig utover i 1990-åra, og det vart fiska store mengder småsild i industrifisket. Kvotane låg på eit jamt nivå, samtidig som bestandsnivået gjekk kraftig nedover. Dette førte til ei vesentleg dårlegare rekruttering til den vaksne bestanden enn det som skulle til for å hal-

Tabell 4.8 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av Nordsjøsild sidan 1995

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC*	Bifangst (EU)	Total fangst	Gytebestand
1995	Langsiktig gevinst forventa med lågare F	429	440		579	459
1996	50% reduksjon av avtalt TAC	156	156	44	275	460
1997	F = 0,2	159	159	24	264	558
1998	F(vaksen) = 0,2, F(ungfisk) < 0,1	254	254	22	392	734
1999	F(vaksen) = 0,2, F(ungfisk) < 0,1	265	265	30	363	853
2000	F(vaksen) = 0,2, F(ungfisk) < 0,1	265	265	36	388	855
2001	F(vaksen) = 0,2, F(ungfisk) < 0,1	Scenarier	265	36	374	1290
2002	F(vaksen) = 0,2, F(ungfisk) < 0,1	Scenarier	265	36	395	1567
2003	F(vaksen) = 0,25, F(ungfisk) = 0,12	Scenarier	400	52	482	1700
2004	F(vaksen) = 0,25, F(ungfisk) = 0,1	Scenarier	460	38	588	1760
2005	F(vaksen) = 0,25, F(ungfisk) = 0,1	Scenarier	535	50	664	1621
2006	F(vaksen) = 0,25, F(ungfisk) = 0,12	Scenarier	455	43	515	1252
2007	Få gytebestanden tilbake til Bpa (1 300 t) innan 2008	Scenarier	341	32	406	977
2008	F(vaksen) = 0,17, F(ungfisk) = 0,08 (HCR)	Scenarier	201	19		

* : Kvote i direkte fiske (A-flåten)

Figur 4.8 Utviklinga i bestand og fangst av nordsjøsilid sidan 1960.

de storleiken på bestanden oppe med eit slik fiskepress. Strengt reguleringar av både bifangstfisket og fangstar av vaksen silid vart innførte i midten av 1990-åra (EU-Noreg avtalen). Dette førte til ein auke i gytebestanden til ca. 850.000 tonn i 1998–2000. I dei neste åra steig gytebestanden til ca. 1,8 million tonn i 2004, men med ein reduksjon til under 1,0 millionar tonn (Føre-var-gytebiomasse = 1,3 mill tonn) i 2007.

Rådgjeving

Etter innføringa av eit strengt forvaltningsregime (Noreg-EU) i 1998 vart det god vekst i bestanden. Først i 2002 vart den estimerte gytebestanden (biomassen) klassifisert til å vere over føre-var-nivået. På grunn av låg middelvekt og sein modning av 2000-årsklassen, ventar ein at nedgangen i gytebestanden held fram i 2008. Vidare er det no seks svake årsklassar (2002-2006) på veg inn i bestanden. Dette er eit uvanleg fenomen, som krev særskild merksemd frå forvaltarane dei komande åra. Rekrutteringa er no mindre enn 50% av kva den har vore tidlegare og det krev tilsvarende reduksjon i uttaket. Førebels er ikkje kvoten redusert i same tempo som reduksjonen i gytebestanden.

Vurderinga frå 2008 viser at det er svært sannsynleg at gytebestanden i 2008 vil kome langt under 1.300.000 tonn (Bpa). Dette er endå ikkje offisielt råd frå ICES, men signala er klare og på line med det som har vore dei siste åra. Forvaltningsstrategien Noreg og EU er samde om seier at F for vaksen silid ikkje skal overstige 0,25. For ungsilid skal F ikkje overstige 0,12. EU og Noreg har dei siste åra vedteke kvotar som ligger over råda frå ICES. For 2008 vart kvota sett til 201.277 tonn i det direkte fisket og EU sin bifangstkvote til 18.806 tonn. ICES tilrådte ein reduksjon i kvoten for 2008 på 50%. Forvaltningsplanen seier at kvoten skal reduserast med maksimalt 15% frå år til år. På grunn av den svake rekrutteringa vedtok Noreg og EU likevel ei kvote for 2008 som inneber ein reduksjon på 41%.

4.2.7 Makrell

Den nordaustatlantiske makrellbestanden består av tre gytekomponentar: sørleg makrell, vestleg makrell og nordsjømakrell. Vestleg og sørleg makrell er på eit relativt høgt nivå, medan nordsjøkomponenten framleis er på eit lågt nivå. Bestandsmålingar vart utførte kvart tredje år, og i

2002 og 2005 vart det observert teikn til vekst i nordsjøbestanden for første gong på meir enn 25 år. Sidan 2001 har makrellfisket vore regulert i heile utbreiingsområdet.

Fisket

Fisket etter makrell føregår hovudsakleg i eit direkte fiskeri med snurpenot og trål. I Biscaya og utanfor Portugal vert makrellen stort sett teken som bifangst av trålarar. Det norske fisket føregår for det meste med snurpenot, men trål og tradisjonelle reiskapar som garn og snøre vert også brukt.

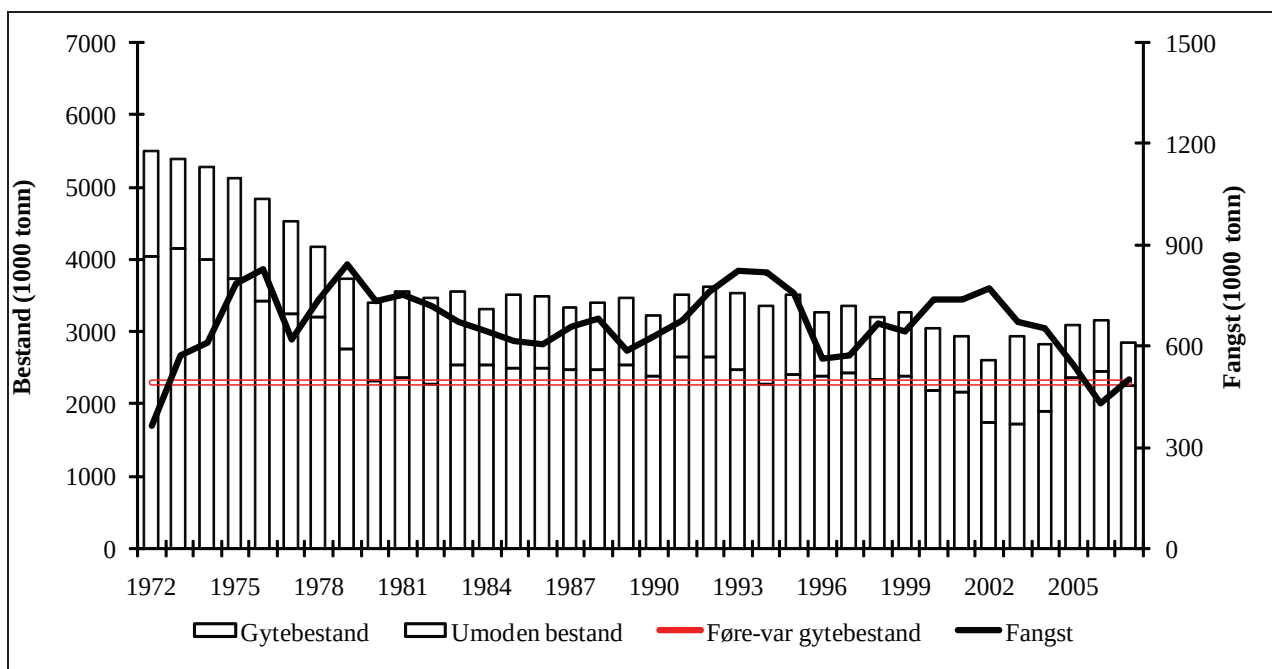
I byrjinga av 1990-åra auka dei internasjonale makrellfangstane frå ein stabil årsfangst på 600.000–650.000 tonn til over 800.000 tonn i 1993 og 1994. Dette førte til nedgang i bestanden, og fangstnivået måtte ned. Strengt reguleringar med lågare kvotar førte til at fangstane fall til høvesvis 563.000 og 573.000 tonn i 1996 og 1997 (figur 4.9). Dei viktigaste fangstområda er Nordsjøen (område IV), Norskehavet (område IIa) og vest av 40V (områda VI og VII).

I 2007 hadde Noreg ein disponibel kvote på 131.965 tonn makrell. Totalt vart det fiska 131.500 tonn, og over 99 % av landingane gjekk til konsum. Fangstfordelinga gjennom året fordelte seg på vanleg måte med mindre enn 0,5 % første halvår, 64 % i tredje kvartal og resten i fjerde kvartal. I 2008 er den norske kvoten på 120.450 tonn. Førebels norsk fangststatistikk viser at kvoten vart te-

ken og over 99% vart levert til konsum. Den internasjonale fangststatistikken for 2007 er enno ikkje klar.

Uttaket frå bestanden er større enn det som vert landa, i og med at det vert dumpa og sleppt makrell på feltet. Det fører til auka dødsrate. I og med at det nesten ikkje finst data for dette, kan det ikkje giast gode overslag over kor stort utkastet er. Analysar viser at dette uttaket har vore så stort at totalfangsten sannsynlegvis har vore minst 60% høgare enn oppgitt. Innan pelagisk sektor tyder tilbakemeldingar frå norske og samarbeidande lands kontrollstyresmakter på at det urapporterte fisket av makrell er sterkt redusert, spesielt dei tre siste åra. Ein har med eksperimentelle forsøk på fiskefeltet dei siste to åra kvantifisert neddreping grunna trenging av makrell før slepping. Denne dødsrata er potensielt mykje større enn antatt tidligare. Frå norsk side vil det bli jobba grundig framover med problemstillinga for å redusere denne uønska dødsrata.

Makrellen som vert fiska i Nordsjøen, Skagerrak og Norskehavet stammar frå tre gyteområde: 1) Nordsjøen, 2) sør og vest av Irland og 3) utanfor Portugal og Spania. Makrell frå det sørlegaste gyteområdet vart inn til 1994 behandla som ei eiga eining. Norske og internasjonale merkeforsøk viser at makrell som gyt i dei sørlege og vestlege områda vandrar til Norskehavet og Nordsjøen for å beite etter gytinga. Vandringane til makrellen er altså så omfattande at fisk frå alle tre gyteområda vert blanda og fiska på i Nordsjøen, Ska-

Figur 4.9 Utviklinga i bestand og fangst av nordaustatlantisk makrell. Fangst i 2007 er estimert til 499.000 tonn.

Tabell 4.9 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av nordaustatlantisk makrell sidan 1995

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Råd gitt for kvar gytekomponent		645	756	2402
1996	Betydeleg reduksjon av F		452	564	2365
1997	Betydeleg reduksjon av F		470	570	2425
1998	F = 0,15-0,2 (Noreg-EU- avtalen)	498	549	667	2334
1999	F = 0,15	437	562	616	2383
2000	Fpa = 0,17	642	612	675	2175
2001	Fpa = 0,17	665	670	687	2145
2002	Fpa = 0,17	694	683	727	1731
2003	Fpa = 0,17	542	593	617	1713
2004	Fpa = 0,17	545	532	611	1884
2005	F = 0,20	420	422	543	2352
2006	F=0,20	487	444	429	2449
2007	F=0,20	509	500	estimert	2231
2008	F=0,20	456	456	499	

gerrak og Norskehavet i andre halvår. Det er uråd å skilje desse tre komponentane i fangstane. Derfor vert makrellen forvalta som ein bestand: den nordaustatlantiske makrellbestanden. Utviklinga av bestanden og oppfiska kvantum sidan 1972 er vist i figur 4.9.

Gytebestanden vert målt ved eggtokt kvart tredje år, sist i 2007 i dei vestelege og sørlege gyteområda og i Nordsjøen i 2005. Desse gytebestandsmåla har til 2003 vore brukt som absolutte verdier i utrekningane, men ICES har no nytta dei som relative verdier. Eggtokt viser at gytebestanden har gått ned sidan 1998, medan dei innmelde fangstane ikkje er store nok til å gi ein slik reduksjon. Gytebestanden vert no berekna slik at ein nyttar trenden i gytebestanden gitt i eggtokt, slik at utrekningane passar med fangstane. Dette gir ei annan oppfatning av bestandsnivået. Gytebestanden i 2003 og 2004 vart rekna til 1,7 og 1,9 millionar tonn, som er 40 % lågare enn det 2003 og 2004-gytebestanden vart rekna til når eggtokt vart nytta som absolutte verdier. Den vestlege komponenten utgjør ca. 85 %, og nordsjøkomponenten har vore låg (1–5 %) heilt sidan den vart fiska ned på byrjinga av 1970-talet. På grunn av dei nemnde problema med fangsttala vert utrekningane av gytebestanden svært usikre. Gytebestanden vart vurdert til 2,23 millionar tonn i 2007.

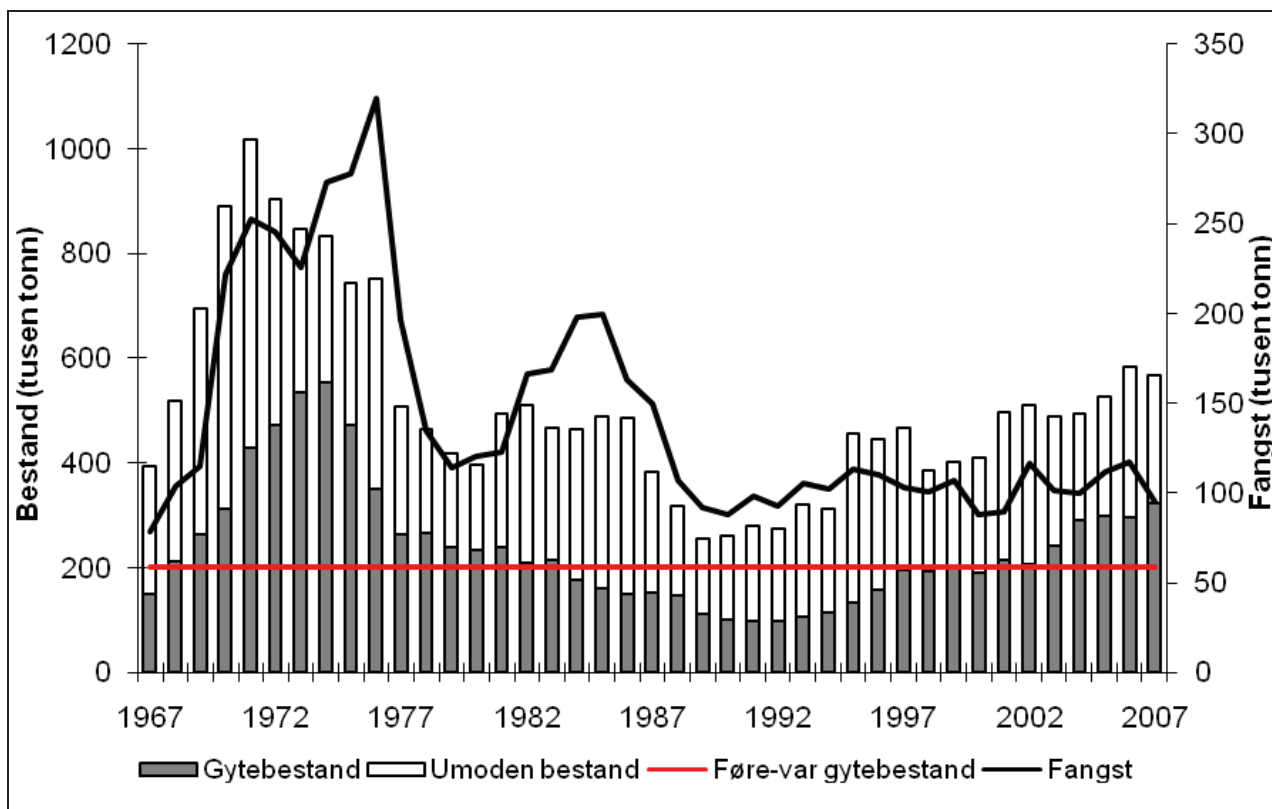
Noreg, EU og Færøyane har sidan 1999 vore einige om at uttaket av bestanden skal tilsvare ein fiskedødsrate på 0,15–0,2 som tilsvare eit årleg uttak på 14–18% av gytebestanden. ICES tilrår ein kvote for 2008 på inntil 456.000 tonn som tilsvare

F = 0,20 og er noko høgare enn Fpa = 0,17, men innanfor Noreg–EU-avtalen. Gytebestanden er med dette uttaket venta å verte 2.23 millionar tonn i 2008. I forhandlingane mellom dei tre partane vart totalkvoten sett til 456.000 tonn.

For å verne makrellen i Nordsjøen vert det framleis tilrådd å stenge den sørlege delen for makrellfiske heile året, og den nordlege delen i perioden februar–juli.

4.2.8 Sei i Nordsjøen og vest av Skottland

I dei siste åra har landingane lege rundt 110.000 tonn, bortsett frå i 2000 og 2001, då landingane var rundt 95.000 tonn. (figur 4.10). Fangstane frå vest av Skottland har i dei seinare åra utgjort ca. 9 % av totalfangstane. Ein reknar med at landingane frå Nordsjøen for 2006 er 117.000 tonn, som er ca 6.000 tonn mindre enn avtalt TAC. På grunn av låge kvotar og utkastpåbodet i EU-sona var det i 2000 og 2001 eit omfattande utkast av sei. For 2000 reknar ein med at det var eit utkast på meir enn 20.000 tonn, og for 2001 på 15.000 tonn. Den norske delen av totalfangsten i denne perioden har vore over 48 %. Førebels oppgåver for 2007 tyder på at norsk fangst, inkludert bifangst til oppmaling, har vore ca. 49.000 tonn. Dette er om lag 12.000 tonn mindre enn kvoten på 61.685 tonn. Av det norske fisket er det trålarflåten som tek mesteparten (om lag 80 %). Notfisket inkluderer også ungsei nær kysten. Noreg disponerer 52 % av totalkvoten.

Figur 4.10 Utviklinga i bestand og fangst av sei i Nordsjøen og vest av Skottland. Tala for 2005 og 2006 er prognosar.

Frå og med 1999 er det laga ei felles utrekning for seibestandene i Nordsjøen og vest av Skottland. Ein kan derfor ikkje samanlikne tala frå tidlegare år med noverande utrekningar. Nordsjøbestanden er i alle høve svært stor i forhold til bestanden vest av Skottland, så alle utrekningar blir styrte av data frå nordsjøbestanden. Eit av dei største problema ved bestandsutrekninga er manglande rekrutteringsdata. Det vart sett i gang 0-gruppetokt på sei i 1999. Denne tidsserien viste seg å vera lite eigna og det vil no bli starta opp eit tokt på kysten som skal undersøkje to- og treåringer.

I byrjinga av 1970-åra var totalbestanden av sei i Nordsjøen og vest av Skottland på nesten 1,3 millionar tonn. Den vart så redusert til ca. 586.000 tonn i 1998, for så å auke til vel 700.000 tonn i 2002 (figur 4.10). Gytebestanden, som i 1974 var på 555.000 tonn, nådde eit minimum på 92.000 tonn i 1991, men er no utrekna til 324.000 tonn i byrjinga av 2007. 1998- og 1999-årsklassen ser ut til å vere over middels, medan førebels data indikerer at årsklassane etter 1999 er rundt eller under middels. Fiskedøyingstala har vist ein nedgåande trend sidan 1986, og er utrekna til å ha vore 0,25 (22 %) i 2006.

Det er gjort framlegg om at Bpa for sei i Nordsjøen og vest av Skottland skal vera 200.000 tonn (under dette nivået er det hovudsakleg produsert middels og dårlege årsklassar), og Fpa er sett til 0,40 (33 %). Gytebestanden har sidan 1997 hatt god reproduksjonsevne.

ACFM har tilrådd at forvaltningsplanen som EU og Norge er blitt enige om følges ($F=0,30$). Dette tilsvarar ein fangst i Nordsjøen på 136.500 tonn. Noreg og EU vart einige om ein totalkvote på 135.900 tonn for 2008. Av dette kan Noreg disponere 70.668 tonn, der alt kan fiskast i EU-sona (sjå tabell 4.10).

4.2.9 Torsk, hyse og kviting i Nordsjøen

I botntrål- og snurrevadfisket til konsum tek ein ei blanding av torsk, hyse og kviting. Industritrålfisket og bomtrålfisket etter flatfisk fører til ein auke i døyingstala, særleg for dei yngre årsklassane.

Torskelandingane har felle frå 300.000 tonn i 1981 til ca. 27.000 tonn i 2006 (figur 4.11). Imidlertid er det beregnet at totalfangst inkludert utkast og «svarte landinger» var ca. 44.000 tonn i 2007. Norsk fiske i 2006 var på 2.733 tonn, og landinga-

Tabell 4.10 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av sei i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand**
1995	Ingen auke i F	107	107	113	134
1996	Ingen auke i F	111	111	110	155
1997	Ingen auke i F	113	115	103	194
1998	Reduser F med 20 %	97	97	100	193
1999	Reduser F til Fpa	104	110	107	202
2000	Reduser F med 30 %	75	85	87	190
2001	Reduser F med 20 %	87	87	90	212
2002	F < Fpa	135	135	117	201
2003	F < Fpa	<176	165	102	221
2004	F < Fpa	<211*	190	100	260
2005	F < Fpa	<150*	145	112	244
2006	F<Fpa	<123,3*	123,25	117	298
2007	I henhold til forvaltningsplanen	<123,8*	123,25		324
2008	I henhold til forvaltningsplanen	<137	136,5		

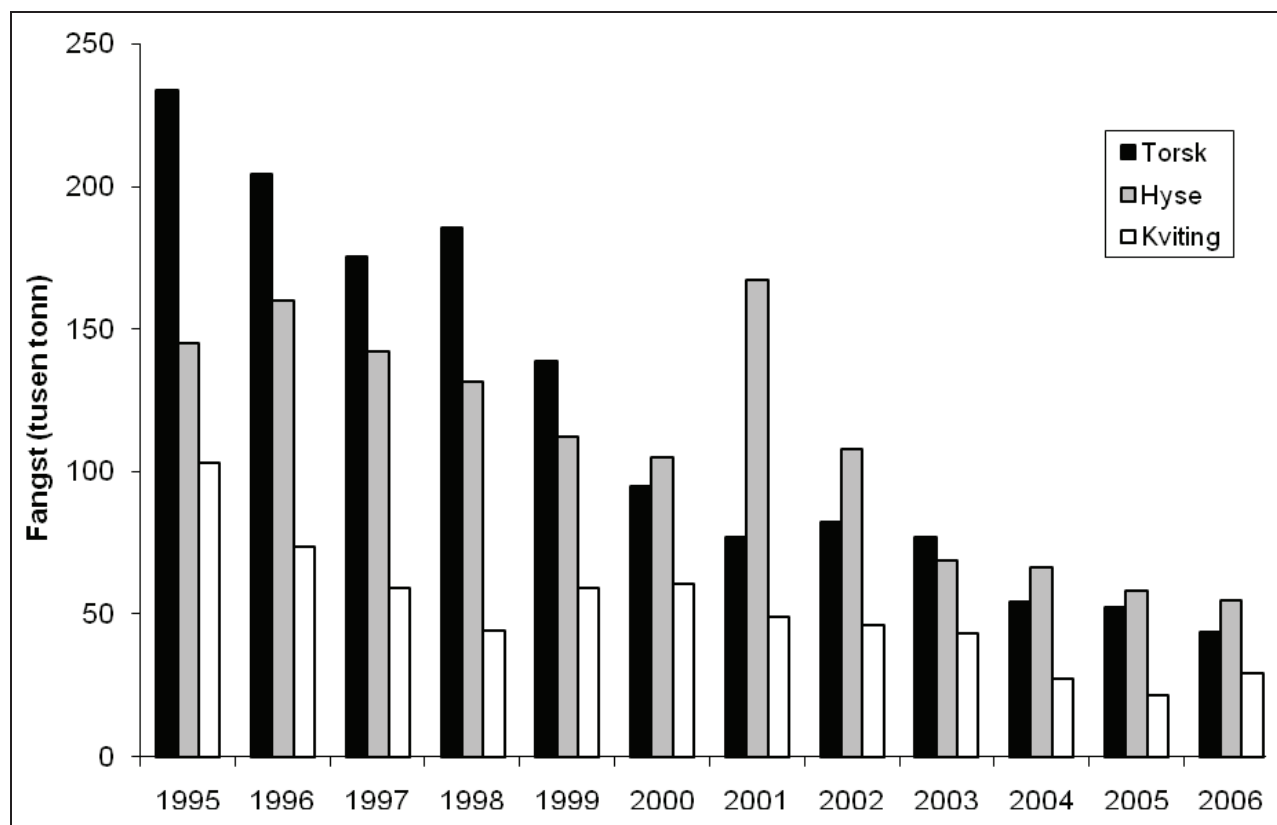
*Forvaltninga av sei må sjåast i samanheng med tilstanden til bestanden av torsk.

**Gytebestanden er kombinert for Nordsjøen og vest av Skottland.

ne i 2007 ser ut til å verta omtrent 3.056 tonn. For Skagerrak, sjå kapittel 6.1.7.

Årsfangstane (inkludert utkast) av hyse låg på kring 200.000 tonn i åra 1980–1987 og fall gradvis til 92.700 tonn i 1990 (figur 4.11). I 2005 vart det

fanga 58.000 tonn, der 9.500 tonn vart kasta ut, medan det i 2006 vart fanga 54.800 tonn, der ca 16.700 tonn vart kasta ut. Norsk fangst i 2006 var ca 2.000 tonn inkludert bifangst i industritrålfis- ket. Prognosen for 2007 er omlag 1.750 tonn, med-

Figur 4.11 Utviklinga i fangst av torsk, hyse og kviting i Nordsjøen, Skagerrak og Kanalen.

an den norske kvoten er 12.060 tonn. Noreg disponerer 23 % av total TAC.

Utbyttet av kviting har vore stabilt dei siste ti åra, men er monaleg lågare enn i perioden 1960–1980 (figur 4.11). Skottland tek om lag ein tredjedel av totalfangsten. Dei norske landingane er hovudsakleg bifangst i industritrålfisket. Noreg hadde ein kvote på 2.380 tonn i 2007. Førebels fangsttal indikerer at fangsten vil bli rundt 13 tonn. Noreg disponerer 10 % av total TAC.

Bestandsutrekningane er baserte på ein kombinasjon av fiskeriavhengige data og toktdata. Noreg medverkar med totalfangst og toktdata. Frå og med 1996 vart det laga ei sams utrekning for torskebestandane i Nordsjøen, Skagerrak og Kanalen, for hysebestandane i Nordsjøen og Skagerrak og for kvitingbestandane i Nordsjøen og Kanalen. Ein kan derfor ikkje samanlikne tala frå tidlegare år med noverande utrekningar. Bestandane i Nordsjøen er i alle høve svært store i høve til dei to andre områda, slik at alle utrekningar blir styrte av data frå Nordsjøen.

Gytebestanden av torsk vart redusert frå ca. 250.000 tonn i 1970 til langt under Blim, som er 70.000 tonn, i 2001. ICES var ikkje i stand til å rekne ut storleiken på bestanden fordi fangsttala for dei seinare åra er svært usikre, men alle metodar tilseier at gytebestanden framleis er godt under Blim. Grensa for god reproduksjonsevne (Bpa) er vurdert å vere 150.000 tonn. Dagens fiskemønster medfører høg døying på eitt- og toåringar, slik at berre ca. 15 % av eittåringane overlever til dei er tre år. 1996-årsklassen har vore sterk, men på

grunn av stort fiskepress har den ikkje fått bygd opp att gytebestanden. Sidan 1997 har alle årsklassar vore svake eller middels, og årsklassane 1997, 2000, 2002 og 2006 er dei svakaste som er registrert. Det er derfor ikkje venta at gytebestanden vil auke over 150.000 tonn i nærmaste framtid, sjølv om fiskedøyingstala vert kraftig reduserte.

Til tross for stort fiskepress har hysebestanden produsert fleire gode årsklassar sidan 1990, der særleg 1999-årsklassen er svært sterk. Gytebestanden er i 2007 vurdert til å vere omlag 289.000 tonn, og såleis over Bpa på 140.000 tonn. Fiskepressnivået i 2006 ble vurdert til å vera 0.49 (39 %). Alle årsklassane etter 1999 bortsett frå 2005 er under middels, og årsklassane 2001–2004 og 2006 og 2007 ser ut til å vere svært svake, så dersom fiskepresset ikkje minkar, vil gytebestanden ganske snart hamne under Bpa.

Ein har ikkje nok informasjon om kvitingbestanden til å vurdere gytebestand og fiskedøying. Om lag alle analysar indikerer at bestanden er på eit svært lågt nivå.

ACFM tilrår at totalt uttak av torsk ikkje må overstige 22.000 tonn. Dette gjeld både fangst og utkast. Sidan ein fangar torsk i eit blandingsfiske, tilrår ICES at alle fiskeri der det fangast torsk blir regulert, slik at det blir minimale bifangstar av torsk. Vidare bør ein lage og setje i verk ein gjenreisingsplan for at gytebestanden av torsk kan vekse til over Bpa. Ein kan ikkje oppnå den naudsynte reduksjonen i fiskedøying berre ved å redusere TAC. Gjenreisingsplanen må innehalde tiltak for å hindre direkte fiske av torsk, redusere bi-

Tabell 4.11 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av torsk i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Kraftig reduksjon i innsatsen		120	234	73
1996	80 % av F(94) = 0.7	141	130	204	77
1997	80 % av F(95) = 0.65	135	115	175	83
1998	F(98) burde ikkje overstige F(96)	153	140	185	72
1999	F = 0.60 for å byggje opp att SSB	125	132	439	59
2000	F mindre enn 0.55	< 79	81	95	45
2001	Lågast mogleg fangst	0	48,6	76,9	33
2002	Lågast mogleg fangst	0	49,3	82,2	39
2003	Ikkje fiske	0	27,3	77,3	43
2004	Ikkje fiske	0	27,3	54,4	Under Blim
2005	Ikkje fiske	0	27,3	54,7	Under Blim
2006	Ikkje fiske	0	23,205	52,5	Under Blim
2007	Ikkje fiske	0	19,957	43,9	Under Blim
2008	Ikkje fiske	0	22,152		

Tabell 4.12 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av hyse i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst m/utkast	Gytebestand
1995	Kraftig reduksjon i innsats; blanda fiskeri		120	140	147
1996	Må ta omsyn til blanda fiskeri		120	154	176
1997	Må ta omsyn til blanda fiskeri		114	138	190
1998	Ingen auke i F	100,3	115	128	160
1999	Reduser F(95–97) med 10 %	72	88,6	111	112
2000	F mindre enn Fpa	< 51,7	73	100	88
2001	F mindre enn Fpa	< 58	61	165	241
2002	F mindre enn Fpa	< 94	104	101	399
2003	Ingen fangst av torsk	0 torsk	52	76	250-380
2004	Ingen fangst av torsk	0 torsk	85	65	289
2005	Ingen fangst av torsk	0 torsk	66	57	302
2006	Ingen fangst av torsk	F<0.3	51,85	55	238
2007	Ingen fangst av torsk	F<0.3	54,64		289
2008	Ingen fangst av torsk	F<0.3	49,3		

fangst av torsk i fisket etter andre artar og hindre utkast og feilrapportering av torsk i alle fiskeri. Den vedtekne forvaltningsplanen for hyse ($F=0,3$) gir ein fangst på omlag 63.000 tonn, der 46.600 tonn av dette er konsumlanding og 15.600 tonn er utkast. For kviting bør fangsten ikkje være høgare enn gjennomsnittet for 2004-2006 på 5.000 tonn.

Noreg og EU har blitt einige om desse to-talkvotane for 2008: 22.152 tonn torsk, 46.444 tonn hyse og 17.850 tonn kviting (sjå tabellane 4.11, 4.12 og 4.13). Noreg disponerer 3.766 tonn torsk, 10.682 tonn hyse og 1.785 tonn kviting. Alt kan fiskast i EU-sona.

Tabell 4.13 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av kviting i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst m/utkast	Gyte- bestand
1995	Kraftig reduksjon i innsats; blanda fiskeri		81	98	249
1996	Blanda fiskeri; ta omsyn til rådet for torsk		67	69	222
1997	Blanda fiskeri; ta omsyn til rådet for torsk		74	54	194
1998	Ingen auke frå 1996-nivået	54	60	40	163
1999	Minst 20 % reduksjon av F(95–97)	40,4	44	55	162
2000	Lågast mogleg fangst	0	30	55	200
2001	60 % reduksjon av F(97–99)	19,4	30	43	218
2002	F ikkje større enn 0.37	<33	32	40	210
2003	Ingen fangst av torsk	0 torsk	16	38	
2004	Ingen fangst av torsk	0 torsk	16	25	
2005	Ingen fangst av torsk	0 torsk	28,5	22	
2006	Ingen fangst av torsk	<snitt 2002-2004= 17,3	23,8	29	
2007	Ingen fangst av torsk	<snitt 2003-2005= 15,1	23,8		
2008	Ingen fangst av torsk	<snitt 2004-2006= 5	17,9		

4.2.10 Kolmule

Kolmulebestanden i det nordaustlege Atlanterhavet består truleg av to hovudkomponentar: ein nordleg som har si utbreiing i Norskehavet og sørover til sørvest av Irland, og ein sørleg som held til i Biscaya og vidare sørover mot Gibraltar og Nord-Afrika. Det er uklårt kor mykje desse komponentane blandar seg under gyting og beiting, derfor vert all kolmule sett på som ein felles bestand i bestandsutrekningane og rådgivinga i ICES. Hovudfisket føregår om våren på gytefelt langs eggakanten vest av Dei britiske øyane og ved Færøyane. Noreg opererer her med ringnotsnurparar utstyrte for flytetråling. Fangst av kolmule har òg føregått på beiteområda i Norskehavet om sommaren, også då med flytetrål. Elles tek industritrålflåten kolmulen gjennom heile året i Norskerenna.

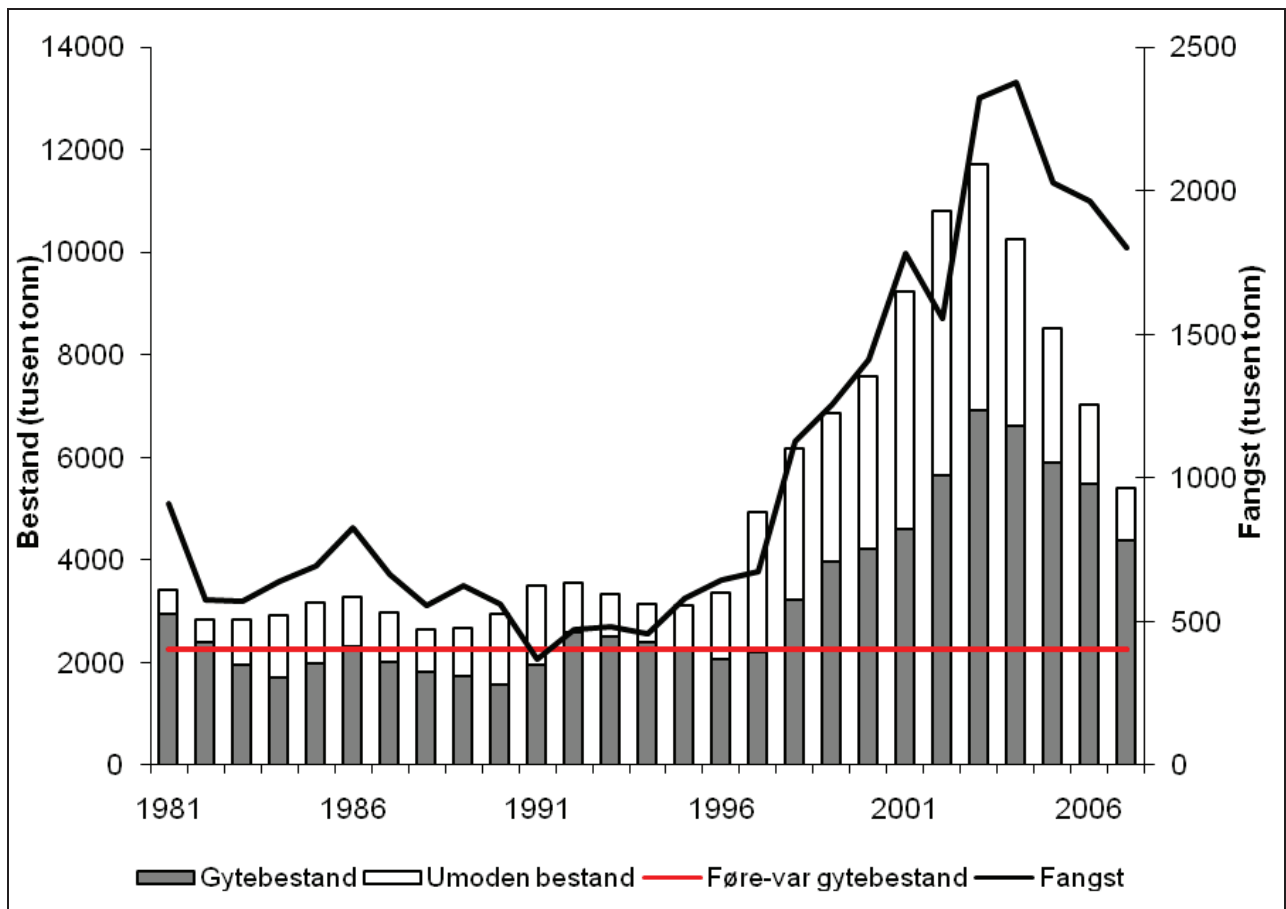
Internasjonal fangststatistikk frå 2007 er enno ikkje ferdig, men det er ventar at totalfangsten er om lag 25 % lågare enn i rekordåret 2004: rundt 1,8 millionar tonn (figur 4.12). Året 2007 var dermed det tiande i rekkja med fangstar på over ein

million tonn. Høg utnyttingsgrad har vore mogleg fordi alle årsklassene 1995–2004 har vore mykje større enn vanleg.

Den norske flåten fiska om lag 539.000 tonn kolmule i 2007. Kolmuletrålarane tok den største delen av fangsten: 78%, resten vart fiska av industritrålarane i Nordsjøen og langs kysten nordover. Noregs del av totalfangsten i 2007 var om lag 30 %, det vil seie litt lågare enn gjennomsnittsandelen (40 %) frå 1978 til i dag.

Etter ein svært langvarig forhandlingsprosess vart kysstatane (Noreg, EU, Færøyane og Island) den 16. desember 2005 samde om forvaltning og fordeling av kolmule frå 2006 og framover. Dette gav ein totalkvote på 2,0 millionar tonn i 2006. Målet er at gytebestanden skal vere større enn føre-var-grensa (2,25 mill. tonn) og at fiskedødsraten skal verte mindre enn føre-var-grensa (0,32). Inn-til desse måla er nådde, skal totalkvoten reduserast med minst 100.000 tonn kvart år.

Tilrådinga frå ACFM for 2008 var eit samla uttak på maksimalt 835.000 tonn, slik at fiskedødsraten ikkje overstig føre-var-grensa ($F_{pa} = 0,32$). Totalkvoten i 2008 er større enn tilrådinga, og vente-

Figur 4.12 Utviklinga i bestand og fangst av kolmule. Fangsten i 2007 er framleis usikker

leg kjem fiskedødsraten over grenseverdien. Berre god rekruttering kan halde oppe bestanden og fisket. Slik det ser ut no er årsklassene 2005 og 2006 svake. Det er uråd å unngå sterk nedgang i

bestanden dersom rekrutteringa ikkje vert høgare og uttaket held fram med å overstige tilrådingane frå ICES.

5 Kontrollordningar

5.1 Kontroll av fiske i norske jurisdiksjonsområde

I St. prp. nr. 1 (1996-97) heiter det: «Innen området ressursforvaltning er hovedmålet å legge til rette for et forsvarlig ressursuttak som sikrer et høyt varig utbytte fra ressursene». For å kunne nå dette målet for ressursforvaltninga, trengst det informasjon om og kontroll med alt ressursuttak i norske jurisdiksjonsområde. Fysisk kontroll med all fiskeaktivitet er ein sentral del av det norske systemet for kontroll og handheving. Dette inneber kontroll på alle nivå, til havs, under landing og ved omsetning av fiskefangstar.

I Noreg har Fiskeridirektoratet ansvaret for ressurskontrollen saman med Kystvakta og salslaga. Kontrollverksemda til fiskeristyresmaktene vert gjennomført av Kontrollseksjonen i Fiskeridirektoratet og den ytre etaten til direktoratet med 7 regionkontor, inklusive eit inspektørkorps langs kysten.

Kystvakta er underlagt Forsvarsdepartementet. Kystvakta har ansvaret for ressurskontrollen på havet. Frå 1996 er Kystvakta utvida med ei indre kystvakt som skal gjennomføre fiskerioppsynet innanfor grensa for sjøterritoriet på 12 nautiske mil. Fiskerioppsynstenesta til den indre kystvakta skal etter planen kombinerast med ei rekkje andre oppgåver, bl.a. for politi-, toll- og miljøstyresmaktene.

Salslaga har ansvar for all førstehandsomsetning av fisk i Noreg, og salslaga utfører ein viktig del av kontrollarbeidet.

I internasjonale samanhengar vert det norske systemet med nært samarbeid mellom Fiskeridirektorat, Kystvakt og salslag ofte framheva som ein sær s vellukka modell for god ressurskontroll.

Fiskeridirektoratet står for kontroll ved landing av fangstar, og har også ein viss kontroll på sjøen i særlege område og i spesielle fiskeri. Direktoratet har også ansvar for kvotekontrollsystemet både for utanlandske og norske fartøy. Dei ulike salslaga har eit kontrollansvar i samband med omsetning og eksport av fisk. Utanlandske styresmakter har kontrollansvaret når norske fartøy leverer fangst i utanlandske hamner og når norske fartøy fiskar i jurisdiksjonsområda til des-

se landa. Det nye opplegget for hamnestatskontroll som blei innført i NEAFC frå 1. mai 2007 gir norske styresmakter eit kontrollansvar når det gjeld å gi verifisering av fangst ved norske fartøy sine landingar i NEAFC-landa sine hamner. Noreg skal også hente inn slik verifisering ved utanlandske landingar i Noreg.

Ein viktig del av kontrollen går føre seg under utøvinga av fisket. Det vert kontrollert at fisket skjer med rette reiskapar, til rett tid og på rett område. Også samansetjinga av fangsten vert kontrollert, likeeins at det ikkje går føre seg dumping eller neddreping av fisk. Under fangsten av sjøpatedyr (sel og kval) var det til og med 2003 inspektørar på alle fartøy under heile fangstperioden. Med verknad frå 2004 er inspektørordninga på kvalfangstfartøya halvert. Frå 2006 er talet på inspektørar ytterligare redusert og det er no 6-7 inspektørar på vel 30 fartøy. Det er montert ferdsskrivarar (blue-box) på alle kvalfangstfartøya. Dette reduserer behovet for inspektørar. På sel- og kvalfartøya kontrollerer inspektørane om bord i fartøya også at avlivinga skjer i tråd med regelverket. I andre fiskeri har Fiskeridirektoratet sett i verk ei ordning der dei har inspektørar om bord på enkelte norske og utanlandske fartøy i kortare eller lengre periodar.

På enkelte artar går det føre seg eit omfattande fiske i indre norske farvatn. Det er derfor ei ordning der inspeksjonsfartøy frå Fiskeridirektoratet er til stades på desse fiskefelta. Ved landing vert fangstsamansetjinga kontrollert, og oppfiska kvantum vert belasta kvoterekneskapen.

For å føre kontroll med utanlandsk fiske i Noregs økonomiske sone etablerte Fiskeridirektoratet i 1977 eit kvotekontrollsystem som inneberer at utanlandske fiskefartøy må sende ei rekkje forskjellige rapportar i samband med fiske i norske farvatn. På grunnlag av desse rapportane held Fiskeridirektoratet ved like databasen som mellom anna inneheld opplysningar om fiske- og fangstaktiviteten til utanlandske fartøy. Denne databasen er ein viktig reiskap for kontroll i norske jurisdiksjonsområde.

Utanlandske fartøy som får løyve til å fiske i norske jurisdiksjonsområde er pålagde å rappor-

tere fangstane til Fiskeridirektoratet. Denne rapporteringsplikta inneber at når fartøya kjem inn i norsk sone skal dei melde frå om kor mykje fangst fartøyet har om bord (melding om fiskestart). Fangstane skal meldast i kg rund vekt og i dei enkelte fiskeslag. I tillegg må fartøyet kvar veke rapportere kor mykje som er fanga i sona av dei ulike fiskeslaga (fangstmelding). Når fartøyet avsluttar fisket i NØS, må det før det seglar ut sende melding om dette til Fiskeridirektoratet og gi opp kor mykje fisk som er teken etter den siste fangstmeldinga (melding om avslutning av fiske). Alle desse meldingstypane vert kontinuerleg lagde inn i kvotekontrollsystemet, og gir dermed Fiskeridirektoratet ei oppdatert oversikt over det utanlandske fisket i norske jurisdiksjonsområde. Det gjeld kor mange fartøy som deltek i fiske, kvar dei fiskar og opplysningar om fangst per fartøy og per nasjon. Systemet inneheld såleis også dei opplysningane som er kravde for å stanse utanlandsk fiske når dei tildelte kvotane er oppfiska.

Frå 2000 har Fiskeridirektoratet gjennom satellittsporing også kunnskap om kvar fartøya oppheld seg i norsk jurisdiksjonsområde og kan derfor setje i verk meir målretta kontroll.

Kystvakta har direkte tilgang til dei opplysningane som er lagra på databasen i kvotekontrollsystemet og satellittsporingsdatabasen. Opplysningane vert under kontroll på feltet haldne opp mot opplysningane som går fram av fangst dagboka til fartøyet, eventuelle sluttsetlar og innhaldet i lasterommet eller lastetankane på fartøyet. Når desse opplysningane ikkje er i samsvar med kvarandre kan Kystvakta reagere med åtvaring, fartøyet kan haldast tilbake, eller saka kan meldast til politiet, alt etter kor grov krenkinga er. Kvotekontrollsystemet og satellittsporingsopplysningane er såleis særskild viktige reiskapar i det kontrollarbeidet Kystvakta gjennomfører.

Utanlandske fartøy skal når fiske avsluttast i NØS nord om 62°N, melde seg til Kystvakta for kontroll på eitt av sju kontrollpunkt. Som ein del av rapporteringsordninga i dette området skal fartøya sende melding om framstilling for kontroll (kontrollpunktmelding) tolv timar før det kjem til kontrollpunktet. For ringnotfartøy er fristen 4 timar. Ordninga vart innført for å sikre generelt betre kontroll med fangstuttaket i NØS nord om 62°N, og fordi norske styresmakter visste at det gjekk føre seg kvoteunndragingar frå utanlandske fartøy som fiska i NØS nord om 62°N.

På grunn av behovet for betre kontroll med makrellfisket i NØS sør om 62°N, vart ei tilsvaran-

de ordning sett i verk 19. juli 1995 for makrellfisket i Nordsjøen. Av omsyn til råstoffet må eit kontrollregime i Nordsjøen utformast noko annleis enn ordninga nord om 62°N. Etter regelverket skal utanlandske fartøy med makrellisens melde seg for kontroll i eitt av tre nærare definerte område, med ei varslingsstid på fire timar før fartøyet kjem til kontrollområdet, eller før fartøyet kjem til landingsstad i Noreg. Ordninga gjeld også når eit fartøy med makrellisens fiskar annan pelagisk fisk, så som nordsjøild. I 2005 vart ordninga utvida til å også gjelde for utanlandske fartøy som er lisensierte for fiske etter sild sør for 62°N i den perioden makrellfisket er ope.

Erfaringane syner at ordningane med sjekkpunkt sør og nord om 62°N i NØS har medverka positivt til å redusere kvoteunndragingane frå utanlandske fartøy.

5.2 Kontrollsamarbeid

Kontroll med ressursuttaket på felles fiskebestandar krev eit nært samarbeid mellom dei landa som deler ressursane. Eit slikt samarbeid er inngått med begge dei to partane som Noreg deler viktige fiskeressursar med: Russland og EU. Noreg har også inngått avtalar om kontroll direkte med enkelte medlemsland i EU og fleire andre statar. Noreg har kontrollavtalar med Irland, Danmark, Sverige, Nederland, Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Polen, Portugal, Litauen, Russland, Færøyane, Island, Grønland, Canada og Marokko.

Kontrollavtalen som vart undertekna mellom Noreg og Portugal 16. februar 2006, representerte ei oppdatering av slike avtaler og er den første avtalen Noreg inngår som også omfattar gjensidig rapportering av landingar av fisk frå tredjelandss fartøy. Etter dette tidspunkt reviderast eksisterande avtalar etter tur for å få med tredjelandss fartøy. Dette er frå norsk side eit viktig bidrag i arbeidet med å få kontroll over det ulovlege fisket i Barentshavet og over landingar av fisk til europeiske hamner. Den nye generasjonen av kontrollavtalar inneber og at partane skal samarbeide om å kjempe mot ulovleg fiske. Bilateralt samarbeidd har vore viktig for den nedgangen i urapportert fiske som har skjedd i 2007.

Satellittsporing av fiskefartøy er eit nytt og viktig framsteg i kontrollarbeidet. Det ligg no føre satellittsporingsavtalar mellom dei landa som har felles fiskeriinteresser i Nordaust-Atlanteren. Plikta til å spore er gjennomgåande knytt til fartøy over 24 meter største lengde.

Fiskeridepartementet innførte frå 1. juli 2000 satellittovervaking av alle norske fiske- og fangstfartøy over 24 m. Desse fartøya er underlagte sporing i område både under norsk og utanlandsk fiskerijurisdiksjon. Vidare vil alle norske fartøy, uansett storleik, sporast ved fiske i internasjonalt farvatn. Det er også krav om satellittsporing av alle fartøy i NEAFC-området. I NAFO-området er det krav om 100 % dekning av satellittsporing og bruk av observatørar på alle fartøy.

5.3 Tiltak mot ulovleg, urapportert og uregulert (UUU) fiske

I avtalen mellom Noreg og Russland er partane samde om å setje visse vilkår til dei kvotane dei gir til tredjeland. Som vist til i avtalane med Færøyane og Grønland, pliktar dei to landa å avgrense det totale fisket sitt i Barentshavet til dei artar og kvotar som er tildelte av Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller utanom Noregs og Russlands jurisdiksjonsområde i Barentshavet. Også Island har plikt til å halde seg til den kvoten som går fram av «Smotholsavtalen».

Noreg og Canada underteikna 30. juni 1995 ein avtale om bevaring og handheving på fiskeriområdet, jf. Ot.prp. nr. 3 (1995-96). Både for Noreg og Canada som kyststatar er spørsmålet om effektiv regulering av fiskebestandar som vandrar mellom nasjonale soner og det opne hav særskilt viktig. Avtalen føregreip på mange måtar FN-avtalen om fiske på det opne hav av 4. august 1995. Etter avtalen kan Noreg og Canada borde, inispisere og ransake eit fartøy som fører flagget til den andre parten i nærare avgrensa område på det opne hav. Partane kan også bringe opp fartøy og innleie rettsforfølging dersom det finst bevis på at dei har teke del i fiskeriaktivitetar som undergrev gjeldande verne- og forvaltningstiltak.

Det kan nemnast at norske styresmakter dei seinare åra har innført ei rekkje tiltak for å angripe ulovleg, urapportert og uregulert fiske. Eit sentralt tiltak har vore den såkalla «svartelistinga» av fartøy som har drive uønska aktivitet i område utanfor norsk jurisdiksjon. Dette gjeld fartøy som fører utanlandsk flagg, då det er mogleg å sanksjonere på annan måte overfor norske fartøy. Fiskeridirektoratet ser til at fartøy som har delteke i uregulert fiske i internasjonalt farvatn vert nekta lisens i Noregs økonomiske sone. Vidare kan slike fartøy nektast å føre norsk flagg, og ein kan nekte landing av fangst i Noreg. Det kan også set-

jast inn sanksjonar mot utanlandske fartøy som bryt regelverket i norske farvatn. Regionale organisasjonar som NEAFC og NAFO har innført svartelisting av fartøy som fiskar ulovleg. Dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane samarbeider stadig betre om kva fartøy som skal inn på svartelistene. I 2006 er det gjennom lovendring gitt heimel til å innføre føresegnar for å setje i verk ei rekkje nye tiltak (forbod) overfor fartøy som er svartelista i regionale organisasjonar og som oppsøker norske farvatn.

Med Noreg som aktiv bidragsytar vedtok årsmøtet til NEAFC i november 2006 eit nytt regime for hamnestatskontroll som gjeld heile konvensjonsområdet til NEAFC. Det betyr at all frosen fisk som skal landast av utanlandske fartøy i ei hamn i eit NEAFC-land, skal kontrollerast etter ein grundig utarbeidd prosedyre. Kvart fartøy må gje hamnestaten førehandsmelding om kva, kvar og til kva tid landinga skjer. Hamnestaten skal deretter be fartøyet sin flaggstat om å stadfeste at fangsten er teken innanfor kvote og fastsette reguleringar. Utan slik stadfesting skal hamnestaten ikkje tillate landing. Opplysningar om kvotar og landingar skal og sendast til NEAFC-sekretariatet som skal registrere relevante data i ein eigen webbasert database som medlemslanda kan nytte seg av. Vi har dermed fått eit mykje meir gjennomskytleg system for det totale uttaket av fiskeriressursane, og av dei einskilde aktørane sine aktivitetar. Noreg har sett i verk nødvendige forskrifter frå virkningsdato for vedtaket, 1. mai 2007. Erfaringane frå det nye hamnestatsregimet er særskilt positive.

Noreg arbeider også globalt for å sikre meir forplikande samarbeid i fiskeripolitikken for å redusere det ulovlege, urapporterte og uregulerte fisket. På evalueringskonferansen for FN-avtalen om fiske på det opne hav i New York i mai 2006, fekk Noreg støtte for at det skal utarbeidast eit bindande globalt regime for hamnestatskontroll i fiskerisektoren. Norske styresmaktar arbeider vidare med denne prosessen i FAO. Såleis vert det i 2008 gjennomført ekspert- og tekniske konsultasjonar om hamnestatskontroll i FAO med norsk deltaking.

EU er ein viktig aktør i det internasjonale samarbeidet for å få redusert UUU-fisket, og Noreg har dei seinare åra hatt eit godt samarbeid med EU-kommisjonen i så måte. EU og Noreg koordinerte mellom anna arbeidet med hamnestatsregimet i NEAFC, og Noreg og EU-kommisjonen underteikna 4. oktober 2006 ein MoU (intensjonsavtale) om samarbeid innan ressurskontroll.

6 Fisket etter avtalane i 2006 og 2007

I omtalen av fisket etter avtalane for 2006 og 2007 er hovudvekta lagt på i kva grad Noreg og dei partane som får tildelt kvotar i norske område, faktisk utnyttar desse kvotane. Først presenterer vi dei norske kvotane i sonene til andre statar og utnyttinga av desse, jf. pkt. 6.1 nedanfor. Deretter, i punkt 6.2, presenterer vi kvotane andre statar har i norske område og utnyttinga av desse. Kommentara til kvoteutnyttinga omfattar berre åra 2006 og 2007.

I dei neste avsnitta vert omgrepet «felles forvaltning» nytta om ein del sentrale fiskebestandar. Felles forvaltning tyder at to eller fleire land/samanslutningar av land har avtala å forvalte ein bestand saman, fordi bestanden finst i sonene til fleire land. Dette inneber at det i dei årlege kvoteforhandlingane vert avtalt ein totalkvote for bestanden, som vert fordelt på dei aktuelle avtalepartane.

6.1 Norsk utnytting av kvotar

I avsnitt 6.1 og 6.2 er kvotane henta frå dei årlege kvoteavtalane, med eventuelle oppdateringar. Fangsttala er baserte på Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet eller på det fartøya har rapportert fiska frå dei ulike jurisdiksjonsområda, anten til Fiskeridirektoratet eller til ansvarlege i tredjeland, det vil seie styresmaktene i kyststaten. Rapporterte fangsttal frå fartøy på fiskefelt kan avvike frå tala i landings- og sluttsetelstatistikken som viser utlossa kvanta. Symbolet (–) i tabellane tyder anten ingen fangst eller ingen kvote.

6.1.1 Noreg – Russland

6.1.1.1 Fellesbestandane

Noreg og Russland har felles forvaltning av artane torsk, hyse og lodde. Noreg sine kvotar (etter overføringar til tredjeland) og fangstar av desse bestandane går fram av tabell 6.1. Delar av dei norske kvotane for desse bestandane kan fiskast i russisk økonomisk sone, sjå tabell 6.2.

Oversikta ovanfor syner at utnyttinga av torsekvoteane nord om 62°N har vore god i begge

Tabell 6.1 Oversikt over norske kvotar (etter overføring til 3. land) og fangst på fellesbestandane i Barentshavet

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Torsk	212.700	192.500	216.988	212.785
Hyse	67.650	74.050	69.269	70.946
Lodde	-	4.000	-	4.000

¹ Kvotetala her inneheld ikkje forskingsfangst. For åra 2006 & 2007 vart det avsett 7.000 tonn torsk til forskingsfangst. Avtalen med Russland for 2007 opna for å avsette 8.000 tonn torsk til forskings- og forvaltningsføremål, men ein fann det tilstrekkeleg å vidareføre kvoten på 7.000 tonn. Avtalen for 2007 opna vidare for å avsette 2.800 tonn hyse til forskings- og forvaltningsføremål. Noreg avsette 2.000 tonn hyse og 800 tonn gjekk såleis inn i disponibel kvote for norske fartøy. Hysekvote for 2006 inkluderar 5.000 tonn kysthyse.

² Fangsttala er henta frå Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 29.03.2008 og inneheld forskingsfangst. Når det gjeld lodde er alt forskingsfangst.

åra, med ein utnyttingsgrad på vel 98% i 2006 og eit overfiske (106%) i 2007. Utnyttingsgraden for hyse var på om lag 102% i 2006 og 93% i 2007.

6.1.1.2 Kommentaarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i russisk økonomisk sone (RØS) går fram av tabell 6.2. Av dei norske fangstane nord om 62°N i 2006 fiska Noreg 2,2%

Tabell 6.2 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i russisk økonomisk sone

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Torsk	140.000	140.000	4.694	4.979
Hyse	20.000	20.000	6.302	3.682
Reker	3.000	3.000	2.240	1.530
Grønlandssel	10.000	15.000	10.086	6.153
Lodde	-	-	-	-
Steinbit	1.500	1.500	1.052	935
Flyndre	1.000	1.000	2	1
Bifangstkvote	500	500	227	342

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 29.03.2008.

av torskefangstane og 9,1% av hysefangstane i RØS. Tilsvarende tal for 2007 var 2,3% for torsk og 5,2% for hyse. Noreg tek altså små fangstar av torsk og hyse i RØS sett i høve til dei totale norske fangstane.

I 2006 deltok 11 reketrålalarar i fisket etter reker i RØS, medan 5 deltok i 2007. Noregs haneskjelkvote var ikkje talfesta i 2006 og 2007. Fisket skal vere eit prøvofiske i eit nærare avgrensa område. Vilkåra for dette fisket skal avtalast nærare mellom Noreg og Russland. Slike vilkår vart ikkje fastlagde i 2006 eller 2007, grunna manglande interesse frå næringa.

6.1.2 Noreg – EU

6.1.2.1 Fellesbestandane

Noreg og EU har felles forvaltning av artane torsk, hyse, sei, kviting, raudspette, sild og makrell i Nordsjøen, sjå tabell 6.3. Delar av dei norske kvotane for konsumfiskbestandane kan fiskast i EU si sone av Nordsjøen, sjå tabell 6.4.

Noregs kvotar av torsk, sei, raudspette, makrell og sild vart godt utnytta dei to åra, med unntak av seikvoten i 2007 der utnyttingsgraden låg på om lag 74%. Dei store makrellfangstane i nordsjøområdet må sjåast i samanheng med at Noreg hadde høve til å overføre inntil 100.000 tonn av makrellkvoten nord om 62°N til fiske i Nordsjøen (ICES-område IVa). Likeins kunne makrellkvoten vest av 4°V på 9.000 tonn i 2006 og 10.200 tonn i 2007, fiskast i den nordlege delen av Nordsjøen. Dette forklarar også den låge utnyttinga av den norske makrellkvoten vest av 4°V (sjå tabell 6.4).

Tabell 6.3 Norske kvotar (etter overføringar til EU og tredjeland) og fangstar på fellesbestandane i Nordsjøen¹

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Torsk	3.560	3.011	2.748	3.056
Hyse	6.309	6.950	1.796	1.704
Sei	61.090	61.685	61.316	45.394
Kviting	2.190	2.190	17	11
Raudspette	1.621	1.118	1.429	1.223
Makrell	116.245	131.965	122.009	131.669
Nordsjøsild	140.798	106.563	142.803	105.180

¹ Norsk totalkvote og fangst inklusive forskingsfangst.

² Fangsttala er henta frå Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 25.03.2008. Fangsttala for sei og sild er både frå ICES-område IIIa og IV, medan makrelltala er frå ICES-område IIa, IIIa og IV.

Noreg fiska ikkje norsk vårgytande sild (NVG-sild) i Nordsjøen i 2006 eller 2007.

Makrell- og sildekvotane vert fordelte mellom ringnotfartøya, trålarane og kystfartøya. Fangsttala inneheld ikkje norske bifangstar frå industritrålfisket. Bifangstane varierer frå år til år i storleik og art.

6.1.2.2 Norske kvotar i EUs farvatn (EUF) og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn (EUGRL), med tilhøyrande fangstar

Noreg fekk i 2006 og 2007 tildelt kvotar av blåkeite, kveite og uer for fiske i grønlandsk sone både av EU og Grønland. For desse artane er det ein føresetnad at EU-kvoten skal utnyttast først. Noreg nyttar desse kvotane i såpass stor grad at med denne føresetnaden kan talet for fangst i enkelte tilfelle vere lik kvotetala slik dei er viste i tabell 6.4. Eventuelle fangstar ut over EU-kvotane vert avrekna mot Noregs kvotar tildelte av Grønland (sjå tabell 6.6).

6.1.2.3 Kommenterarar til oversikta

Noregs kvotar i EUs farvatn og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn, med tilhøyrande fangstar, går fram av tabell 6.4. I EU-sona i Nordsjøen kunne norske fartøy berre fiske 1.000 tonn augepål i 2006 og 2007 grunna dårleg bestandssituasjon. Fiskeriforvaltningane i EU og Noreg følgde anbefalingar frå ICES og innførte forbod mot direkte fiske av augepål i 2007. EU og Noreg vart i samband med kvoteforhandlingane for 2007 samde om å gjennomføre eit samordna forsøksfiske etter tobis for 2007. Av ein kvote på 20.000 tonn i EU-sona, fiska norske fartøy 4.474 tonn tobis i 2007.

Etter at kyststatane vart samde om forvaltning av kolmule i desember 2005, fekk Noreg auka tilgang i EU-farvatn. Innanfor den samla kolmulekvoten kunne norske fartøy fiske inntil 500 tonn vassild i 2006 og 2007. I tillegg til fiske i EU-sona, fiska norske fartøy desse åra kolmule i internasjonalt farvatn vest av dei britiske øyane, i færøysk sone og i NØS nord om 62°N. I følgje norske sluttseteltal fiska dei norske fartøya totalt 642.450 tonn i 2006 og 539.585 tonn i 2007 i desse områda.

Det var høve til å overføre 2.000 tonn mellom kvotane for lange, brosme og blålange i 2006 og 2007. Desse kvotane kunne berre fiskast med line vest av 4°V (ICES område Vb, VI og VII). I dette fiskeriet kunne norske fartøy ha bifangst av andre fiskeslag med inntil 25% til kvar tid. Den totale bi-

Tabell 6.4 Oversikt over Noregs kvotar (etter overføringer til EU og tredjeland) og fangstar i EUs farvatn, og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
EUF, Nordsjøen ¹ :				
Torsk ²	3.560	3.011	767	858
Hyse ²	7.016	6.950	645	632
Sei ²	61.090	61.685	33.077	23.470
Kviting ²	2.380	2.190	5	-
Raudspette ²	1.621	1.118	1.397	1.174
Makrell	29.903	33.897	848	1.605
Sild ²	50.000	50.000	42.627	39.498
Augepål	1.000	1.000	28	56
Tobis	-	20.000	-	4.474
Brisling	10.000	18.812	9.807	10.443
Reker	-	-	-	-
Hestmakrell	1.600	1.600	3.596	21
Sjötunge	200	100	36	5
Andre artar	4.720	4.720	783	2.605
EUF, vest om 4°V ³ :				
Makrell	9.000	10.200	-	8
Kolmule	472.631	412.161	457.598	404.126
Blålange	200	160	97	143
Lange	6.800	5.780	5.220	4.588
Brosme	4.000	3.400	2.571	2.235
Pigghå	90	50	-	-
Håbrann	-	-	-	-
Kombinert kvote	140	140	180	117
Blåkveite	350	350	79	136
Bifangst i fisket etter lange/brosme	3.000	2.000	244	579
EUGRL, Vest-Grønland ⁴ :				
Blåkveite	800	800	800	800
Kveite	200	200	14	5
Skolest/Isgalt o.a. ⁵	192	60	19	9
EUGRL, Aust-Grønland ⁴ :				
Reker	2.750	3.250	2.738	1.835
Blåkveite	800	800	669	352
Kveite	200	200	182	131
Uer	3.500	3.500	309	30
Lodde	-	-	-	-
Skolest/igalt o.a. ⁵	285	60	45	13

¹ Fangsttala er henta frå Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 25.03.2008. Alle artar er fangst i EU-sona i ICES-område IV bortsett frå: Makrell ICES-område IIa, IIIa & IV, og sei & sild ICES-område IIIa & IV.

² For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg storleiken på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebyte og kor mykje partane kan fiske i dei respektive sonene.

³ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 25.03.2008. Fangsttala på artane blåkveite, blålange, lange og brosmme inneheld også fangst i EU-sona i ICES-område IV og IIa.

⁴ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 25.03.2008.

⁵ For 2007 har Noreg ein felles kvote ved Vest- og Aust-Grønland på 120 tonn skolest/igalt.

fangsten av andre fiskeslag var avgrensa til 3.000 tonn i 2006 og 2.000 tonn i 2007, og den vart rekna mot den totale kvoten av lange, blålange og brosme, som var på 11.000 tonn i 2006 og 9.340 i 2007.

Blålange, lange, brosme, pigghå, brugde og håbrann kunne også fiskast i Nordsjøen. Kombi-nerkvoten gjaldt linefiske etter havmus, mora, skjelbrosme, isgalt og skolest.

50% av uerkvoten vart overført til og fiska i internasjonalt farvatn. Kvoten «andre artar» i Nordsjøen omfattar fiske på artar det ikkje er fastsett kvotar for til Noreg i EU-sona. Eit unntak er sjøtunge, som norske fartøy berre kunne ha som bifangst.

Loddefisket ved Jan Mayen/Island/Grønland omtalast nærare i punkt 6.1.6.

6.1.3 Noreg – Færøyane

6.1.3.1 Kommenterar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i færøysk sone går fram av tabell 6.5.

Fisket etter botnfisk kunne drivast med sei-garn og bankline, men sei kunne også fiskast med trål. Kvoten av andre artar kunne berre fiskast som bifangst. Samla vart det fiska 2.485 tonn botnfisk i færøysk sone i 2006, tilsvarende tal for 2007 var 3.582 tonn botnfisk. Dette gir ein utnyttingsgrad på om lag 45% i 2006 og 69% i 2007.

Noreg hadde låg utnytting av kvotane i færøysk sone i 2006 samanlikna med tidlegare år. Ei årsak er at store deler av kolmulekvoten vart teken i internasjonalt farvatn før fisken gikk nord til færøysk sone. Årsaka til låg utnytting av botnfiskkvotane er meir usikker. Tilbakemelding frå næ-

Tabell 6.5 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i færøysk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Lange/blålange	2.457	2.406	1.144	1.829
Brosme	1.800	1.759	1.128	1.478
Sei	100	100	35	80
Blåkveite	-	-	-	-
Håbrann/Pigghå	300	30	-	-
Breiflabb	-	-	-	-
Makrell	1.577	1.782	-	-
Hestmakrell	230	230	-	-
Kolmule	20.800	19.150	5.842	11.410
Andre artar	910	891	178	195

¹ Kvotekontrollen på Færøyane per 17.01.2008.

ringa er at banklinefiske ved Færøyane pleier å starte allereie rett over nyttår, og på grunn av at fiskeriatvitalen mellom Færøyane og Noreg for 2006 ikkje vart underskriven før i januar 2006, hadde denne fartøygruppa allereie valt andre alternativ. Dette kan forklare auken i utnytting i 2007, då ein kunne starte fisket frå 1. januar.

Norske ringnotfartøy pleier å fiske kolmule i færøysk sone mot slutten av kolmulesesongen, det vil seie i april/mai. Norske fartøy fiska 5.842 tonn i 2006 og 11.410 tonn i 2007.

6.1.4 Noreg – Grønland

6.1.4.1 Kommenterar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i grønlandsk sone i 2006 og 2007 går fram av tabell 6.6. Fisket etter blåkveite med trål ved Vest-Grønland måtte skje sør om 64°30" N eller nord om 68°N, og med ei avgrensing på 6 fartøy i fiske samstundes i sona. Det deltok 5 trålarar i fisket i 2006 og 2007. I fisket etter blåkveite ved Aust-Grønland deltok 3 linefartøy og 5 trålarar i 2006, medan 2 linefartøy og 2 trålarar deltok i 2007.

I begge åra var det 17 fartøy som tilfredsstilte krava til deltaking i rekefisket ved Aust-Grønland (kvoten er tildelt av EU, sjå tabell 6.4). Maksimalt 15 fartøy kunne fiske etter reker samstundes i grønlandsk sone. Totalt 9 fartøy deltok i rekefisket i 2006, medan berre 5 fartøy deltok i 2007.

I 2006 vart det fiska 309 tonn uer av ein kvote på til saman 4.200 tonn. I 2007 vart det fiska 30 tonn uer av ein kvote på til saman 4.042 tonn. Heile kvoten frå Grønland kunne fiskast i internasjonalt farvatn.

Tabell 6.6 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i grønlandsk sone

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Vest-Grønland:				
Blåkveite	650	650	612	650
Aust-Grønland:				
Blåkveite	425	425	-	-
Kveite	335	324	-	-
Uer	700	542	-	-
Vest- og Aust-Grønland:				
Torsk	625	625	737	626

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 25.03.2008. Heile kvoten frå Grønland kunne også fiskast i internasjonalt farvatn, sjå punkt 6.1.9.

Tabell 6.7 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i islandsk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Brosme, lange, blålange	500	500	483	490
Kveite	-	-	9	10
Uer	-	-	17	12
Anna	-	-	157	127
Lodde	39.045	39.125	39.174	35.760 ²

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 29.03.2008.

² Norges Sildesalgslag per 29.05.2008.

nalt farvatn, medan halve kvoten frå EU kunne fiskast i internasjonalt farvatn (sjå punkt 6.1.9).

I fisket etter kveite ved Aust-Grønland er det berre høve til å fiske med line. I 2006 deltok 3 fartøy medan 2 fartøy deltok i 2007. I begge åra kunne dei fiske fritt innanfor totalkvoten.

Før 2003 har det ikkje vore mogleg å utnytte torskekvoten som følgje av den dårlege bestands-situasjonen for torsk ved Grønland. Både i 2006 og 2007 vart desse kvotene godt utnytta.

6.1.5 Noreg – Island, om fisket etter botnfisk og lodde i islandsk sone

6.1.5.1 Kommenterarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i islandsk sone går fram av tabell 6.7. I tillegg til kvoten på 500 tonn botnfisk hadde norske fartøy også høve til å ha inntil 25% bifangst av andre artar. Noreg utnytta botnfiskkvotane ved Island godt i både 2006 og 2007.

6.1.6 Noreg-Grønland-Island; lodde ved Jan Mayen, Grønland og Island

I følgje den gjeldande trepartsavtalen (fiskeriatvaten) for lodde varer sesongen for loddefisket frå 20. juni til 30. april. Det er likevel ikkje tillate for norske fartøy å drive fiske etter 15. februar i islandsk sone.

6.1.6.1 Kommenterarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar på lodde i sesongane 2006/2007 og 2007/2008 går fram av tabell 6.8.

I sesongen 2006/2007 vart det ikkje opna for loddefiske sommaren 2006 grunna problem med

å berekne storleiken på bestanden. I januar 2007 vart det funne lodde, og Island, Grønland og Noreg vart samde om å opne for eit fiske innanfor ein førebels TAC på 180.000 tonn. Det norske fisket opna 17. januar 2007, og frå starten av sesongen hadde Noreg dermed ein førebels kvote på 30.585 tonn. Av denne kvoten kunne Noreg fiske maksimalt 21.225 tonn i Island si sone. TAC vart 1. februar 2007 auka til 370.000 tonn. I tillegg fekk Noreg 12.500 tonn i kompensasjon frå Island for sesongen 2005/2006 som kunne fiskast i Island si sone, og den sørlege grensa vart flytta til 64°N. Noregs totalkvote av lodde for sesongen 2006/2007 utgjorde 58.285 tonn; 8 % av 370.000 tonn + 16.185 tonn (Smottholsavtalen) + 12.500 tonn, og inntil 39.045 tonn kunne fiskast i Island si sone.

ACFM tilrådde for sesongen 2007/2008 ein TAC på 308.000 tonn lodde under føresetnad av at fisket starta i byrjinga av november 2007. Det norske loddefisket vart opna 20. november 2007. Noreg hadde ein førebels kvote på totalt 39.125 tonn og heile kvote kunne fiskast i Island si økonomiske sone (IØS). På grunn av at Island berre fann lite lodde i januar 2008, gjekk norske fartøy til Island først mot slutten av januar. Fiskeri- og landbruksministeriet på Island bestemte at det norske loddefisket kunne forsette fram til og med 15. februar og at 40 norske fartøy kunne fiske i IØS samtidig.

Noreg si totalkvote for sesongen 2007/2008 var på totalt 39.125 tonn, og var samansett av 24.640 (frå Trepartsavtalen) og 14.485 tonn (frå avtalen mellom Noreg og Island om fisket i Barentshavet). Heile kvotes kunne fiskast i IØS.

Til saman vart det fiska 39.174 tonn lodde i sesongen 2006/2007 av totalt 47 ringnotfartøy. Dei tilsvarande tala for sesongen 2007/2008 var 35.760 tonn fiska av 50 ringnotfartøy.

Til og med 2004 har eit element i den årlege kvoteavtalen mellom Noreg og EU vore ei overføring av lodde i grønlandsk sone til Noreg. EU hadde ikkje nok loddekvote i 2004 til å oppfylle sin avtale overfor Noreg. Noreg har dermed 7.965 tonn lodde til gode frå 2004. Dersom EU igjen får til-

Tabell 6.8 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar på lodde i sesongane 2006/2007 og 2007/2008

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006/2007	2007/2008	2006/2007	2007/2008
Lodde	58.285	39.125	39.174	35.760 ²

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 29.03.2008.

² Norges Sildesalgslag per 31.03.2008.

gjengeleg loddekvote, skal det leggjast til rette for at norske fartøy kan fiske denne ved første høve.

6.1.7 Noreg – EU (Sverige – Danmark), om fisket i Skagerrak/Kattegat.

Torsk, raudspette og reker kan fiskast i Skagerrak. Dei andre artane i Skagerrakavtalen kan fiskast både i Skagerrak og Kattegat.

6.1.7.1 Kommenterar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat går fram av tabell 6.9. Dei viktigaste fiskeria for Noreg i Skagerrak er fisket etter reker og sild. Fangstane av torsk i tabellen omfattar berre fisket utanfor grunnlinja. I 2006 vart det fiska 525 tonn torsk innanfor grunnlinja, medan det tilsvarende talet for 2007 var 494 tonn.

For sild og makrell vart kvotane fastsette i den bilaterale kvoteavtalen mellom Noreg og EU. I 2006 og 2007 var det høve for norske fartøy til å fiske inntil 3.000 tonn makrell i Skagerrak.

I 2006 vart sildekvoten delt med 3.000 tonn til kystgruppa og det resterande kvantumet til ringnotgruppa. Same fordelinga gjaldt i 2007. Kystbrislingflåten fiska om lag 8% i 2006 og 42% i 2007 av brislingkvoten, og kystreketralarane tok rekekvoten.

6.1.8 Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet

6.1.8.1 Kommenterar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i det nordvestlege Atlanterhavet går fram av tabell 6.10. Det har ikkje vore fastsett loddekvote i NAFO-underområde 3NO

Tabell 6.9 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Torsk	108	92	101	184
Hyse	134	141	112	152
Kviting	27	27	10	14
Raudspette	154	170	326	98
Sild ²	10.883	9.251	4.701	3.517
Makrell	-	-	1.059	1.328
Brisling	3.900	3.900	302	1.643
Reker	5.219	5.415	5.177	6.046

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 25.03.2008.

² Inntil 50% (40%) av sildekvoten i Skagerrak kunne fiskast i Nordsjøen i 2006 (2007).

Tabell 6.10 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i det nordvestlege Atlanterhavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Torsk	-	-	-	-
Lodde	-	-	-	-
Uer	-	-	-	-
Reker 3M	-	-	433	1.982
Reker 3L	244	245	239	246

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 29.03.2008.

sidan 1992. Då hadde Noreg ein loddekvote på 9.000 tonn. Dei seinaste åra har det også vore forbod mot torskefiske. I 2000 fiska norske fartøy for første gong uer i NAFO-underområde 1F. Det er ikkje fastsett uerkvote i dette området. Noreg har også høve til å fiske mellom anna blåkveite i NAFO-underområde 3LMNO under «others-kvoten».

Rekefisket i NAFO tok til våren 1993, då norske reketralarar saman med reketralarar frå Færøyane og Grønland starta fiske på rekefeltet ved Flemish Cap. Rekefisket ved Flemish Cap utvikla seg på 90-tallet til å verte eit viktig driftsalternativ for rekeflåten ved sida av fisket ved Grønland. Rekefisket vart innsatsregulert i 1996. Omfanget av dette fisket har vorte mindre då tal på norske trålarar med reketraling som einaste driftsalternativ i mellomtida har gått sterkt attende. Både i 2006 og 2007 hadde norske fartøy høve til å fiske reker i 1.985 døgn i NAFO-underområde 3M. Dette fisket kunne utøvast med opptil 32 fartøy. Norske fartøy hadde i tillegg høve til å fiske 244 tonn i 2006 og 245 tonn i 2007 i område 3L.

I 2006 fiska ein reketralarar i 3M til saman 433 tonn. Tilsvarende tal for 2007 var to fartøy som fiska til saman 1.982 tonn. I 2006 fiska eitt norsk fartøy 239 tonn og i 2007 fiska eitt norsk fartøy 474 tonn i 3L.

6.1.9 Norsk fiske i Irmingerhavet

6.1.9.1 Kommenterar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i Irmingerhavet går fram av tabell 6.11. Talla inkluderer ikkje norsk fiske i Smothhavet (internasjonalt farvatn i ICES-område IIa). Fisket etter uer i Irmingerhavet var ikkje kvoteregulert før i 1996. Ved berekning av fangstuttak på uer i Irmingerhavet gjer ein merk-sam på at norske fiskarar har nytta norske om-rekningsfaktorar som ligg noko høgare enn kva andre land i NEAFC nyttar.

Tabell 6.11 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i Irmingerhavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn) ¹	
	2006	2007	2006	2007
Uer	4.581	3.837	5.724	4.346

¹ Inkluderer også fangster og kvote tildelt av EU og Grønland, jf. tabell 6.4 og 6.6

Det har utvikla seg eit større fiske etter snabeluer i internasjonalt farvatn i ICES statistikkområde II («Smutthavet»), og fartøy frå Noreg har òg delteke i dette fisket. I 2006 rapporterte norske fartøy 2.862 tonn og i 2007 1.813 tonn frå dette området.

På årsmøtet i NEAFC i juni 2007 vart det semje om å opne for eit fiske etter pelagisk uer i det aktuelle området innanfor ein totalkvote på 15.500 tonn i perioden 1. september til 15. november.

6.1.10 Norsk vårgytande sild

Noregs kvote og fangstar av norsk vårgytande sild går fram av tabell 6.12.

6.1.10.1 Kommenterarar til oversikta (tabellane 6.12, 6.13 og 6.14)

Det kom ikkje i stand nokon fempartsavtale mellom Noreg, Russland, EU, Færøyane og Island om regulering av fisket etter norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren for 2006.

Noreg inngjekk ein førebels tosidig avtale med Russland i 2006. Noreg hadde også ein avtale med EU for 2006 som innebar at EU kunne fiske 62.000 tonn norsk vårgytande sild nord for 62°N i NØS og i fiskerisone rundt Jan Mayen. Noreg opna for eit fiske i Svalbardsona på inntil 85.000 tonn i 2006.

18. januar 2007 vart det undertekna ein kyststatsavtale mellom EU, Færøyane, Island, Noreg

Tabell 6.12 Oversikt over kvotar og fangstar¹ etter overføringer

Nasjon	Kvote (tonn)		Fangst (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
EU	62.000	83.328	59.539	82.160
Færøyane	66.067	66.048	63.136	64.246
Island	153.818	185.728	159.340	173.621
Noreg	564.200	780.800	567.757	778.866
Russland	118.221	164.096	120.789	169.814
Totalt	964.306	1.280.000	970.561	1.268.707

¹ Fangsttala er førebelse og dels innrapporterte frå deltakande land, Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 31.03.2008 og dels frå Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 30.03.2008.

og Russland om forvaltning av norsk vårgytande sild for 2007. Noreg hadde ein kvote på 780.800 tonn i 2007. For 2008 er det inngått ein kyststatsavtale som gir ein totalkvote på 1.518.000 tonn.

Noreg har i dei siste åra nytta kvoten sin fullt ut. Utnyttingsgraden låg på 100,6 % i 2006 og 99,7% i 2007. Både i 2006 og 2007 vart kvoten fiska i NØS, bortsett frå små kvantum i internasjonalt farvatn.

Det russiske fisket etter norsk vårgytande sild føregjekk i hovudsak i NØS i 2006. I 2007 fiska russarane eit betydeleg kvantum nvg-sild i internasjonalt farvatn òg. Det russiske fiske i områder under norsk fiskerijurisdiksjon for 2007 vart stoppa 22. november 2007.

Island utnytta kvotane sine godt både i 2006 og i 2007. Islendingane fiska om lag 51.000 tonn i si eiga sone i 2006 og 106.000 tonn i 2007. Norske styresmakter stoppa det islandske fisket i NØS nord om 62°N for 2007 16. november 2007. Island fiska ikkje sild i Svalbardsona i 2007.

Færøyane fiska 96-97% av kvotane i både i 2006 og 2007, medan EU sin utnyttingsgrad låg på 96% i

Tabell 6.13 Oversikt over fangstar¹ av norsk vårgytande sild i ulike soner i 2006

Nasjon/ Soner	Int. farvatn	EU	Færøyane	Island	Jan Mayen	Svalbard	NØS	Totalt
EU	20.399					1.534	37.606	59.539
Færøyane	31.185		20.409	11.542				63.136
Island	78.502		28.521	51.439		878		159.340
Noreg	487						567.270	567.757
Russland	7.117		2.623		112	6.420	104.517	120.789
Totalt	137.690		51.553	62.981	112	8.832	709.393	970.561

¹ Fangsttala er dels innrapporterte frå deltakande land og dels frå Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 30.03.2008.

Tabell 6.14 Oversikt over fangstar¹ av norsk vårgytande sild i ulike soner i 2007

Nasjon/ Soner	Int. farvatn	EU	Færøyane	Island	Jan Mayen	Svalbard	NØS	Totalt
EU	6.245	498	300		536		74.581	82.160
Færøyane	9.776		10.775	9.184	8.649		25.862	64.246
Island	24.343		8.014	106.760	1.509		32.995	173.621
Noreg	597						778.269	778.866
Russland	40.757		1.306	5.989		12.836	108.926	169.814
Totalt	81.718	498	20.395	121.933	10.694	12.836	1.020.633	1.268.707

¹ Fangsttala er førebelse og dels innrapporterte frå deltakande land, Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 31.03.2008 og dels frå Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 30.03.2008.

2006 og 101% i 2007. EU sitt fiske etter nvg-sild i områder under norsk fiskerijurisdiksjon for 2007 vart stoppa 5. desember 2007.

6.2 Utanlandsk utnytting av kvotar i norske havområde i 2006 og 2007

6.2.1 Russland – Noreg

6.2.1.1 Fellesbestandane

Noreg og Russland har felles forvaltning av torsk, hyse og lodde i Barentshavet. Oversikta for 2006 og 2007 viser Russlands kvotar og fangstar av desse bestandane etter overføring frå Russland til Noreg, men før kvotetildeling frå Russland til tredje-land (sjå tabell 6.15). Russisk forskingsfangst går ikkje fram av tala.

6.2.1.2 Kommenterarar til oversikta

Russlands kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.16. Av torskeknoten i NØS i

Tabell 6.15 Russiske kvotar og fangstar på fellesbestandane i Barentshavet etter overføring til Noreg og før overføring til tredje-land

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Torsk	179.700	159.500	194.295	178.231
Hyse	53.650	64.250	50.022	62.358
Lodde	-	-	-	-

¹ Kvotetala inneheld ikkje murmansktorsk og kvote disponibel for forskings- og forvaltningsformål. For åra 2006 & 2007 vart det avsett ein kvote på 21.000 tonn murmansktorsk.

² Fangsttala er førebelse og rapportert frå russiske styresmakter til norsk styresmakter og inkluderar fangst av murmansktorsk.

2006 vart 36% fiska. Tilsvarende tal for 2007 var 31%. Russland hadde ei utnytting av sin kvote av hyse i NØS på 45% i 2006 og på 66% i 2007.

Snabeluer- og uerkvotane kunne berre nyttast til bifangst i 2006 og 2007, medan steinbitkvoten skulle dekke både direkte fiske og bifangst. I 2006 var det avsett ein kvote til bifangst etter sei på 10.000 tonn, medan det i 2007 vart opna for eit direktefiske etter sei på 5.000 tonn innanfor kvoten på 20.000 tonn. Kolmulekvoten kunne også fiskast i fiskerisona ved Jan Mayen.

Kvoten av andre artar for 2006 og 2007 er ikkje spesifisert.

Tabell 6.16 Oversikt over Russlands kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
NØS N 62°N:				
Torsk	140.000	140.000	50.833	43.883
Hyse	20.000	20.000	9.020	13.274
Sei	10.000	20.000	8.364	11.473
Blåkveite	-	-	282	338
Steinbit	2.000	2.000	2.119	2.016
Uer	1.000	1.000	644	1.090
Snabeluer	1.000	1.000	667	1.241
Kolmule	37.815	32.145	6.908	4.758
Lodde	-	-	-	-
Andre artar	3.000	3.000	362	612
Fiskerisona ved Jan Mayen:				
Reker	-	-	-	-
Sild	-	-	111	666
Kolmule	-	-	52	5.904

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 31.03.2007.

Tabell 6.17 EUs kvotar og fangstar på fellesbestandane i Nordsjøen etter overføring frå Noreg til EU, og før overføring til tredjeland

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Torsk	19.260	16.564	19.064	16.598
Hyse	44.835	46.983	34.638	28.806
Sei	59.160	59.160	51.450	44.912
Kviting	21.420	21.420	15.102	16.147
Raudspette	55.820	49.143	53.990	47.592
Makrell	16.954	18.934	56.124	77.139
Nordsjøsild	322.875	242.155	316.899	168.462

¹ Fangsttala er basert på innrapporterte tal frå EU per 31.12.2007, nordsjøsild per 30.09.2007.

6.2.2 EU – Noreg

6.2.2.1 Fellesbestandane

I Nordsjøen har Noreg og EU felles forvaltning av torsk, hyse, sei, kviting, raudspette, sild og makrell. Delar av EUs kvotar på konsumartane kan fiskast i NØS, sjå tabell 6.18. EUs kvotar og fangstar av desse bestandane etter overføring frå Noreg til EU, men før kvotetildeling frå EU til tredjeland i 2006 og 2007, går fram av tabell 6.17.

Kvoten for sild og makrell omfattar Nordsjøen og Skagerrak. Dei fleste kvotane vart godt utnytta i begge åra. Med omsyn til makrell er EU og Noreg samde om ei fleksibel ordning som gjer det mogeleg for EU å fiske 105.000 tonn av makrellkvoten i EU-sona i Nordsjøen i staden for vest av 4×V.

6.2.2.2 Kommenterar til oversikta

EUs kvotar og fangstar i norske jurisdiksjonsområde går fram av tabell 6.18. Frå og med 1998 har EU ein kvote av torsk nord om 62°N som tilsvare 4,14% av TAC for nordaustarktisk torsk. I åra 2006 og 2007 har EU nytta torsk-, sei- og hysekvotane nord om 62°N svært godt.

EUs makrellkvote nord om 62°N kunne også fiskast sør om 62°N i ICES-område IVa i 2006 og 2007. Dette forklarar avvika mellom kvote og fangsttal for Nordsjøen. EUs kvote av uer, blåkveite og samlekvoten for andre artar nord om 62°N er bifangstkvotar.

EUs fangstar i NØS sør om 62°N som del av EUs samla fangstar i høve til kvote, utgjer i 2006 og 2007 desse prosentane: for torsk 25% og 29%, for hyse 25% og 28%, for sei 26% og 23%, for kviting 4% og 5% og for raudspette 10% og 12%.

Tabell 6.18 Oversikt over EUs kvotar og fangstar i norske jurisdiksjonsområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
NØS, N 62°N:				
Torsk	18.919	16.974	18.853	16.673
Hyse	2.760	3.000	2.725	3.243
Sei	3.600	3.950	3.517	3.776
Blåkveite	75	75	20	21
Uer	750	750	153	220
Snabeluer	750	750	187	294
Kolmule	367.000	1.000	154	452
Makrell	9.000	10.200	-	-
Sild	62.000	74.995	37.954	75.227
Andre artar	450	450	150	247

NØS, Nordsjøen²:

Torsk ³	17.122	14.779	4.235	4.299
Hyse ³	34.057	35.655	8.561	9.995
Sei ³	60.040	60.040	15.468	13.857
Kviting ³	14.702	14.702	526	745
Raudspette ³	22.905	20.165	2.294	2.408
Makrell ³	15.364	19.176	22.661	23.089
Nordsjøsild ³	50.963	50.846	13.546	3.777
Augepål	5.000	5.000	5	173
Kolmule	19.800	19.800	1.998	4.997
Tobis	-	20.000	30	19.231
Reker	1.058	1.064	440	251
Andre artar	11.250	11.150	7.410	7.468

Fiskerisona ved Jan Mayen:

Kolmule	1.000	1.000	10	71
---------	-------	-------	----	----

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 31.03.2008.

² EUs kvotar i NØS i Nordsjøen er både i 2006 og 2007 sett saman av to kvoteavtalar: avtalen mellom EU og Noreg og avtalen mellom Sverige og Noreg. Avtalen mellom Sverige og Noreg er presentert under 6.2.7.

³ For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg storleiken på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebyte og kor mykje partane kan fiske i dei respektive sonene.

EU utnytta 66% av kvoten på andre artar i Nordsjøen i 2006 og 67% i 2007.

6.2.3 Færøyane – Noreg

6.2.3.1 Kommenterar til oversikta

Færøyanes kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.19. Færøyanes kvotar på torsk,

Tabell 6.19 Oversikt over Færøyane kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
NØS, N 62°N:				
Torsk	4.888	4.580	4.880	4.532
Hyse	963	1.217	884	1.197
Sei	1.070	1.010	1.139	1.041
Blåkveite	-	-	11	42
Uer	-	-	102	161
Kolmule	-	-	-	175
Lodde	-	-	-	-
Makrell	14.360	16.243	-	-
Andre artar	300	300	4	10
NØS, Nordsjøen:				
Sei	600	600	48	-
Nordsjøsild	1.000	750	1.362	766
Augepål	-	-	-	-
Kolmule	2.000	31.700	382	-
Tobis	-	-	-	-
Brisling	500	500	-	-
Makrell	-	-	11.850	9.411
Hestmakrell	1.000	3.000	-	-
Håbrann/ pigghå	300	30	-	-
Andre artar	280	280	9	-
Fiskerisone ved Jan Mayen:				
Kolmule	-	-	-	130
Reker	50	-	-	-

¹ Kvotar etter overføringar frå RØS til NØS.² Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 31.03.2008.

hyse, sei og uer nord om 62°N er samansett av kvotane frå Noreg og tildelingar frå Russland. Etter avtale med Noreg kan delar av Færøyane kvotar i russisk økonomisk sone (RØS) fiskast i NØS. I 2006 utgjorde kvotane frå Noreg 2.108 tonn torsk, 963 tonn hyse, 1.070 tonn sei og 100 tonn andre artar, medan kvotane frå Noreg i 2007 var på 1.800 tonn torsk, 1.217 tonn hyse, 1.010 tonn sei og 100 tonn andre artar. Differansen mellom kvotane i oversikta i tabell 6.19 og kvotane frå Noreg syner altså det kvantum Færøyane fekk fiske i NØS av kvotane dei hadde i russisk økonomisk sone. Både i 2006 og 2007 har Færøyane fiska kvotane av torsk, hyse og sei i NØS nord om 62°N.

Makrellkvoten til Færøyane kunne også fiskast i NØS i den nordlege delen av Nordsjøen (ICES-område IVa). I praksis har kvoten dei siste åra vorte fiska i Nordsjøen.

Færøyane seikvote sør om 62°N inkluderer bifangst av sei i andre fiskeri. Det same gjeld for sildekvoten. Det stod att nesten alt av seikvoten sør for 62°N både i 2006 og 2007.

Kvotane på hestmakrell og håbrann/pigghå kan også fiskast nord om 62°N.

6.2.4 Grønland – Noreg

6.2.4.1 Kommenterarar til oversikta

Grønlands kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.20. Grønland har nytta torske-, hyse- og seikvotane godt i 2006 og 2007. Grønland overførte torske- og hysekvotar tildelte frå Russland til NØS tilsvarende 4.320 tonn i 2006 på 3.025 tonn i 2007.

I 2006 fiska eitt fartøy og i 2007 fiska to fartøy botnfisk i NØS i Nordsjøen.

6.2.5 Island – Noreg

Island fekk ein torskekvote i NØS nord om 62°N på 4.237 tonn i 2006 og 3.792 tonn i 2007 som eit resultat av «Smottholsavtalen». Sjå tabell 6.21.

6.2.6 EU (Sverige – Danmark) – Noreg, om fisket i Skagerrak/Kattegat

Torsk, raudspette og reker kan berre fiskast i Skagerrak. For dei andre artane gjeld kvotane både Skagerrak og Kattegat.

Tabell 6.20 Oversikt over Grønlands kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
NØS, N 62°N:				
Torsk	5.300	4.020	4.921	3.311
Hyse	1.120	925	1.012	834
Sei	850	850	781	810
Andre artar	150	150	129	94
NØS, Nordsjøen:				
Torsk	-	-	23	40
Sei	925	925	924	617
Andre artar	100	100	24	15

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 31.03.2008.

Tabell 6.21 Oversikt over Islands kvotar og fangstar i 2006 og 2007

Art	Kvotar (tonn)		Fangst ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Torsk	4.237	3.792	3.949	3.679
Hyse ²	-	-	325	327
Sei ²	-	-	248	215
Anna ²	-	1.138	43	156

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet pr 31.03.2008.² Bifangst inntil 30%.

6.2.6.1 Kommentarer til oversikta

EUs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat går fram av tabell 6.22. Det er i hovudsak Danmark og Sverige som fiskar på desse kvotane, men for enkelte artar har også andre EU-land mindre kvotar.

Tabell 6.22 syner at EU nyttar dei fleste kvotane i Skagerrak/Kattegat godt. På autonomt grunnlag kvoteregulerer EU også andre bestandar enn dei det er fastsett kvotar på gjennom avtalen om regulering av fiskebestandane i Skagerrak/Kattegat. Desse bestandane er tunge, skolest, lysing og sjøkreps.

6.2.7 Sverige – Noreg

Kommentarer til oversikta

Sveriges kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.23. Industrifiskkvoten til Sverige omfatta kolmule, augepål, tobis, brisling og hestmakrell, av dette kunne det fiskast maksimalt 400 tonn hestmakrell. I tabellen er fangstane av augepål, kolmule, tobis og hestmakrell samla under industrifisk. I 2006 fiska svenske fartøy berre

Tabell 6.22 Oversikt over EUs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
Torsk	3.207	2.759	3.073	2.751
Hyse	3.055	3.219	1.438	1.544
Kviting	1.473	1.473	143	137
Raudspette	7.526	8.330	7.651	7.224
Nordsjøsild	70.717	60.109	68.498	48.874
Brisling	48.100	48.100	19.735	17.243
Reker	5.981	6.205	4.903	4.380

¹ Fangsttala er basert på innrapporterte tal frå EU per 31.12.2007, sild per 30.09.2007.

Tabell 6.23 Oversikt over Sveriges kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2006	2007	2006	2007
NØS, Nordsjøen:				
Torsk	382	382	299	363
Hyse	707	707	86	112
Sei	880	880	853	731
Kviting	190	190	13	40
Industrifisk	800	800	84	422
Makrell	275	242	275	242
Nordsjøsild	963	846	963	608
Reker	158	164	166	151
Andre artar	-	-	69	109

¹ Fangsttala er basert på innrapporterte tal frå Det Svenske Fiskeriverket.

84 tonn industrifisk, medan dei i 2007 fiska 422 tonn.

I samband med at Sverige vart medlem i EU frå 1. januar 1995, fekk svenske fartøy høve til å fiske i NØS i Nordsjøen på EUs kvotar av torsk, hyse, sei, kviting, makrell og sild i medhald av avtalen mellom EU og Sverige.

I hovudsak er det svenske fisket retta mot kvotane deira av torsk, sei, makrell, sild og reker.

6.2.8 Rekefisket ved Svalbard

I 1996 vart rekefisket ved Svalbard regulert ved å setje grenser for innsatsen i fisket. Etter forskriftene kan berre nasjonar som har drive eit tradisjonelt fiske etter reker ved Svalbard delta i dette fisket med eit avgrensa tal på fartøy (Canada, Fær-

Tabell 6.24 Oversikt over fangst av reker ved Svalbard

Land	Fangstar ¹ (tonn)		Maksimalt tilletne fiskedøgn	
	2006	2007	2006	2007
EU	1.246	1.130	1.080	1.080
Færøyane	903	1.055	922	922
Grønland	-	-	450	450
Noreg	21.722	12.730	5.795	5.795
Island	-	-	70	70
Russland	-	80	3.256	3.256
Canada	-	-	108	108

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 31.03.2008.

øyane, Grønland, Island, EU, Noreg og Russland). For å motverke at rekefisket ekspanderer, vart rekefisket frå 1997 for dei aktuelle landa også regulert med fiskedøgn. Av same årsak vart maksimalt tall tilletne fiskedøgn redusert med 30% frå 1. januar 2006.

Fiskeri- og kystdepartementet

t i l r å r :

Tilråding frå Fiskeri- og kystdepartementet av 20. juni 2008 om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2008 og fisket etter avtalane i 2006 og 2007 blir send Stortinget.

Offentlege etatar kan tinge fleire eksemplar frå:
Servicesenteret for departementa
Post - og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefaks: 22 24 27 86

Opplysningar om abonnement, laussal og pris får ein hos:
Akademika AS
Avdeling for offentlege publikasjonar
Postboks 84 Blindern
0314 OSLO
E-post: offpubl@akademika.no
Telefon: 22 18 81 00
Telefaks: 22 18 81 01
Grønt nummer: 800 80 960

Publikasjonen finst på internett:
www.regjeringen.no

Trykk: O7 Gruppen AS - 06/2008

